

Uz roštilj

Sindikati svih europskih zemalja obilježavaju Međunarodni praznik rada kako bi upozorili vlast na probleme u društvu. Bude demonstracija, sukoba s policijom, ali i prigodnih govora, a poslije slijedi roštilj, grah i pivo, naravno uz razgovore. Postoje dani kada se treba opustiti, no, ne znam koliko se ljudi sada sjeti više od 200 poginulih radnika, koji su nastradali u sukobu s policijom u Chicagu 1886. godine prilikom velikih radničkih demonstracija kada se tražilo osmosatno radno vrijeme, a obilježavanje 1. svibnja je spomen na njihove žrtve, kao i na sve druge žrtve borbe za radnička prava.

Nije ništa novo da ljudi hoće raditi i od rada živjeti, kao što nije novo niti da se dan kapitala, ili, ako hoćete, dan kapitalizma, nikada neće obilježavati. Neće, jer s kapitalom problema nema, pa čak ni u doba svjetske ekonomske krize, ali bit će i ove godine, 1. svibnja, razgovora uz roštilj ili grah o našim (ne)prilikama, krizi gopodarstva, gubitku radnih mjesta, porastu siromaštva i bespoštednoj borbi za profit. Pitanje je u kojoj mjeri ta borba za profitom ugrožava radnička, ali i ljudska prava, prije svega sada i ovdje, jer nam je kapitalizam odavno stigao. Znam da je pisanje o »raspojasanom kapitalizmu« i bogatunskoj kamarili dosadilo i bogu i vragu, ali jednostavno predatorski kapitalizam bode oči.

Najveći udar ekonomske krize je izgleda prošao, ali građanima je i dalje izuzetno teško. Možda je sad lako govoriti kako ne valja ovo i ono, i da bi trebalo tako i tako, ali kritike Vlade od strane medija, analitičara i intelektualaca su brojne, što je činjenica. To i treba da je tako, ali je isto tako ispravna ocjena predsjednika Tadića da u Srbiji ne treba stvarati ozračje beznađa, jer to ne doprinosi razvoju zemlje. Predsjednik Tadić je najavio kako kreće nova ekonomska utakmica za pridobivanje novih investitora i da se mora krenuti prema investitorima, a političari obećavaju kako će završavanje izgradnje prometnog Koridora 10 biti izuzetno važno za nove investicije. Točno je da danas nije isto kao devedesetih godina koje su pojeli skakavci, iako ovdje ekonomska kriza za većinu nas traje već dvadesetak godina, a što se tiče svjetske ekonomske krize - isto je tako jasno da ovdje nije svima teško u okolnostima prohujalog ekonomskog tsunamija i da nisu svi neposredno pogođeni gospodarskom krizom, a stara je izreka da je lako biti pametan kad imaš novca. Bilo kako bilo, priče nikada dosta, pogotovu uz roštilj.

Z. S.

Okrugli stol »Urbani Šokci 5«
MORAMO SAČUVATI NAŠE POSEBNOSTI.....16-17

INTERVJU

Stanislava Stantić Prčić, članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje

RODITELJI, ISKORISTITE SVOJE PRAVO!.....14-15

DOPISNICI

»Dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića« u Plavni

GLAZBENA, LITERARNA I LIKOVNA ODA DVOJICI VELIKANA.....24-25

U Tavankutu zasađen klon Gupčeve lipe

SJEĆANJE NA VELIKU LIČNOST HRVATSKE POVIJESTI.....26-27

KULTURA

Komedije i satire Matije Poljakovića
NEDOVOLJNO POZNATI OPUS DAROVITOG DRAMATIČARA.....32-33

SPORT

Tamara Jakšić, rukometašica Rukometnog kluba Sonta
AUTORITET MEĐU VRATNICAMA.....47

SADRŽAJ

AKTUALNO

Održana sjednica Izvršnog odbora HNV-a

UDRUGE I DALJE SLABO APLICIRAJU NA NATJEČAJE.....6

Prikupljanje potpisa podrške elektorima za izbor novog saziva HNV-a

ROK SE PRIMIČE, NADA RASTE.....7

TEMA

Milan Popović, predsjednik Gradskog vijeća Samostalnog sindikata Subotice

SAMI SMO SEBI NAJVEĆA KRIZA.....10-11

Po svemu sudeći, 2010. godina bit će plodna i rodna i u somborskom ataru

SJETVA USPJEŠNA, ALI BRIGE SU VELIKE.....13

ODRŽANA SJEDNICA IZVRŠNOG ODBORA HNV-A

Udruge i dalje slabo apliciraju na natječaj

Rangiranje projekata/programa hrvatskih udruga na natječaju Ministarstva kulture Republike Srbije bila je jedna od točaka sjednice Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća održane u srijedu, 21. travnja, u Subotici. Na natječaj se prijavilo 13 udruga s 21 projektom, a osam projekata je odbačeno zbog nepotpune dokumentacije ili nepoštovanja uvjeta natječaja, kaže za HR predsjednica IO HNV-a *Slavica Peić*, konstatirajući kako se time situacija na tom planu nije mnogo promijenila u odnosu na ranije godine.

»Od prijava koje su priložene jedan smo broj morali odbaciti iz formalnih razloga jer nisu bile kompletirane. U ponekim projektima nedostaje rješenje o upisu u registar udruga ili slični dokumenti čije prilaganje nikako ne bi trebalo biti upitno jer su to elementarne stvari. Uostalom, i ako udruge to ne znaju uraditi, uvijek se za pomoć mogu obratiti nama«, ističe *Slavica Peić*.

Ukupna vrijednost sredstava koja će Ministarstvo dodijeliti po posljednjem natječaju je oko 9 milijuna dinara i ona će biti raspodijeljena na kulturne udruge svih nacionalnih manjina u zemlji. Podsjetimo, prošle je godine za projekte hrvatskih udruga od Ministarstva kulture osigurano 520 tisuća dinara, a predsjednica IO HNV-a ne očekuje osobito velika sredstva ni u ovoj godini.

»Sredstva su i ovako minorna, drugih izvora osim natječaja nema, a udruge, kojih je tridesetak, i dalje su pasivne i neodgovorne«, dodaje *Slavica Peić*.

Na sastanku Izvršnog odbora HNV-a odobrena je zamolba vrtiću »Marija Petković« iz Subotice za financijsku pomoć u svezi s odlaskom djece na tradicionalni susret vrtića koji nose ime Marije Petković u mjesto Blato na Korčuli, a u iznosu od oko 700 eura (troškovi putovanja i cestarine).

Također, usvojen je i zahtjev uprave Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« iz Subotice da se član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za kulturu *Željko Pakledinac* imenuje za člana Organizacijskog odbora manifestacije »Dužijanca 2010.«.

D. B. P.

SUSRET PREDSTAVNIKA HNV-A I SNV-A U SUBOTICI

Suradnjom manjina poboljšati odnose Srbije i Hrvatske

Upoznavanje ustrojstva i iskustava ovdašnje hrvatske zajednice glede ostvarivanja manjinskih prava, bolje povezivanje i pronalaženje elemenata za međusobnu suradnju, bili su ciljevi prošlotjednog posjeta predstavnika Vijeća srpske nacionalne manjine Zagrebačke županije Hrvatskom nacionalnom vijeću u Subotici.

»Želja nam je da u našem programu ne idemo samo putem iskustva srpske nacionalne manjine«, objašnjava predsjednik Vijeća srpske nacionalne manjine Zagrebačke županije *Dragoljub Geratović*. »Predstavnici naše manjine u okolnim državama često se međusobno posjećuju i imamo dobru suradnju. Želja nam je uspostaviti kontakte s

narodom koji je manjinski u našoj matičnoj državi i vidjeti kako ostvaruju svoja prava, te iz svega izvući pozitivna iskustva«, dodaje on.

Dragoljub Geratović smatra kako se suradnjom dviju manjina također može raditi i na poboljšanju odnosa Srbije i Hrvatske. »Vrlo je dobro kada se i upoznaju i predstavnici na malo nižim razinama i vjerojatno će i to imati odjeka. Nadam se da ćemo svojim dolaskom nešto postići i utjecati na sam vrh, koji bi trebao vidjeti kako se suradnja na našoj razini ipak ostvaruje«, kaže on.

Interesnih točaka za suradnju ima najviše u područjima kulture i obrazovanja, mišljenja je predsjednica Izvršnog odbora HNV-a *Slavica Peić*.

»Srpska manjinska zajednica u Hrvatskoj je teritorijalno organizirana i iz razgovora se može zaključiti kako su financijski prilično dobro poduprti. Naime, oni se financiraju iz proračuna gradova i mjesta gdje žive ili iz županijskog proračuna, a sredstva se dodjeljuju po projektima«, kaže *Slavica Peić*, dodajući kako se suradnjom na zajedničkim projektima može raditi i na poboljšanju statusa obiju manjina.

Ponovni susret predstavnika dviju manjina očekuje se sredinom idućeg mjeseca, kada će se konkretnije razgovarati o zajedničkom angažmanu glede projekata za IPA program suradnje.

D. B. P.

IZASLANSTVO DSHV-A NA MEĐUNARODNOM POLJOPRIVREDNOM SAJMU U MAĐARSKOJ

Razmjena iskustava i stjecanje novih znanja

Izaslanstvo DSHV-a, na čelu s predsjednikom *Petrom Kuntićem*, boravilo je 23. travnja na Međunarodnom poljoprivrednom sajmu u Hódmezővásárhelyu, u Republici Mađarskoj. Prema priopćenju iz stranke, članovi DSHV-a bili su gosti hrvatske manjinske samouprave grada Szegedina. Uz Kuntića, na sajmu su bili i vijećnik DSHV-a *Ivan Budinčević* i predsjednik povjerenstva DSHV-a za poljoprivredu *Grgur Stipić*. Kao gost mađarskog ministra poljoprivrede *Józsefa Grafa* sajamsku je manifestaciju posjetio i hrvatski ministar poljoprivrede *Petar Čobanković*.

Izaslanstvo DSHV-a imalo je prigodu razgovarati s ministrom Čobankovićem, te ga obavijestiti o tijeku prikupljanja potpisa za izbore novog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća. Sastanku s ministrom Čobankovićem nazočili su i generalna konzulica Republike Hrvatske u Mađarskoj *Ljiljana Pancirov*, predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj, te predstavnici nekoliko vodećih hrvatskih tvrtki iz područja poljoprivrede (Agrokor, Žito-Osijek i drugi). Tom je sastanku nazočan bio i kandidat za budućeg ministra poljoprivrede u Vladi Republike Mađarske *Sándor Farkas*.

ČEŠKI NOVINARI POSJETILI NIU »HRVATSKA RIJEČ« I ZAVOD ZA KULTURU VOJVODANSKIH HRVATA

Upoznavanje s pozicijom vojvodanskih Hrvata

Skupina od desetak novinara tiskanih i elektroničkih medija iz Republike Češke boravila je prošloga četvrtka u posjetu Novinsko-izdavačkoj ustanovi »Hrvatska riječ« i Zavodu za kulturu vojvodanskih Hrvata. Osim upoznavanja s radom tih dviju ustanova, gosti su imali prigodu dobiti informacije o aktualnoj poziciji, te načinima i razini ostvarivanja manjinskih prava hrvatske nacionalne zajednice u Vojvodini, odnosno Republici Srbiji.

U okviru šestodnevne posjeta AP Vojvodini, češki su novinari, među ostalim, obišli Skupštinu Vojvodine, Radio-televiziju Vojvodine, uredništvo novosadskog Dnevnika i tjednika na slovačkom jeziku Hlas ludu, te se upoznali s radom i aktivnostima Rusinskog nacionalnog vijeća, češke nacionalne manjine u Beloj Crkvi...

Posjet skupine čeških novinara Vojvodini organizirali su Centar za politiku i euroatlantsko partnerstvo iz Novog Sada i Centar za studije demokratije i kulture iz Brna kao dio projekta »Jačanje medijskih euroatlantskih perspektiva: suradnja novinara Vojvodine i Južne Moravske«. »Cilj projekta je snaženje međunarodne medijske suradnje i uspostavljanja kontakata među medijskim poslenicima na regionalnoj razini, kako bi se kriteriji i kapaciteti profesionalnog rada i angažiranja uskladili s europskim standardima«, kaže za HR *Snežana Kresoja* iz Centra za politiku i euroatlantsko partnerstvo. »Posebna pozornost posvećena je radu institucija i medija koji promoviraju, unapređuju i štite prava pripadnika nacionalnih zajednica, upoznavanju s procesima privatizacije i digitalizacije medija, kao i iniciranju regionalne suradnje između AP Vojvodine i Južne Moravske«, dodaje ona.

Inače, uzvratni posjet vojvodanskih novinara Južnoj Moravskoj očekuje se početkom lipnja. Projekt »Jačanje medijskih euroatlantskih perspektiva: suradnja novinara Vojvodine i Južne Moravske« podupiru Ministarstvo vanjskih poslova Republike Češke, Fond za otvoreno društvo i Skupština AP Vojvodine.

D. B. P.

PRIKUPLJANJE POTPISA PODRŠKE ELEKTORIMA ZA IZBOR NOVOG SAZIVA HNV-A

Rok se primiče, nada raste

Rok za prikupljanje potpisa elektorima za izbor novog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća istječe 7. svibnja. Do zaključivanja ovog broja Hrvatske riječi, u srijedu, DSHV je imao 37 svojih potvrđenih elektorata. *Darko Sarić Lukendić*, koordinator prikupljanja potpisa u DSHV-u, ističe kako nema dvojbi da će elektorska skupština biti održana, tj. da će biti ispunjen zakonski uvjet od najmanje 60 elektorata.

Hrvati okupljeni oko Demokratske stranke do sada su, prema riječima stranačkog dužnosnika *Petra Balaževića*, u Subotici prikupili potpise za 10 elektorata i tu do kraja očekuju još 2 ili 3, a iz drugih dijelova Srbije imat će još 10-ak elektorata.

Demokratska zajednica Hrvata za sada, prema izjavi predsjednika *Đorđa Čovića*, ima 10 elektorata i još se radi na terenu.

Pučka kasina 1878 prikuplja potpise za 7 elektorata, a po riječima predsjednika *Josipa Ivankovića*, u udruzi vjeruju da će posao uspješno završiti za njih 5.

HKC »Bunjevačko kolo«, prema riječima *Davora Dulića*, na izborima će imati 5 elektorata, koliko su i planirali.

S. M./Z. P.

ODVJETNIČKA KOMORA VOJVODINE OBLJEŽILA 135. OBLJETNICU RADA

Očuvana uzvišena norma neovisnosti

Svečanom akademijom u Skupštini AP Vojvodine obilježena je 135. obljetnica rada Odvjetničke komore Vojvodine, u nazočnosti predstavnika zakonodavne, izvršne i sudske vlasti, odvjetnika i odvjetničkih organizacija. Pozdravljajući nazočne, predsjednik Skupštine AP Vojvodine *Sándor Egeresi* je na svečanosti 24. travnja istaknuo kako je upravo autonomija Vojvodine nerazdvojno povezana s načelima slobode i odgovornosti za opće dobro svih građana. On je naglasio kako Odvjetnička komora Vojvodine već 135 godina uspijeva očuvati »uzvišenu normu neovisnosti vlastitog rada i princip nepristranosti zakona.«

Ministrica pravosuđa u Vladi Republike Srbije *Snežana Malović* ocijenila je kako je povijest odvjetništva u Vojvodini veoma bogata, a da osim svoje primarne funkcije, Odvjetnička komora Vojvodine nastavlja pridonositi razvoju pokrajine i republike u cjelini.

Predsjednik Odvjetničke komore Vojvodine *Branislav Vulić* naglasio je kako je ta institucija jedina u Srbiji koja je članica Međunarodne unije odvjetnika i stalna članica Bečke predsjedničke Konferencije odvjetničkih komora Europe.

Na svečanoj akademiji dodijeljena su i priznanja, a među dobitnicima našla se i Hrvatska odvjetnička komora, u ime koje je priznanje primio predsjednik HOK-a *Leo Andreis*. Klapa Panon izvela je Odu radosti, splet vojvodanskih pjesama i izvod iz I. rukoveti.

Program oporavka hrvatskog gospodarstva

Nakon dugogodišnjeg udaranja glavom u zid Hrvatska je napokon odlučila pogledati istinu u oči i suočiti se s brojnim gospodarskim problemima koji joj kao mač vise iznad glave. Podatak o 42 milijarde eura inozemnog duga, koji se iz godine u godinu povećava, dok se o visini unutarnjeg duga još samo nagađa, te rekordna brojka od blizu 400 tisuća nezaposlenih alarmantno je upozorenje da se politikom guranja problema pod tepih dugoročno ne rješava ništa, da se ne može vječno zaduživati i živjeti izvan svojih mogućnosti, a kamo taj put vodi najbolji primjer je sudbina Grčke koja je, nažalost, dokazala da uzrečica u našim krajevima »dužan si k'o Grčka« nije posve bez utemeljenja.

Premda članica EU, koja između ostalog mora braniti stabilnost svoje valute eura, ali koja je po svojim maastrichtskim parametrima zabranila da ukupan iznos javnog duga svojih članica pređe 60 posto godišnjeg društvenog bruto proizvoda, a Grčka je sa svojih 300 milijardi eura duga dosegla čak 115,1 posto, ta država je ostavljena sama u svojim problemima i, pritisnuta inozemnim dugom, pomoć zatražila od Međunarodnog monetarnog fonda i EU u iznosu od 45 milijardi eura kako bi izbjegla nacionalni bankrot.

»PET DO DVANAEST« JE VEĆ ODAVNO PROŠLO

Svjesna da je politika guranja glave u pijesak neodrživa, da je »pet do dvanaest« već oдавно prošlo, Vlada Republike Hrvatske predstavila je početkom prošlog tjedna dugo očekivani Program oporavka hrvatskog gospodarstva koji potpisuju savjetnici za gospodarstvo premijerke *Jadranke Kosor*: *Borislav Škegro*, *Sandra Švaljek*, *Željko Lovrinčević* i *Željko Perić*. Riječ je o do sada najhrabrijem gospodarsko-političkom programu, paketu mjera za izlazak iz krize koji bi trebao definitivno uvesti reda i istinski transformirati Hrvatsku. Program je to kojim Vlada prvi put javno priznaje da svjetska ekonomska kriza nije glavni krivac hrvatskih problema,

Trenutak je istine koji građanima Hrvatske donosi teška vremena, puna odricanja i bolnih rezova, ali svi su svjesni nužnosti takvih poteza koji bi u konačnici trebali donijeti bolju i sigurniju budućnost. Problem je samo što je treba dočekati

Željko Rohatinski dao je potporu mjerama Jadranke Kosor

nego samo okidač koji je ukazao na sve dubioze hrvatskog gospodarstva i koji nudi viziju jedne potpuno drugačije Hrvatske, proaktivne, radišne, štedljive, logične, države u kojoj nema povlaštenih, u kojoj se najviše cijeni poduzetništvo i poduzetni ljudi, u kojoj se cijeni uspjeh i postoji socijalna pravda. Ukratko, kako i stoji na početku Programa, »preduvjet za promjenu gospodarske slike Hrvatske jest promjena sustava vrijednosti po kojemu je društvo do sada dominantno funkcioniralo«.

Potrebno je naglasiti kako predložene mjere u Programu gospodarskog oporavka nisu nikakvo novo revolucionarno otkriće, nego suvislo posloženi svi pametni savjeti i ideje koje su od početka krize svakodnevno sipali ekonomisti, poduzetnici i neki političari. Sve što u njemu piše većini ljudi je već oдавно poznato i pokriva gotovo sve segmente društva.

PODMIRENJE DUGOVA, POTICAJI, ŠTEDNJA...

S obzirom na činjenicu da je nelikvidnost jedan od najaktualnijih

problema Hrvatske, u Programu je predviđeno da do sredine ove godine država i njena poduzeća podmire sve svoje dugove i time smanje rastuću nelikvidnost, da će se država držati rokova plaćanja od 60 dana, a od prvog siječnja sljedeće godine taj se rok skraćuje na 45 dana, te da će Hrvatska udruga poslodavaca redovito objavljivati popis poduzetnika s najvećim neplaćenim, a dospelim dugovima. U sklopu mjera za poticaj biznisa smanjit će se neporezna davanja (doprinosi za vode, Hrvatske šume, turističku zajednicu, spomenička renta i slično), profesionalizirat će se upravljanje i nadzor državnih tvrtki, ujednačiti menadžerske plaće, pojednostaviti uvjeti poslovanja malih i srednjih poduzetnika, reformirati sustav gospodarskih komora, poticati će se investicije, osobito za obnovljive izvore energije, zelene tehnologije, obrazovanje, zdravlje, poljoprivredu i infrastrukturu. Gradnja će se također poticati i to ubrzanjem izdavanja dozvola (najdulji rok bit će 45 dana), dok će se energija štedjeti na svim razinama i time otvarati šanse za poslovne pothva-

te u obnovi zgrada, obnovljivoj energiji, zbrinjavanju otpada, prodaju štedljivih žarulja i slično. Ni za gubitake više neće biti milosti već će se ubrzati postupak stečaja, uvest će se i javni ovršitelji, revidirati tarife vještaka i javnobilježničkih poslova, a kod osnivanja tvrtke trebat će potpisati izjavu da ne postoji porezni dug kako bi se spriječilo da onaj tko jednu tvrtku dovede do propasti osnuje novu, a dugove plaćaju vjerovnici.

UKIDA SE »HARAČ«, ALI I POREZNE OLAKŠICE

Kod osobnih financija od početka studenoga ove godine ukida se krizni porez na plaće iznad 6000 kuna, popularno zvani harač, ali se zato ukidaju i porezne olakšice za kamate na stambene kredite, ortopedska pomagala, razna osiguranja, a umjesto četiri stope poreza (15, 25, 35 i 45 posto) uvode se tri stope poreza na dohodak (12, 25 i 40 posto) i donosi se Zakon o osobnom bankrotu. Od mjera koje imaju izravne posljedice na državni proračun prvo će uslijediti rebalans, kako bi se smanji-

li rashodi države, a to znači i smanjenje broja jedinica lokalne uprave, smanjenje broja zaposlenih u javnom sektoru za 5 posto primjenom pravila 2 za 1 (na dva radnika koji odu jedan se smije zaposliti). Smanjuje se broj bolnica i drugih zdravstvenih ustanova uz efikasnije upravljanje, revidirat će se sustav povlaštenih mirovina i pripremiti postupno ukidanje pojedinih kategorija mirovina, iz javnih službi i poduzeća izdvajaju se prateće djelatnosti – informatika, ugoštinjstvo i održavanje, a infrastrukturni projekti će se ubuduće financirati privatnim kapitalom i novcem iz EU fondova.

Predloženim mjerama iz područja školstva forsirat će se obrazovanje u prirodnim i tehničkim znanostima te cjeloživotno obrazovanje, a kvote za upis na fakultete prilagodit će se potrebama poduzeća. Kako bi povećala prihode Vlada će jedan dio autocesta dati u koncesiju i prodati sve državne udjele u poduzećima manjim od 25 posto, a takvih je u Hrvatskoj više od 700, a slijedi i novi val privatizacije tako da će u državnom vlasništvu ostati samo strateške djelatnosti. Na području socijale predloženo je da se novac za regres i običnice zaposlenih u javnom sektoru preusmjere za povećanje socijalne naknade i potpore zapošljavanju, te će se provesti revizija socijalnih naknada uz pomoć OIB-a: neće moći dobivati naknadu onaj tko ima veliku imovinu niti će moći dobivati više naknada po istoj osnovi.

PODRŠKA I REZERVE

Ovaj paket strukturnih reformi Vlade Republike Hrvatske javno je podržala stručna hrvatska javnost, uz pohvalu Vladi za spremnost na reforme i svijest o neophodnosti promjena koje bi trebale biti pokretač zaokreta i novog zamaha gospodarstva. Program je podržala i većina političkih stranaka, guverner Hrvatske narodne banke *Željko Rohatinski* i predsjednik Hrvatske dr. *Ivo Josipović*, koji je ustvrdio kako su te predložene mjere bolne i teške, ali nužne, te da cijelo društvo mora prihvatiti određenu žrtvu jer je evidentno da ovako ne može dalje. »Jedino treba vidjeti je li cijena tih mjera pravedno raspoređena, odnosno je li pravda zadovoljena na način da oni koji najviše imaju, najviše i participiraju u snošenju troškova krize«,

izjavio je predsjednik Josipović. Jedine rezerve koje postoje kod svih je sumnja u dinamiku provedivosti programa i određivanja prioriteta mjera, jer je paket toliko ambiciozan i opsežan i iz temelja mijenja Hrvatsku, da ga je nemoguće ostvariti istovremeno i u cijelosti.

Vodeća oporbena stranka SDP smatra kako Vlada s predloženim mjerama već debelo kasni, jer je Hrvatskoj takav program bio nužan još prije godinu i pol, samo što tadašnja vodeća politika nije željela niti priznati krizu, a kamoli krenuti u borbu s njom. Isto

toga, problemi su se gurali pod tepih i skrivali po kutovima, a neki su jednostavno preskakani. Govorim to bez kompleksa, iako sam i sama sjedila u vladama, jer netko to mora javno reći. Neki se pitaju zašto nisam mjere donijela na početku mandata. Nisam mogla ranije jer tek sada, nakon što sam uzjahala konja i čvrsto uzela uzde u ruke, mogu reći da konj ide u pravom smjeru«, kategorična je premijerka, a odlučnost je pokazala i izjavom da svi oni u Vladi koji ne mogu pratiti tempo promjena moraju iz nje otići. U Banskim dvorima vjeruju da će ostvarenju

rili da se neće pomiriti s rezovima plaća, kao niti s otkazima, pa traže komisije, analize i stručne debate o troškovima i broju zaposlenika. Žestoka galama stići će i iz dijelova Hrvatske u kojima su se prigodno »uhljebili« razni lokalni dužnosnici koji, smanjivanjem broja jedinica lokalne uprave, ostaju bez posla, moći i utjecaja. Otpori se očekuju i sa sveučilišta koji desetljećima »proizvodi« kadrove prema odavno utvrđenim kvotama, koje je ustrojilo katedre prema tim istim kvotama i zaposlilo profesore na tim katedrama. Bit će protesta i iz umirovljeničkih

tako smatraju da je paket Vladinih mjera zapravo popis lijepih želja koje će ostati samo mrtvo slovo na papiru ako se ne postigne politički konsenzus i ne smogne snage za njihovu realizaciju. Sindikati također u načelu podržavaju program uz zamjerke da je u njemu puno općih mjesta, ali tvrde da tim potezom Vlada preko leđa radnika i njihovih prava samo kupuje vrijeme te da će joj on poslužiti kao startna pozicija za sljedeće izbore. »Ovo je moj program, 'čekirala' sam svaku mjeru od prve do posljednje, preuzela sam golemu odgovornost i provest ću mjere s konsenzusom ili bez njega. Više se ne može čekati niti sekunde«, izjavila je predsjednica Vlade Jadranka Kosor i dodala kako ove mjere predstavljaju radikalni zaokret zato da bi sutra bilo bolje. »To je trebalo učiniti i prije dvije, četiri, deset, čak i 15 godina. Umjesto

tog cilja pridonijeti i najavljenom osnivanje međuresorne skupine koja bi trebala identificirati prepreke s kojima se suočavaju ulagači, te predložiti nova rješenja.

ODGOVOR UBRZO STIŽE

Odgovor na brojna pitanja i sumnje hrvatske javnosti koliko je Vlada premijerke Kosor zapravo iskrena u svojoj namjeri da dubinski i suštinski mijenja Hrvatsku i ima li dovoljno snage za takve radikalne promjene, nećemo trebati dugo čekati, jer će već sljedeći tjedni, odnosno mjeseci, pokazati hoće li Vlada istinski prihvatiti ovu platformu i dati sve od sebe da je realizira, bez obzira na sve otpore kojih će, nesumnjivo, biti. Najveći otpor doživjet će sve mjere koje zadiru izravno u džepove, pa su sindikati javnih službi već upozor-

redova koje godinama popunjavaju sve mlađi ljudi, a protesti se posebno očekuju iz braniteljskih udruga jer su njihove mirovine među povlaštenima. Bunit će se i zdravstvo, jer spajanje i ukidanje bolnica i domova zdravlja znači, prije svega, smanjenje upravljačkog i administrativnog kadra te rezanje njihove moći. Dakle, otpora će nesumnjivo biti na svim stranama i razinama, a Vlada će se s njima morati nositi samo ako Program uistinu počne provoditi. U svakom slučaju, ovaj Program je trenutak hrvatske istine koji građanima Hrvatske donosi teška vremena, puna odricanja i bolnih rezova, ali svi su svjesni nužnosti takvih poteza koji bi u konačnici trebali donijeti bolju i sigurniju budućnost. Problem je samo što je treba dočekati.

Zlatko Žužić

Sami smo sebi najveća kriza

Još uvijek ljudi ovdje imaju nešto zemlje pa osiguravaju ono najosnovnije, neki imaju poneki privatni poslić uz rad, i to sve nekako funkcionira. Međutim, ja sam stalno s građanima, vidim veliko nezadovoljstvo ljudi i to nezadovoljstvo raste svakim danom

Prvi svibnja više nije ono što je nekada bio. Umjesto relaksiranog provoda u prirodi, radno sposobni stanovnici Srbije zabrinuto su zagledani u budućnost. Hoće li biti posla, hoće li biti plaća, hoće li se moći preživjeti? Život dostojan čovjeka ostavljen je za neka druga vremena, danas se po glavi mota samo ono najosnovnije: opstati.

Sumornu sliku radničkog nezadovoljstva upotpunjuju i riječi predsjednika Gradskog vijeća Samostalnog sindikata Subotice *Milana Popovića*, koji u intervjuu za HR razloge za sadašnje teško stanje u gospodarstvu, pa shodno tome i za loš socijalni status građana, nalazi u pogrešnoj privatizaciji i neefikasnoj državnoj politici.

Kako vidite gospodarsku i socijalnu situaciju u Srbiji danas?

Vidim je kao izuzetno tešku. Govorili smo 2008. da je loše, 2009. da je lošije, a evo 2010. je još gore. Sva se obrazloženja vezuju uz svjetsku ekonomsku krizu, ali mi smo sami sebi najveća kriza. Nemamo državu čije institucije funkcioniraju, nego imamo pojedince i stranke koji državu samo koriste kao pokriće za ono što oni rade. Nemamo nikakvu strategiju razvoja. Predsjednik države *Boris Tadić* najavljuje da će biti napravljena strategija za vrijeme do 2020. godine, ali to nas neće izvući iz krize. Što da radimo do 2020. godine? Da šutimo, pa tko preživi bit će mu dobro? Narod stalno sluša priče i obećanja, i to ne u posljednjih 5-6 godina, nego unazad 20 godina.

Zbog takvog ponašanja, a ne zbog loših zakona, zakoni možda nisu ni tako loši, gospodarstvo nam je ovakvo kakvo je. Naše je gospodarstvo podređeno samo osobnim interesima pojedinaca

koji nisu sposobni niti voditi poduzeća. Oni ne plaćaju radnike, ne plaćaju doprinose i novac izvlače van iz poduzeća. Na tome se zasniva gospodarstvo. Čast iznimkama, ima i onih koji rade, koji se trude i bore se da opstanu, ali samo se u mali broj poduzeća ulaže.

U cijeloj je Srbiji tako, ali evo vidite samo Suboticu: Fidelinka, koja je i u vrijeme sankcija dobro poslovala, danas je u blokadi s nekoliko stotina milijuna duga; Medoprodukt, također s nekoliko stotina milijuna; AD Mala Bosna također. Većinu tih računa blokirale su banke radi naplate kredita. Znači banke su dale kredite, kao zalag uknjižene su hipoteke, a sad je pitanje gdje je taj novac. Pa, nije uloženi u to poduzeće, nego je taj novac nekud otišao, vjerovatno i izvan države. Moguće je da je tim novcem kupljeno i neko drugo poduzeće, jer jedan broj ljudi kupuje po 20-30 poduzeća. U ovoj se državi više niti ne zna koliko pojedinci kupuju preduzeća. Zapravo, vjerovatno netko i zna. Poznajem stanje u Srbiji, posebice u Vojvodini i Subotici, ali evo, neka kažu – hajmo početi hapšiti, neka to prepuste sindikatu, odmah bismo mogli zatvarati, a dokazni materijal ćemo dostaviti za nekoliko dana. Ovo je smiješno reći, ali je tako.

Koliko bi bilo takvih koji bi mogli odmah biti uhićeni?

U Subotici 50-ak, ali 10 ključnih. Da se pozatvaraju, da im se kaže da donesu pokradeni novac, pa mislim da bi onda već jedanaesti sam donio novac. Ali ne možete kad imate spregu vlasti i tih ljudi. A što to znači? Pa oni koji su u vlasti, u nekim su slučajevima i vlasnici toga kapitala. Sad će netko reći da to nije točno, da ja pričam bezveze, ali hajmo vidjeti

Milan Popović

je li to istina. Ako smo mi u svijetu ocijenjeni kao zemlja s visokom razinom mita, korupcije, pljačke, onda tko je u pravu? Dalje, kod nas nema konkurencije, niti je ovima o kojima pričam stalo do toga da se razvije konkurencija. Nitko ovdje ozbiljan neće doći i voditi biznis, kad ovdašnji »gospodarstvenik« sve radi na crno. Kako će, pokraj takvog, netko sad doći i raditi pošteno? Taj mora propasti.

Posljedica svega toga je, čini se, stalan rast broja nezaposlenih. Kako taj problem riješiti?

Posljedica svega ovoga je sadašnje socijalno stanje u zemlji, a to znači veliki broj nezaposlenih, a zatim i veliki broj ljudi koji se vode kao zaposleni a ne dobivaju plaću. Ljudi se više i ne javljaju na burze nezaposlenih, pa su zato stvarne brojke i veće. Sada, recimo, u Subotici ima službeno oko 12-13 tisuća nezaposlenih, a prije četiri godine bilo ih je preko 18 tisuća. Sad se pitam, a gdje se zaposlilo tih 5-6 tisuća radnika? Volio bih da mi netko kaže gdje su se, u kojim tvrtkama ti ljudi zaposlili. Siguran sam da se oni nisu zaposlili i da nisu otvorena nova radna mjesta. Ljudi šute, snalaze se kako znaju. Još uvijek ljudi ovdje imaju nešto

zemlje pa osiguravaju ono najosnovnije, neki imaju poneki privatni poslić uz rad, i to sve nekako funkcionira. Međutim, ja sam stalno s građanima, vidim veliko nezadovoljstvo ljudi i to nezadovoljstvo raste svakim danom.

Toga je svjesna i vlast. Zato se sad pokušava nekim dugoročnim planovima, zapravo pričama, do 2020. riješiti socijalni problem. Ako uistinu hoće riješiti probleme, mogu to uraditi u jako kratkom vremenu. Trebaju samo početi zatvarati one koje trebaju zatvarati i vratiti pokradeni novac koji je iznesen van. Godinama se u kupovinu poduzeća ulaže oprani novac od droge, cigareta, oružja i tko zna čega sve. Sad se svi čude otkuda taj novac, a građani to znaju i smiju se. Postoje razne agencije za utvrđivanje podrijetla, pranja novca. Te je agencije formirala država i plaća te ljude, samo im nije dan nalog da rade taj posao. Ne trebaju se baviti samo *Darkom Šarićem*, nego i onim krupnijim igračima koji su sve to organizirali, koji i sada normalno funkcioniraju i koji su stvarni vlasnici mnogih poduzeća.

Jasno je da su problem nezaposleni i oni koji neredovito pri-

maju plaću. Ali kako, po vašem viđenju, preživljava zaposlenik koji redovito prima plaću, a koja je u prosjeku oko 35 tisuća dinara mjesečno?

Na toj razini plaća, pa još ako u obitelji rade dvoje, možda se može preživjeti, ali na minimumu. Ali, ako radi samo jedna osoba u obitelji, što je sada jako čest slučaj, s tim je iznimno teško preživjeti. Pogledajte samo račune za struju, vodu, telefon, grijanje, to je najmanje 20 tisuća dinara mjesečno. Što onda ostaje? Ostaje 10-15 tisuća dinara da se preživi. Ako čovjek dnevno uzme samo po jednu litru mlijeka i jednu veknu kruha, to je negdje oko 90 dinara, znači mjesečno 2700 dinara. Što je to za četveročlanu obitelj, a ostalo mu je 10-15 tisuća dinara nakon što je platio režiju? Jedan manji dio ljudi ima bolja primanja i može malo bolje živjeti, ali preko 90 posto ljudi teško živi.

Kako biste najkraće opisali privatizaciju u Srbiji?

Nomeštena pljačka.

Je li takva privatizacija karakteristična samo za Srbiju, ili je i u drugim zemljama ona provedena na sličan način?

Sve je to slično, negdje malo bolje, negdje malo gore, ali u principu sve je to slično. Negdje su građanima podijeljeni vaučeri pa su dobili besplatne dionice. S tim se krenulo i kod nas, ali s obzirom na mehanizme kojima se to provodi, mislim da od toga ovdje neće biti ništa.

A ima li primjera zdrave privatizacije? Recimo u Subotici.

Ima. Ne možemo reći da je to 100 posto bila pljačka, ima i iznimaka. **Možete li ih pobrojiti?**

Recimo, Mlekara Subotica je privatizirana i za sada je zdravo poduzeće, ljudi dobivaju plaće, organizacija je dobra, uveli su europske standarde poslovanja i ulaže se. Veterinarski zavod također funkcionira. Istina je da je smanjen broj zaposlenih, ali oni koji su ostali dobivaju plaće i poduzeće opstaje. Rotografika je tvrtka u kojoj su standardi poslovanja europski, također su plaće redovite. I Vojsput opstaje, iako više nije tako moćan kao nekad i nažalost više ne dobiva velike poslove na tenderima. Imamo i novootvorena poduzeća, poput Lohera, gdje se radi ozbiljan program proizvodnje.

A koje su ekstremno loše privatizacije u Subotici?

Ako bih počeo nabrajati, nabrajao bih sat vremena.

Koji su onda trenutačno najveći problemi u gradu?

Evo recimo Slavica Parapharm. Mi iz sindikata tražimo gazdu, jednog od većinskih vlasnika iz konzorcija koji ima 72 posto vlasništva. Tvornica ne radi, radnici nisu dobili plaću 5 mjeseci, a i kad bi htjeli raditi ne mogu jer nemaju

dati poduzeće, prepustiti ga nekom drugom, ako već sami nemaju rješenja. Ali evo, već mjesecima ne možemo sjesti i razgovarati s gazdama. Problem su mnoge blokade računa zbog velikih dugova, već sam spomenuo AD Malu Bosnu, Medoprodukt, Podrum Palić vjerojatno ide u bankrot.

prijave a one ne donose rezultat, gdje je onda zapravo srž problema?

Sudstvo je bilo jedan od ključnih problema. Ne kažem kako nema problema i u zakonskim rješenjima, ali problem je zapravo u sprezi više državnih institucija koje ne funkcioniraju kako treba, čak nisu

čime, blokiran je račun. Slavica Parapharm je danas kao čovjek kojeg puštaju da umre. Sindikat pokušava razgovarati s gazdom, da se nađe neko rješenje. Možda ima zainteresiranih koji bi radili s tom tvrtkom. Možda bi ovi trebali pro-

Ako mjesecima sindikat ne može pronaći vlasnika nekog poduzeća, ako su brojne privatizacije tako loše provedene, ako radnici ne primaju plaću, ako poduzeća propadaju a ne bi morala propasti, ako se podnose kaznene

niti dobro povezane da bi dobro surađivale.

Dugo se bavite sindikalnim aktivnostima. Kakva je razlika u bavljenju sindikalnim poslovima nekad i sad?

Nekada se 1. svibnja slavilo, ljudi su izlazili u prirodu, opuštili se. Tada se plaća dobivala redovito i to nije bila tema sindikalnih povjerenika. Tadašnje su sindikalne teme bile, recimo, visina kazne za radnika koji je nešto pogrešno uradio, zimnica, uvjeti rada, sportski susreti, ljetovanja. Sindikat se tada time bavio. Danas se u uređenim državama sindikati bave pravima radnika, zaradama, organiziranjem seminara, sportskih susreta, druženja. Nije to socijalistička izmišljotina, to se radi i na Zapadu. A čime se mi danas ovdje bavimo? Pokušavamo rješavati probleme radnika zaposlenih u propalim poduzećima, pokušavamo pronaći način da im se isplati plaća jer im već 5 mjeseci nije isplaćena, pokušavamo pronaći gazdu da mu kažemo kako ćemo mi spasiti poduzeće ako ga već on ne želi spašavati.

Zvonimir Perušić

Praznik rada

Medunarodni praznik rada u cijelom se svijetu obilježava, a u Srbiji još i slavi, kao spomen na velike radničke demonstracije održane u Chicagu 1. svibnja 1886. godine. Tada je u sukobima s policijom poginulo više od 200 radnika, a osmero ih je osuđeno na smrt. Demonstracije su održane jer su radnici zahtijevali osamsatni radni dan.

Obilježavanje 1. svibnja kao međunarodnog praznika rada počelo je tri godine kasnije, 1889. godine.

U 20. se stoljeću taj datum s vremenom etablirao kao anarhistički i socijalistički blagdan, te je baš u tim krugovima poznat i kao Međunarodni dan radnika, odnosno Praznik rada. U ovom je obliku 1. svibnja postao međunarodno slavlje socijalnih i ekonomskih uspjeha radničke klase i sindikalnog pokreta.

Svaki stanovnik »dužan« po 3000 eura

Na početku 2010. godine ukupni vanjski dug Srbije dostigao je skoro 23 milijarde eura. Za nepunih deset godina dugovi Srbije su udvostručeni, ali se, unatoč opasnom približavanju zoni visokozaduženih država, uopće ne razmišlja kako taj trend efikasno usporiti

Svike na svakojava odricanja još iz vremena *Slobodana Miloševića*, građane Srbije svjetska ekonomska kriza nije naročito zabrinula. Točnije, kako u ovoj zemlji sve kasni, pa i globalni ekonomski problemi, mnogima je na početku sve izgledalo kao dejavu. Tako je izgledalo jer se pretpostavljalo kako država nije prezadužena već samom činjenicom da to nije niti mogla biti s obzirom na dugogodišnje sankcije i blokade. Potom su nove, demokratske ili »demokratske« vlasti u Beogradu i dalje tvrdile kako Srbija nije u prevelikom minusu, barem u odnosu na susjede koji su imali mogućnost podizati kredite i zaduživati se.

Ispostavilo se, međutim, da je porast srbijanskog vanjskog duga sve veći i da se ključna državna poduzeća prodaju skoro bagatelno te da će zemlja uskoro biti u dugovima »do grla«.

ZADUŽENJE PO MILIJARDU EURA GODIŠNJE

Početkom 2010. godine vodeći ekonomski stručnjaci upozorili su kako je Srbija već u velikim materijalnim problemima. To je ilustrirano ekonomskim analizama. Naime, ako se ukupan dug Srbije gleda kroz pojednostavljeni statistički prosjek, zbroj glasi: svaka beba, umirovljenik, zaposlenik, nezaposleni, dakle svaki stanovnik bez obzira na spol, godine i socijalni status, po glavi je dužan oko 3000 eura.

Na početku 2010. godine, kako se ispostavilo, ukupni vanjski dug Srbije dostigao je skoro 23 milijarde eura. Za nepunih deset godina dugovi Srbije su udvostručeni, ali se, unatoč opasnom približavanju zoni visokozaduženih država, uopće ne razmišlja kako taj trend efikasno usporiti. Po gruboj računici, na koju ukazuju eksperti, ispostavlja se kako se Srbija od 2000. godine do danas godišnje prosječno zaduživala po milijardu eura. Tako je, preciznije, s 11,65 milijardi eura vanjskog duga (koji seže u javni i privatni sektor)

postala dužnikom ukupno 22,93 milijardi eura.

Prostora za ohrabrujuće analize nema puno. Ruski kredit od 200 milijuna dolara, potpisan u Moskvi, namijenjen je za pokrivanje ovogodišnjeg deficita u državnom proračunu. Iako će se taj novac potrošiti u 2010. godini, preuzeta je obveza da vraćanje počne 2012. i da posljednji obrok kredita dospije 2021. godine. U ovom se trenutku ne zna sa sigurnošću što je s ostalih 800 milijuna dolara, kojima bi trebala biti financirana željeznička i cestovna infrastruktura.

BAGATELNA PRODAJA DRŽAVNIH PODUZEĆA

Dakle, ako Srbija »gledajući preko plotu« svoje susjede, republi-

nalne tvrtke prodaje skoro bagatelno. Naftnu su industriju već kupili Rusi, ponuđen je Telekom, uskoro će i JAT, Elektro distribucija... Najavljeno je i zaduživanje eksploatiranih prirodnih bogatstava poput Rudarskog basena Bor, a jamac kredita bit će država Srbija. Srbijanski establišment, čiji je jedan od predstavnika i ministar ekonomije i regionalnog razvoja *Mladen Dinkić*, tvrdi međutim da »Srbija ima prostora zaduživati se sve dok razina ukupnog duga ne dostigne razinu od 40 posto u odnosu na društveni bruto proizvod«. U ovom trenutku zaduženje je, inače, 32 posto, skupa s ruskim i svim ostalim kreditima koji su planirani u državnom proračunu za ovu godinu.

»Granica prelaska u tzv. visoko zaduženje je preko 80 posto, a

Dakle, po svim pokazateljima nema spora da Srbija polako prelazi granicu visokozaduženih država.

ZADUŽENJA U SUSJEDSTVU

Prema statističkim podacima, od bivših republika nekadašnje Jugoslavije najviše je zadužena Hrvatska s 44,6 milijardi eura, a udio duga u BDP-u popeo se na 98,5 posto. Analitičari prognoziraju kako je ove godine moguće da taj odnos dostigne i 100 posto. Pozivajući se na podatke Hrvatske narodne banke, ekonomski analitičari prognoziraju, odnosno preciziraju da će dug Hrvatske na kraju godine bio za milijardu eura veći nego na kraju studenoga, odnosno 4,6 milijardi eura ili 11,6 posto veći nego na kraju 2008. godine. Istina, zaduženja Hrvatske vrlo su vidljiva u konkretnim ulaganjima, poput autocesta koje su u kategoriji europskih, što je od te države i traženo za kandidaturu u EU. No, i Hrvatska je u svojevrsnoj ekonomskoj dubiozi, u velikim minusima, primjerice za umirovljenički fond. Što se Slovenije tiče, udio njenog kompletnog vanjskog duga u BDP-u je krajem prošle godine iznosio je 111,4 posto. Slovenci su koncem prošle godine nakupili 39 milijardi eura vanjskog zaduženja, a tamošnji ekonomisti upozoravaju kako se lani državni inozemni dug udvostručio, te da bi, nastavi li tako rasti, za tri godine Sloveniji mogao zaprijetiti »grčki scenarij«.

Republika Srpska najmanje je zadužena u regiji s ukupnim vanjskim dugom od 1,6 milijardi eura. Konačno, Federacija BiH u prvoj polovici prošle godine zadužena je s 4,7 milijardi konvertibilnih maraka. U BiH je prošle godine BDP pao za četiri posto, a za ovu se godinu prognozira rast od jedan posto. Hrvatski BDP je lani pao za 5,8 posto, a analitičari mu za 2010. prognoziraju 0,9 posto pada. Najviše realne stope pada od 7,8 i 7 posto zabilježile su lani Slovenija i Crna Gora.

B. Oprijan Ilić

ke bivše države, teži kao i oni napredovanju prema EU, svako se ne može dičiti da zaostaje na planu (ubrzanog) zaduživanja. Primjerice, tijekom 2009. i u prva dva mjeseca 2010. godine vanjski je dug Srbije uvećan za oko pet posto. Je li to puno ili malo? I hoće li kredite koje uzima aktualna vlast otplaćivati djeca koja su sada u vrtićima? Javna je tajna da budući umirovljenici više ne mogu računati na svoj (odnosno – državni) fond u koji su se godinama uzdali iako se to, dabome, prikriva.

Sigurno je jedno: Srbija svoje fondove, državna poduzeća i nacio-

Srbija je trenutačno na 75 posto bruto domaćeg proizvoda«, tvrdi *Branko Hinić* iz Narodne banke Srbije. On kaže kako se »problem može pojaviti ukoliko bi se intenziviralo zaduživanje u inozemstvu«. Nasuprot tvrdnji ministra Dinkića da se »Vlada vrlo štedljivo ponaša«, neovisni ekonomisti imaju drukčije viđenje situacije. Oni upozoravaju da je zemlja visoko zadužena, jer je njen dug 2,75 puta veći od ukupnog izvoza robe i usluga i izrazito se brzo zadužuje. U ovoj će godini, po osnovi uzetih državnih kredita, morati vratiti 496 milijuna eura.

Sjetva uspješna, ali brige su velike

Povoljni vremenski uvjeti pogodovali su proljetnim radovima, ali dispariteti cijena velika su prijetnja isplativosti proizvodnje, smatraju poljoprivrednici

Na području somborskog atara proljetni se poljoprivredni radovi primiču kraju. Sjetva merkantilnog kukuruza je urađena na dvije trećine planiranih površina, dok je proljetno oranje završeno na 11 tisuća hektara. Ostalo je još 1500 hektara zemlje koja bi se trebala porati. Prema podacima ovotjednog biltena o izvršenju plana sjetve na području grada Sombora, proljetni se sjetveni radovi polako primiču kraju.

Sjetvenim planom u ovoj proizvodnoj godini predviđeno je da se ukupno obradi i zasije 69.648 hektara oranica. Sjetveni plan je 99 posto ostvaren kod sjetve krmnog bilja, 95 posto kod jarog ječma, 94 kod suncokreta, 93 kod soje, 88 posto kod sjetve povrća, a 87 kod industrijske paprike. Sjetva šećerne repe je premašila sjetveni plan kod individualnog i kod sektora poljoprivrednih poduzeća i zadruge u prosjeku za oko 8 posto više od planiranih površina, tako da je pod ovom industrijskom biljkom zasijano 10.196 hektara.

PUNO RADIMO, A MALO IMAMO

A kako su zadovoljni poljoprivredni proizvođači? Sjetva je, kažu, odradena na vrijeme, vremenski uvjeti su povoljni, ali seljake muče

neke druge brige. *Boško Iđuški* iz naselja Žarkovac pokraj Sombora, čija zemlja također pripada somborskom ataru, kaže kako je zasijao 9 jutara pšenice, 15 kukuruza, 3 soje i 4 lucerne. Sjetvu je uspješno završio, za sijanje mu ostaje još jedna površina lucerna. Od ratarstva, s površinom koju on obrađuje, kaže, nemoguće je živjeti, stoga se bavi i stočarstvom, uzgojem krava, teladi i svinja. Sav taj rad pridonosi pukom preživljavanju, a luksuziranje ne dolazi u obzir.

»Ova je kiša dobro došla, sva lucerna koju sam posijao je nikla«, priča Iđuški. »Zadovoljan sam jer sam sve na vrijeme uspio posijati. Zadovoljan sam i umjetnim gnojivom jer su uvjeti bolji od prošle godine. Uzimam ga preko zadruge kojoj dajem 240 kilograma žita za 100 kilograma uree, a prošle sam godine morao dati 330 kilograma žita za istu količinu uree. Kudikamo je jeftinije nego lani.«

Ali, vrlo je malo onoga čime se poljodjelac može pohvaliti i reći da je zadovoljan. Jedan od problema koji im zadaje brigu je i cijena nafte.

»Što da kažem, litra nafte je 100 dinara, što je pretjerano skupo. U siječnju prošle godine litra nafte je bila 52 dinara, a kasnije, za vrijeme sjetve, litra je iznosila 60 do 70 dinara. Velika je razlika u cijeni u odnosu na prošlu godinu. Prije smo na benzinsku crpku nosili burad kako bismo osigurali naftu za sjetvu, a sada na crpku idemo s kantama. Ne možemo drugačije jer nemamo novca za veću količinu. Kad potrošimo ono što imamo, odemo po još malo, tako da ipak odradimo sjetvu na vrijeme. Za razliku od prijašnjih godina sada više radimo, a manje imamo. Da bismo preživjeli moramo puno raditi i puno se odricati, a luksuziranje ne dolazi u obzir«, govori s razočaranjem Boško Iđuški.

Problemi nisu samo u ratarstvu već i u stočarstvu. Cijena mlijeka je premala. Prije dvije godine je, što se tiče mlijeka, bilo puno povoljnije. Da imaju tu otkupnu cijenu mlijeka, kaže Iđuški, bili bi puno zadovoljniji, ali sada imaju samo obećanja koja već dugo će-

kaju da se ostvare.

»Što se tiče poskupljenja mlijeka, dobivamo samo obećanja koja nikako da se realiziraju, ali mi od nećijih obećanja ne možemo živjeti. Sada za litru mlijeka dobijem 19,5 dinara, a prije dvije godine je bilo 28 dinara. Lakše bi se živjelo da je i sada cijena mlijeka kao prije dvije godine.«

Boško Iđuški kaže kako i mladi vrlo dobro primjećuju da je danas od poljoprivrede teško živjeti. Njegov sin je završio srednju poljoprivrednu školu, smjer – traktorist, ali se želi baviti nečim drugim. On kaže kako bi više volio biti kamiondžija nego poljodjelatnik.

»Mnogi su manji proizvođači svoju zemlju dali u zakup, a mi, ako hoćemo kako-tako živjeti, moramo raditi. Ako stanemo – gotovi smo! Svi smo razočarani, nema tu ničeg dobrog, ali eto, borimo se«, zaključuje Iđuški.

DRŽAVA MORA STATI IZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVOĐAČA

Drugi naš sugovornik, *Pavle Matarić*, referent je u zemljoradničkoj zadrugi »Zadrugarka« u Somboru. Kaže nam kako se sjetva uspješno privodi kraju. Oko 70 posto ljudi je ove godine u sjetvu ušlo preko zadruge.

»Najveći problem ovogodišnje sjetve je nedostatak novca, gotovine«, kaže Pavle Matarić. »Malo gotovine što se imalo potrošeno je za naftu, a repromaterijal je uziman preko naloga u paritetima, čak i povoljnijim nego li su bili prije dvije godine«, kaže Matarić. »Došlo je do razdvajanja između malih i velikih proizvođača. Sitni zemljoradnici će opstajati sve teže i teže. Ponovno se stvaraju neki mini agrobiznismeni koji uzimaju od sitnijih proizvođača zemlju u zakup, jer oni ne mogu sastaviti kraj s krajem. Nepoznanica su i cijene. Ne zna se kolika će biti cijena pšenice, suncokreta, soje. Repa je u ekspanziji i svake se godine sije sve više i više, ali i s repom ima problema, jedan od njih je štetočina – pipa. Trideset i pet godina radim u ovoj zadrugi. Nekada je

bilo problema oko kombajniranja, ali nije bilo problema oko mineralnog gnojiva. Sada su najveći problem krediti i kamate, ali bez toga se ništa ne bi moglo posijati. Zemlje u okruženju imaju povoljnije subvencije od nas. Kod nas je problem kad će ih država isplatiti i tko ima pravo na njih. Subvencije

Pavle Matarić

ne dobivaju umirovljenici i zaposleni, a i moraš sve izmiriti da bi ih dobio. Ako naša zemlja želi ući u Europsku Uniju, morat će stati iza poljoprivrednog proizvođača. U susjednim zemljama poticaj je 300 do 400 eura po hektaru, a mi dobijemo 140 eura! I nafta je kod nas najskuplja u okruženju, a od nje 60 posto ide državi. Kada bi u susjednim državama od hektara zemlje poljoprivrednom proizvođaču ostao samo poticaj i ništa drugo, već bi i od toga imao neku zaradu.« Pavle Matarić zaključuje kako je njihova procjena da će ova godina biti rodna, kiše je već sada dovoljno palo, a njihovim kooperantima je dana i minimalna količina gnojiva. Po svemu sudeći, 2010. godina bit će plodna i rodna i u somborskom ataru. Ali pitanje je ovdje – koliko će doista roda i ploda ubrati poljoprivredni proizvođači? Predviđanja, po svemu sudeći, baš i nisu sjajna.

Zlatko Gorjanac

Boško Iđuški

STANISLAVA STANTIĆ PRČIĆ, ČLANICA IZVRŠNOG ODBORA HNV-A ZADUŽENA ZA OBRAZOVANJE

Roditelji, iskoristite svoje pravo!

Razgovarao: Davor Bašić Palković

U pis u predškolske ustanove i osnovne škole je u tijeku, a uskoro će i upisi u srednje škole. Poznato je kako se obrazovanje na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji, a koje je konkretnije zaživjelo samo u

Subotici s okolicom, počelo prije osam godina. Danas, u školskoj 2009./2010. godini, stanje izgleda ovako: u vrtićkim skupinama na hrvatskom jeziku ima oko 50-ero djece, osnovnu školu na hrvatskom pohađa 330 učenika, a u

*Na jesen očekujemo četrdesetak prvaša u subotičkim osnovnim školama * Mislim da je sazrelo*

vrijeme za pokretanje redovite nastave

*na hrvatskom jeziku u Bačkom Monoštoru **

*Otvara se odjel u srednjoj strukovnoj školi u Subotici **

Od Hrvatske očekujemo sustavniju potporu glede

stipendiranja studenata i organiziranja ljetovanja za učenike

subotičkoj Gimnaziji »Svetožar Marković« u trima odjelima školuje se 80-ak srednjoškolaca. Izborni se predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, osim u Subotici i okolici, izučava i u Somboru, Bačkom Monoštoru, Sonti, te od ove školske godine i u Srijemskoj Mitrovici. Taj izborni predmet – dva sata jedanput tjedno – sluša ukupno oko tri stotine učenika.

Sve u svemu, kada se to stanje prevede u postotke, obrazovanjem na hrvatskom jeziku obuhvaćeno je svega 8 posto od ukupnog broja djece hrvatske nacionalnosti. Osim malobrojnosti djece u odjelima, školstvo se na hrvatskom jeziku, iako relativno mlado – što opravdava određene infrastrukturne slabosti, susreće i s nizom drugih problema: od nedostatka udžbenika, nedostatka katedre za kroatistiku čime bi se stvarali nastavnički kadrovi, do nenaklonosti Ministarstva prosvjete glede rješavanja određenih pitanja.

O aktualnom stanju u ovom području razgovarali smo sa Stanislavom Stantić Prčić, članicom Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zaduženom za obrazovanje.

HR: Krenimo od predškolskog odgoja. Ima li kakvih predviđanja, koliko bi se djece moglo upisati u odjele na hrvatskom jeziku?

Upis u predškolske skupine je počeo, ali taj broj nećemo znati dok u PU »Naša radost« ne formiraju skupine. Dakle, za sada nemamo saznanja koliko je roditelja tražilo da im djeca idu u skupine na hrvatskom jeziku.

HR: Koliko se prvaša-osnovaca očekuje u Subotici od jeseni? Kakva je situacija u školama »Sveti Sava« u Aleksandrovu i »Pionir« u Starom Žedniku?

Službeno, upis traje do kraja ovog mjeseca, ali se djeca mogu upisivati do 1. rujna. Čak se mogu prepisivati i kasnije iz jednog odjela u drugi. U predškolskim skupinama na hrvatskom jeziku – u vrtiću »Marija Petković« u Subotici, te u odjelima u Tavankutu i Đurđinu ima 25-ero predškolaca. Prema našim saznanjima trebali bismo imati 40-ak prvaša od jeseni, ali je o tomu još prerano govoriti.

Što se tiče škole u Aleksandrovu, postoji dvoje prijavljenih, a po tome bismo trebali imati kombinirani odjel. U Starom Žedniku se odvija nastava iz predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, ali nisam sigurna da je tamo sazrelo vrijeme i za formiranje odjela na hrvatskom. Pokušat će se, ali smatram da treba malo bolje pripremiti teren, nego startati na silu, te da onda nastavu prate dodatne poteškoće.

HR: Radi li se na otvorenju hrvatskih odjela u osnovnim školama u Bačkom Monoštoru i Sonti?

Izučavanje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u tim mjestima dugo postoji, a smatramo da bi u Bačkom Monoštoru od ove godine mogla početi i redovita nastava na hrvatskom jeziku. Mi ćemo ispred HNV-a i udruge »Naša djeca«, a u dogovoru s ravnateljicom škole, otići u Bački Monoštor i dati potporu tamošnjim roditeljima. Također, smatramo kako je nakon poziva srbijanskog predsjednika Borisa

Tadića da roditelji upisuju svoju djecu u škole s hrvatskim nastavnim jezikom, sada prava prilika. Mislim da se sada roditelji ne bi trebali plašiti i da bi trebali iskorištiti to svoje pravo.

HR: Hoće li najavljivana racionalizacija školske mreže zaobići tzv. »patuljaste odjele« kakvih ima i među hrvatskim odjelima?

Za sada od lokalne samouprave nismo dobili nikakvih informacija glede toga, a od Školske uprave u Somboru smo dobili obavijest da se vodi računa o tome. Od Pokrajinskog tajništva za obrazovanje smo dobili odgovor da ćemo za pet učenika dobiti suglasnost za otvorenje odjela, a u seoskim sredinama i za manje.

HR: Koliko novi Statut AP Vojvodine, kojim su mnoge ovlasti u svezi s obrazovanjem nacionalnih manjina prenesene na pokrajinu, može biti od koristi za hrvatsku zajednicu? Ima li u tom smislu već nekih konkretnih naznaka poboljšanja pozicije?

Novim Statutom AP Vojvodine prenesene su neke ovlasti poput polaganja stručnog ispita za nastavnike, te se licencija sada može dobiti u Novom Sadu. Pokrajina je ipak daleko ažurnija od republičkog ministarstva. Također, pokrajinska je administracija senzibiliranija spram pitanja vezanih uz obrazovanje na jezicima nacionalnih manjina, što je i logično zbog duže prakse takvog tipa. Sve odgovore koje tražimo lakše je dobiti od pokrajinskih tijela, nego od Ministarstva od kojeg najčešće ne dobivamo nikakav odgovor.

HR: Glede srednjoškolskog obrazovanja na hrvatskom jeziku, uz postojeći odjel općeg smjera u subotičkoj gimnaziji, najavljeno je otvorenje novog odjela u Politehničkoj školi u Subotici s dvama smjerovima – tehničar tiska i fotograf. Kakva su očekivanja?

Ovo je prva godina da iz osnovnih škola izlazi generacija koja se od prvog do osmog razreda školovala na hrvatskom jeziku i koja će prijamni ispit polagati na hrvatskom jeziku. U tom smislu, izašle su zbirke iz hrvatskog jezika i matematike na hrvatskom jeziku i to predstavlja svojevrsni povijesni trenutak. Jedno istraživanje pedagogu u svezi s interesima osmaša

za upis u srednje škole, pokazuje nam kako je 25 učenika zainteresirano za gimnaziju na hrvatskom jeziku. Dakle, interes je velik i upravo sad je prilika da se otvori i odjel u strukovnoj srednjoj školi. Važno je naglasiti kako se učenici koji su se školovali na srpskom jeziku mogu također upisati u odjel na hrvatskom jeziku. To nije ništa novo, bilo je takvih primjera i ranije kod upisa u mađarske odjele.

HR: Počelo je i polaganje ispita za državnu maturu za maturante koji se žele upisati na fakultete u Republici Hrvatskoj. Koliki je broj zainteresiranih?

Imamo 13 učenika koji ispite za državnu maturu polažu preko HNV-a u Osijeku. Polaganje ispita je već počelo, a bit će završeno 2. lipnja.

HR: Kakva je situacija u svezi s brucosima u Hrvatskoj, njihovih stipendija i smještaja?

Na fakultetima u Hrvatskoj imamo 17 brucosa, od kojih je svega petero dobilo stipendije od Republike Hrvatske. I sada, prigodom posjeta predsjednika *Ive Josipovića*, tražili smo da se za brucose osiguraju stipendije i smještaj u studentske domove. Smatramo da to nije veliki broj djece i da, bez obzira na recesiju, matična država može izdvojiti toliko sredstava. Naime, nedopustivo je da ta prva godina bar na neki način ne bude stimulirana, a na nama je da vidimo kako ćemo razriješiti problematiku njihova povratka nakon studija. Smatram da se ne moraju vraćati ukoliko to ne žele, ali neka onda vrate stipendiju, koja može koristiti nekom drugom studentu. Dakle, želimo da se pitanje stipendiranja riješi sustavno, a ne da se svake godine to rješava retroaktivno, uz lobiranje kod političara i ministara. Hrvatskoj je zajednici u interesu da učenici, budući da to nije zasad moguće u Republici Srbiji, visokoškolsko obrazovanje nastave na hrvatskom jeziku.

HR: Što će biti na jesen s udžbenicima?

Beogradska »Nova školska knjiga«, nekadašnji BIGZ, koji je u vlasništvu »Školske knjige« iz Zagreba, pripremio je sa svojim stručnjacima udžbenike prilagođene ovdašnjim potrebama školstva na hrvatskom jeziku. Dakle, čeka se samo odobrenje pokrajinskog tajništva za njihovo tiska-

nje. Imamo također i uvjeravanja predsjednika Borisa Tadića koji nam je obećao da će pomoći u rješavanju ovoga pitanja ukoliko u rujnu udžbenici ne budu spremni.

HR: Mješovito međuvladino povjerenstvo Srbije i Hrvatske za nacionalne manjine donijelo je niz preporuka, među kojima i više njih koje se tiču ovdašnjeg obrazovanja na hrvatskom jeziku. Je li počela realizacija neke od tih preporuka?

Kada bi se usvojene preporuke realizirale naša bi nastava dobila značaj u svakom pogledu. Ukratko, od otvaranja školskog centra za izvannastavne aktivnosti djece i doedukaciju kadrova, rješavanja radno-pravnog statusa nastavnika hrvatskog jezika iz Republike Hrvatske, mogućnosti dobivanja licencije za izvođenje nastave na hrvatskom, odobravanja uvoza i korištenja udžbenika, ali i stručne literature iz Republike Hrvatske, do osiguravanja savjetnika za praćenje, vrednovanje i razvoj nastave na hrvatskom jeziku... Na prošlom zasjedanju mješovitog povjerenstva dogovoreno je da će članovi ponovno zasjedati za šest mjeseci, no do toga još nije došlo iako je taj rok prošao.

HR: Jedna od tema je i otvaranje katedre za hrvatski jezik u Republici Srbiji. Gdje bi ona trebala biti i što se radi na realizaciji toga pitanja?

HNV je u smislu realizacije takve inicijative razgovarao s predstavnicima Učiteljskog fakulteta na mađarskom jeziku u Subotici. Otvaranjem te katedre mogla bi biti riješena pitanja profesora hrvatskog jezika, ali i da postojeći kadar dobije licenciju, odnosno da se doškoluje kako bi mogli predavati na hrvatskom jeziku i tada bi išli na popunjavanje kadrova koji nam nedostaju. Na tome se radi u suradnji sa stručnjacima sa Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

HR: Hrvatsko nacionalno vijeće nekoliko godina unatrag organizira ljetovanje za učeničke hrvatskih odjela. Hoće li se i ove godine, pojednostavljeno rečeno, ići na more?

To nije samo odlazak na more, to je oblik izvannastavne aktivnosti budući da djeca tamo usavršavaju hrvatski jezik. To je važno jer mi u nastavi nemamo nastavnike koji 100-postotno govore hrvat-

ski jezik. Iako to ljetovanje traje samo desetak dana, ono je veoma značajno. Pripreme za ovogodišnje ljetovanje su počele, no ni to nije sustavno riješeno od strane Republike Hrvatske, i svake se godine realizira »na mišiće«. Mi u HNV-u smatramo da bi nam Hrvatska to trebala osigurati i da to unaprijed bude dogovoreno. Također, glede izvannastavnih aktivnosti važno je i da se same škole u kojima se izvodi nastava na hrvatskom jeziku povežu sa školama u Republici Hrvatskoj, ali i sa školama u Mađarskoj gdje se također izučava hrvatski jezik. To je isto prigoda da djeca uče hrvatski jezik, da razvijaju osjećaj nacionalne pripadnosti. U tom smislu, važno je istaknuti i sudjelovanje naše djece na smotrama učeničkih zadruga, Koloniji mladih u Ernestinovu, u projektima Udruge »Lijepa naša« kao što su Ekološki kviz, »Dani kruha«...

HR: Koliko izjave srbijanskog predsjednika Borisa Tadića, dane tijekom susreta s hrvatskim predsjednikom Ivom Josipovićem u Bačkom Monoštoru – među kojima se posebno ističe poziv i ohrabrenje građanima hrvatske nacionalnosti da upisuju svoju djecu u škole s hrvatskim nastavnim jezikom – bude vjeru u poboljšanje pozicije obrazovanja na hrvatskom jeziku?

Mislim da taj poziv može biti poticajan za prvi korak, no mi i dalje moramo mnogo raditi.

Kada bi svi segmenti zajednice dali maksimum, sigurna sam kako bi određeni pomak bio vidljiv. No, Hrvati su – što je poznato još od vremena Austro-Ugarske Monarhije – skloni prikloniti se većini i ići linijom manjeg otpora. Mislim da bi i sami roditelji trebali biti više uključeni u aktivnosti zajednice, čime bi i broj djece koja se školuju na hrvatskom bio veći. Isto tako, trebamo imati svoj stav, zakonska regulativa glede obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina je dobra, samo se ne primjenjuje ili bar ne u dovoljnoj mjeri. Stoga je važno imati razvijenu nacionalnu svijest, jer obrazovanje na hrvatskom jeziku nije samo učenje hrvatskog jezika, već i razvijanje svoje nacionalne pripadnosti, bolje upoznavanje vlastite povijesti, ali i očuvanje naše zavičajne kulture i materinje ikavice.

Moramo sačuvati naše posebnosti

*Okrugli stol zajednički su organizirali udruga Šokačka grana iz Osijeka i Udruga građana Urbani Šokci iz Sombora * Sudjelovalo stotinjak sudionika * Iako su organizatori željeli čuti i izlagače bunjevačke grane hrvatskog naroda, na okruglom stolu u Somboru, nažalost, nije izlagao nitko od predstavnika bunjevačkih Hrvata*

Peti, jubilarni okrugli stol Šokačke grane na temu Geografija pamćenja Šokaca i Bunjevaca, održan je u petak i subotu, 23 i 24. travnja u Osijeku i Somboru. Okrugli stol zajednički su organizirali udruga Šokačka grana iz Osijeka i Udruga građana Urbani Šokci iz Sombora. Sudjelovalo je stotinjak sudionika, od kojih 27 onih koji su priložili i obrazložili svoje uratke na zadanu temu. Među njima su književnici: Goran i Vladimir Rem, muzikolog Julije Njikoš; znanstvenici: dr. Ljiljana Kolenić, dr. Helena Sablić Tomić, dr. Tibor Littvay, dr. Darko Šimun Vukašinović, mr. Ljubica Gligorević i mr. Vera Erl; profesori Mirta Bijuković-Maršić, Vlasta Markasović, Ružica Raković-Smiljanić, Katarina Čeliković, Sanja Sušnjara, Marija Šeremešić, Zvonko Tadijan i dipl. ing. Pavao Bašić Palković; novinari: Goran Pavlović, Milica Klaić Taradžija i Slavko Žebić; publicisti: Alojzije Stantić i Ivica Čosić-Bukvin, predsjednik udruge Etnocentar Ivan Nikolić i studentica Jelena Dragić.

Kako je tema vrlo široka tako se i materija radova kretala u rasponu od vrbanjškoga tkanja i ženskoga oglašnja, kukuljice, do bunjevačkih pučkih običaja na sjeveru

Bačke i u Mađarskoj, zlatoveza, najbogatijeg šokačkog ručnog rada i poslovice, bunjevačkih i šokačkih, pa sve do one da 'Šokica drži tri čoška kuće'.

OSIJEK

Dvodnevnu je sesiju započeo književnik Vladimir Rem izlaganjem o trojici vinkovačkih Josipa: Josipu Kozarcu, Jozi Ivakiću, Josipu Kosoru i inim vinkovačkim Šokcima, a završila je Vera Erl obrazlažući projekte Šokačke grane kojima ova dična udruga ide u susret Europi.

Naravno da se u jednom novinskom tekstu ne mogu spomenuti svi izlagači niti sve ono što zaslužuje biti spomenuto, ali ostaje nada da se sve može pogledati u Zborniku radova, kojega Šokačka grana tiska nakon svakog okruglog stola. Zato ćemo iznijeti bar ponešto od onoga što je u ova dva dana rečeno i apostrofirano.

Manifestaciju su otvorile Vera Erl i Marija Šeremešić, a potom su biranim riječima i manifestaciju i udruge pohvalili u ime Grada Osijeka Ivan Karalić, Šokac iz Gorjana, i dožupan Osječko-baranjske županije Željko Kraljićak, Šokac iz Mitrovice.

Kako ni za dijelove iz njihovih govora nema dostatno prostora, reći ćemo samo kako je to bio svojevrsan hommage osječkoj udruzi Šokaca, udruzi koja je, kako je primijetio dožupan Kraljićak, u samo 5 godina stigla iz sindikalne dvorane osječke Tvornice šećera do Rektorata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera, aludirajući na osnivačku skupštinu i nedavno predstavljanje Šokačke grane na 8. festivalu znanosti.

I dok je Rem spominjao Kozarčeve Mrtve kapitale, dr. Littvay i Bašić Palković su pohvalili gazdovanje šumama i zemljom u Brodskoj imovnoj općini na način da se što više ostavi pokoljenjima koja dolaze. Novinar Goran Pavlović svoj je esej posvetio časopisu Hrašće, koji izlazi već 15. godinu i do sada je

Doprinos suživotu

»Osobito mi je drago da ovakvi skupovi doprinose suživotu koji je oduvijek postojao na ovim prostorima«, kaže dr. sc. Tibor Littvay iz Zagreba. »Olujna su vremena donosila nekakve probleme, međutim, narod je shvatio u čemu je bit, da zapravo suživot čini jedinu mogućnost za održavanje svega. Svojim sam predavanjem htio pridonijeti približavanju šumarske struke općenito ljudima i mislim da je

ona od bitnih stvari koja povezuje sve ove ljude, jer i Šokci i Bunjevci s lijeve i desne strane Dunava, zapravo su ljudi koji žive u šumi, od šume i sa šumom. To je nešto vrlo bitno što karakterizira cijeli prostor. Smatram da su ovakvi skupovi baš dobri, da ne budu visoko stručni, a da budu dovoljno stručni i dovoljno interesantni da ih šira publika shvati. Ja sam sudionik, jedan od inicijatora suradnje između šumarskih instituta s obiju strana Dunava. Vodimo brigu da dunavske šume očuvaju svoju biološku raznolikost, koja je danas veoma bitna, a koju su šumari prije dvjesto, tristo godina promovirali, što se vidjelo u predavanju. To se zove potrajno gospodarstvo. Mi stalno radimo nešto što ne devastira prirodu, već je obnavlja. Bitno je da ljudi shvate kako je dobro organizirati ovakve okrugle stolove. Tu se priča o kulturi, znanosti, o etnološkom naslijeđu, znači nije ništa specijalizirano, ali se doživljava da su ljudi na svim ovim prostorima stvarali.«

tiskano 37 brojeva, a zadane su mu teme neprolaznost vrijednosti naslijeđa srijemsko-slavonskog trokuta, pa je Hrašće doista časopis s korijenom. Marija Šeremešić iz Sombora govorila je o običajima monoštorskih Šokaca u povodu prosidbe djevojke ili zaruka, nazvanim Rakija, a Milica Klaić-Taradžija iz Pečuha o bunjevačkim pučkim običajima u djelima *Ivana Petreša*, svećenika, pisca i pjesnika te prevoditelja.

Katarina Čeliković je govorila o bunjevačkim poslovicama kao zapisima narodnog pamćenja u opusu *Ive Prčića* i istaknula kako, kao djelatnica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, nastoji dati sve od sebe za očuvanje hrvatskog jezika i hrvatskih običaja.

Ne može se ne spomenuti Alojzije Stantić, sudionik svih dosadašnjih okruglih stolova Šokačke grane, koji nesebično daje doprinos osvjetljavanju bunjevačkih pučkih običaja, pa je ovoga puta govorio o salašima, prvim nastambama bunjevačkih Hrvata. Slikovito je prikazao život na salašu. Pisali su o salašima mnogi, najčešće oni koji su salašaru dolazili u goste i divili se obilju salašarskog stola. Alojzije Stantić uzima sasvim drukčije polazište, a pravo mu daje činjenica da je na salašu rođen, tamo je odrastao i živio, a započeo je od tri božja dara – zemlje, vode i šume.

U prigodnom programu u Osijeku su sudjelovali studenti treće godine glume na Umjetničkoj akademiji u klasi *Vlaste Ramljak*, ženska vokalna skupina Druge, sudionice i ovogodišnje DORE, samičar *Franja Verić* i vokalna skupina Šokice, a skup je održan u dvorani Umjetničke akademije u Osijeku.

SOMBOR

Na okruglom stolu u Somboru na samom početku prigodne su stihove kazivale *Bojana Jozić, Dejana Jakšić, Emina Firanj* i *Aneta Firanj*, uz pratnju violinista *Aljoše Mihaljeva*. Potom je s nekoliko šokačkih pjesama nastupila ženska pjevačka skupina Druge KUD-a Šokadija iz Strizivojne.

Marija Šeremešić je nazočne ukratko upoznala s poviješću i dosadašnjim temama ovih predavanja. Riječi pozdrava uputila je i Vera Erl.

»Mi, Šokci Osijeka, krenuli smo iz šećeranske dvorane, to je dvorana 'Kandita' u Osijeku, a evo, vrlo

brzo, nakon pet godina došli smo do Festivala znanosti Sveučilišta 'Josipa Jurja Štrossmajera' i do Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. To je samo znak da je naš rad prepoznat kao kvalitetan i vrijedan u ovoj budućoj globalizacijskoj atmosferi, da zadrži ono što je vrijedno u Šokaca i Bunjevaca«, rekla je Vera Erl. »Ovo je geografija pamćenja i mi moramo zapamtiti zbog nas, zbog onih koji dolaze iza nas, a sve što nije zapisano, vjerujte, progutat će nas. Progutat će nas jednoličnost koju će unijeti jedan europski duh, koji je za nas neophodan, ali mi moramo sačuvati naše posebnosti«, zaključuje Vera Erl.

Na malo novinskog prostora vrlo je nezahvalno govoriti o svemu izloženom, a nezahvalno je izvlačiti i sažetke, jer velika je važnost svake riječi izgovorene na ovom skupu. Malo su prostora, odnosno minutaže (8 do 10 minuta) za predstavljanje istraživačkih radova imali i izlagači skupa. Stoga su od velike vrijednosti zbornici u kojima ovi radovi ostaju zapisani, kako neki novi duh, što naglašava Vera Erl, ne bi progutao naše posebnosti.

Sudionici okruglog stola u Somboru bili su: dr. sc. Tibor Littvay iz Zagreba, Pavao Bašić Palković, dipl. ing. iz Vinkovaca, Zvonko Tadijan, prof. iz Sonte, Vlasta Markasović, prof. iz Vinkovaca, Mirta Bijuković Maršić, prof. iz Osijeka, mr. sc. Ljubica Gligorević iz Vinkovaca, Sanja Šušnjara, prof. iz Vrbanje, Ružica Raković Smiljanić, prof. iz Osijeka, Ivica Čosić – Bukvin, publicist iz Vrbanje, Slavko Žebić, novinar iz Osijeka, mr. sc. Darko Šimun Vukašinović – Soljačić, dr. med. neurolog i mr. sc. Vera Erl. Teme po redoslijedu izlaganja bile su: »Brodsko imovina općina 2«, »Motivi narodnog stvaralaštva

Prodiskutirati i razmijeniti mišljenja

»Ovakvi su skupovi od iznimnog značaja za područje tradicijske kulture i općenito kulturologije«, kaže etnologinja Gradskog muzeja Vinkovci mr. sc. Ljubica Gligorević. »Osobito sam radosna što sam mogla nazočiti ovdje u Somboru u dva navrata i predložiti neka svoja istraživanja, onoliko koliko imamo mogućnosti na okruglim stolovima. Jedino što bi možda trebalo uraditi u budućnosti je razgovarati nakon izlaganja, onda bi možda ovi skupovi trajali duže, prodiskutirati i zapravo razmijeniti mišljenja. Osjećam kako bismo imali jedni drugima ponešto reći, pohvaliti, primijetiti, ukazati, to bi bilo korisno. Na zamolbu Vinkovačke televizije krenula sam u projekt jednosatne emisije o tradicijskoj baštini i kulturi. To su priče s terena, priče iz muzeja i, naravno, tamburaška glazba koju traži tržište. Emisije su išle u tri sezone na Vinkovačkoj televiziji i sa snimanjima smo stali pred Uskrs 2009. godine, pred stotom emisijom. Devedeset i devet emisija smo snimili i arhivirali. Zbog recesijskih mjera s ovim se stalo, ali idu reprize na Vinkovačkoj televiziji i opet su, na moju radost, gledane. To su jednostavni ljudi s terena koji opet na svoj način govore ono što su baštinili njihovi preci, a mi ih kao stručnjaci navodimo na tu priču s određenim komparacijama i spoznajama iz svojega rada, literature i s terena. Sve u svemu, veseli me da se to gledalo na prostoru cijele Hrvatske u razmjeni, ali i preko granica Dunava. Javljali su mi se i ljudi s ovog prostora Bačke, ali nažalost ne i iz subotičkog kraja, kamo vjerojatno signal VTV-a ne dopire. Mi smo isto tako ukazivali na određene pojavnosti u Srijemu i u Bačkoj, govorili smo i o bačkim Hrvatima u našoj emisiji 'Gori lampa'.«

sončanskih Šokaca«, »Ravničarski prostor kao topos zavičajne književnosti«, »Zemlja kao kulturna memorija«, »Opsici i križevi – specifični prežici Cvelferije«, »Vrbanjsko tkanje«, »Zlatovez«, »Ženska zaglavlja u Cvelferiji na primjeru 'kukuljice' iz sela Vrbanja«, »Gibarački brijest«, »Moj obiteljski šokački zemljopis« i »Projekti Šokačke grane Osijek«.

Nažalost, na okruglom stolu u Somboru nije izlagao nitko od predstavnika bunjevačkih Hrvata, te naslov »Geografija pamćenja Šokaca i Bunjevaca« u Somboru nije potpuno opravdan, mada su organizatori željeli čuti i riječ izlagača bunjevačke grane hrvatskog naroda.

S. Žebić i Z. Gorjanac

NACIONALNA KAMPANJA ZA ODVIKAVANJE OD PUŠENJA

Ostavi i pobijedi!

Akcija u kojoj sudjeluju i oni koji nastoje ostaviti duhan i oni koji ih u tome podržavaju, trajat će od 1. do 29. svibnja

dr. Nada Kosić-Bibić

I ove se godine na teritoriju Republike Srbije organizira Nacionalna kampanja za odvikavanje od pušenja, u kojoj po sedmi puta sudjeluje i subotički Zavod za javno zdravlje. Ovogodišnji slogan »Ostavi (duhan) i pobijedi« nastoji na natjecateljski način motivirati sve osobe koje se žele osloboditi štetnog duhanskog poroka i ovisnosti o pušenju cigareta, a sukladno ideji cijele kampanje, ovisnicima u tome, u ulozi podržavatelja pomažu i osobe iz njihove neposredne blizine.

»Izuzetno je važno dati podršku osobi koja razmišlja ostaviti pušenje i upravo neposredno okruženje i podrška sredine u kojoj živi za čovjeka često mogu biti presudni u konačnoj odluci. Osoba – pušač, koja tijekom razdoblja odvikavanja ima uz sebe nekoga svoga najbližeg, tko će je podržavati u trenucima apstinencijske krize i pokazati razumijevanje za teškoće svladavanja svih situacija, ima velike šanse uspjeti i pobijediti

duhansku ovisnost«, kaže dr. *Nada Kosić-Bibić*, koordinatorica akcije »Ostavi i pobijedi« na teritoriju Grada Subotice.

KAMPANJA

Nacionalna kampanja odvikavanja od pušenja na našim se prostorima provodi po sedmi put, ove godine pod sloganom »Ostavi i pobijedi«. Trajat će sve do 29. svibnja.

»Riječ je o natjecateljskoj kampanji koja ima za cilj razvijanje natjecateljskog duha kroz mogućnosti osvajanja i prigodne nagrade za one najuspješnije. Na nacionalnoj razini nagrada iznosi po 50.000 dinara za osobu koja ostavi pušenje i osobu koja ju je u toj nakani podržavala, dok smo mi na lokalnoj razini uspjeli osigurati po 15.000 dinara za oba sudionika ove akcije. Ovo je odlična prilika i za sve nepušače da shvate važnost uloge u podržavanju svih onih kojima je potrebna pomoć prilikom odvikavanja od duhanskog poroka, što je od izuzetne važnosti u kvalitet-

nom provođenju cijele kampanje na nacionalnoj razini. Ovogodišnja kampanja je ponajprije koncentrirana na mladu populaciju, ali su pozvani svi stariji od 18 godina

tinuirano provoditi edukaciju kod najmlađih i djelovati preventivski. Ipak, prema podacima posljednja dva velika istraživanja (rađena 2000. i 2006.) vidi se trend sma-

Proglašenje pobjednika

Akcija traje do 29. svibnja, a proglašenje pobjednika ovogodišnje kampanje bit će 31. svibnja na Svjetski dan bez duhanskog dima.

na sudjelovanje u akciji ostavljanja duhana. Shodno tome okrenuli smo se svim medijima, studentskim parlamentima, internetskim sajtovima koje najviše koriste mlade osobe, u namjeri dobivanja što veće širine informiranosti među najmlađom populacijom.«

MLADI I DUHAN

»Prema svim provedenim istraživanjima pokazalo se kako djeca rođena u brakovima u kojima su oba ili jedan roditelj pušači imaju velike predispozicije i sama kasnije postati duhanskim ovisnicima. Nažalost, čest je slučaj da i sami roditelji, davanjem novca za kupovinu cigareta, sami potiču i podržavaju svoju djecu u njihovoj odluci da budu pušači. Mladi počinju eksperimentirati vrlo rano, već negdje u četvrtom razredu osnovne škole, i zbog toga je iznimno važno kon-

njenja broja pušača za jedan posto na godišnjoj razini, što govori o tome kako jača svijest o štetnosti duhana za ljudsko zdravlje, a i o efektima promoviranja borbe protiv duhanskog dima u zatvorenim prostorima. Sreća je što veliki broj mladih, već u najranijem starosnom uzrastu, razvija svijest o štetnosti duhana i shvaća negativnost konzumiranja cigareta. Očekujemo da će se u budućnosti, a to bi već sljedeće veliko istraživanje (2011.) trebalo i potvrditi, još više smanjiti broj osoba koje su duhanski ovisnici. Također, istaknula bih lijepe rezultate koje postizemo u radu s najmlađima i njihovo prihvaćanje svijesti kako pušenje nije više u modi i nije društveno prihvatljivo, pa stoga imamo i ukupno smanjenje od 7 posto uspoređujući podatke iz 2000. do 2006. godine«, zaključuje dr. *Nada Kosić-Bibić*.

Dražen Prčić

Rezultati

U prošlogodišnjoj akciji sudjelovalo oko 6000 ljudi, a prema obrađenim podacima 32 posto osoba je uspješno ostavilo duhan.

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

POČETAK TURISTIČKE SEZONE

Prvi svibnja na Paliću

Tradicionalna proslava 1. svibnja i ove će godine biti održana na Paliću, u organizaciji poduzeća »Park Palić«. Tom će prigodom ujedno biti otvorena i 165. turistička sezona na Paliću. Proslava 1. svibnja na Paliću, 120. po redu, bit će ispunjena brojnim glazbenim i sportsko-rekreacijskim manifestacijama, natjecanjima, koncertima. Osim toga, kao i svake godine predviđen je i izložbeno-prodajni prostor, te se zainteresirani za njegovo unajmljivanje trebaju javiti na broj telefona 602-780, svakog radnog dana u vremenu 8 do 16 sati. Reguliranje prometa i dežurstva mjerodavnih inspekcija toga će dana biti organizirani kao i prethodnih godina.

PROGRAM PROSLAVE PRVOG SVIBNJA 2010. NA PALIĆU

26. travnja – Montiranje objekata iz programa zabavnog parka na parkiralištu kod Muškog štranda

27., 28., 29. i 30. travnja – Postavljanje i početak rada montažnih objekata ugostiteljske ponude duž Obale Lajosa Vermesa – od Glazbenog paviljona do Muškog štranda

1. svibnja

od 8 sati – Trimbi biciklima Subotica-Palić, polazak ispred zgrade Jadran

od 8 sati – Pješačenje, polazak ispred zgrade Jadran

10 sati – Najveći zabavni park u zemlji na parkiralištu kod Muškog štranda

10 sati – Prvosvibanjska jedriličarska regata – JK Palić

10 sati – Početak rada press centra na Velikoj terasi

11,30 sati – Prvosvibanjska promenade stazama Velikog parka.

Sudjeluju: folklorne skupine, gradski puhački orkestar i zborovi

11,30 sati – Dolazak vlaka »Romantika« iz Beograda i Novog Sada na željezničku postaju Palić

12-15 sati – Folklorni maraton na Ljetnoj pozornici

15-19 sati – Koncert »Retro party« – Gábor Lengyel i bendovi na Muškom štrandu

2. svibnja

9 sati – Natjecanje momčadi gradskih mjesnih zajednica u malom nogometu u Sportsko-rekreacijskom centru na Paliću

9 sati – Natjecanje timova gradskih mjesnih zajednica u basketu u Sportsko-rekreacijskom centru na Paliću

10 sati – Najveći zabavni park u zemlji na parkiralištu kod Muškog štranda

10 sati – Nastavak Prvosvibanjske jedriličarske regate JK Palić

10 sati – XII. tradicionalni turnir parova Expres-servis/Mobil centar na tenniskim terenima TK Palić

10,30-15 sati – Međunarodni festival dječjih zborova na Glazbenom paviljonu

15-19 sati – Koncert pop glazbe na Ljetnoj pozornici: Kati Kovács i Tamara Benčik

Sajam starih obrta: Korpari, papučari, remenari, lončari, sarači, užari, voskari, licitari, bombondžije, duž Obale Lajosa Vermesa. Ponuda subotičkih rukotvorina: Tradicionalni ručni radovi i suveniri Subotice kod Glazbenog paviljona

Poseban program za mlade: Glazbeni festival Trenchtown - www.trenchtown.org (30. travnja – 2. svibnja)

Prvosvibanjski program u Zoo vrtu Palić .

Prijevoz:

Polazak prvosvibanjskih vlakova/šinobusa na Palić: Iz Subotice u 8:50, 10:18, 14:35, 19:22 sati. Povratak s Palića: 8:30, 14:10, 17:32, 20:58 sati. Cijena karte: u jednom smjeru 64 dinara, povratna 102 dinara.

Redoviti i izvanredni polasci autobusa Subotica-transa na liniji broj 6.

Parkiranje:

Veliko parkiralište kod hotela Prezident na Paliću, parkiralište u sportskom centru na Paliću, parkiralište na ulazu u Vikend naselje na Paliću, Auto kamp Palić, Zelengorska ulica.

Samo s propusnicama: ulaz u ulice Józsefa Hegedüsa i Splitska aleja, parkiralište kod Male gostione.

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

ЈКП Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

MALI POLJOPRIVREDNI PROIZVOĐAČI

Uzgoj gljiva – obećavajući i profitabilni posao

Ova grana stekla je popularnost kao jedan od dijelova tradicionalne poljoprivredne proizvodnje, jer i malim proizvođačima omogućuje ostvarivanje solidne zarade

Proizvodnja gljiva poznata je stoljećima, kao i njihovo korištenje za različite namjene. Gljive su jedna od najvrednijih hortikulturnih namirnica. Imaju veliku nutritivnu vrijednost i izražena ljekovita svojstva, a tržište ovih namirnica se širi zbog široke lepeze upotrebe gljiva u kulinarstvu. Tehnologija uzgoja ostvarila je izrazit napredak u posljednjih dvadesetak godina, te je danas moguće kontrolirano uzgajati oko 100 vrsta gljiva.

Danas se u svijetu u trgovinu gljivama ulažu velike svote novca. Ovaj je posao već stekao svoju popularnost i u našem podneblju, jer je uzgoj gljiva obećavajući i profitabilni posao, što potvrđuje i naš sugovornik *Robert Brajkov*, koji se

proizvodnjom gljiva bavi na Kelebi u okolici Subotice.

Jeste li zadovoljni zaradom od posla kojim se bavite?

Danas je uzgoj gljiva profitabilan posao. Spadam u male proizvođače i govorim iz tog kuta. Od proizvodnje gljiva ne možete se obogatiti, ali možete ostvariti solidnu zaradu i pristojno živjeti. Registriran sam kao poljoprivredni proizvođač, a osnovna mi je djelatnost proizvodnja gljiva. Šampinjone proizvodim u četiri uzgojne prostorije. Za sada ne razmišljam o proširenju proizvodnje.

Kako ste se opredijelili za ovaj oblik poljoprivredne proizvodnje?

Uzgojem gljiva počeo sam se baviti 2001. godine, jer sam ostao bez

stalnog zaposlenja. S načinom uzgoja gljiva upoznao me prijatelj, koji je radio kod jednog velikog subotičkog proizvođača i uz njegovu pomoć i savjete, malo po malo, naučio sam raditi ovaj posao, tako da uspijevam nadvladati probleme koji se javljaju u ovom zahtjevnom poslu. Učio sam i iz literature, a najviše sam učio na svojim pogreškama tijekom proizvodnje. Dakle, najviše mi je pomogla sama praksa, kao i to što sam bio u komunikaciji s iskusnijim proizvođačima, koji su mi pomagali savjetima, mada se neke male tajne velikih majstora ove proizvodnje ipak ne odaju. U početku sam gljive uzgajao samo u jednom podrumu, zbog nedostatka novca, a ako se netko hoće profesionalno baviti ovim poslom, mora imati barem četiri objekta za uzgoj da bi ostvario zatvoren ciklus proizvodnje, što znači da se berbe rade preko cijele godine. Vremenom, kako sam zarađivao i kako sam podizao kredite, tako sam polako napredovao i od 2007. godine počeo sam proizvoditi gljive u četirima uzgojnim objektima.

Koliki je kapacitet vaše proizvodnje?

Uzgajivači šampinjona rade cijele godine, a berbe su ovisno o kompostu, jer se koriste brži i sporiji komposti. Uglavnom, prosjek roka prve berbe je na nekih 35 dana od unošenja komposta u podrum, zatim slijedi druga berba poslije 7-8 dana, i treća berba poslije 10 dana. Po završetku treće berbe izbacuju se vreće, podrum se čisti i dezinficira i onda se ubacuje nova tura, što znači da se u prosjeku svakih 65 dana unosi novi kompost u podrum. U jednom turnusu berbi proizvedem 800 kilograma gljiva po jednom podrumu. Možda to zvuči mnogo, ali to je kapacitet proizvodnje koji ostvarujem kao mali proizvođač, dok veliki proizvođači uzgoje 2 do 3 tone gljiva u turnusu berbe.

Koji rizici prate posao uzgoja gljiva?

Organiziran otkup gljiva nije riješen, pa se za plasman svojih proizvoda moram sam snalaziti. Najveći dio proizvedenih šampinjona nosim na subotičku tržnicu, gdje ih otkupljuju prodavači, a oko 40 posto proizvodnje uspijevam prodati pekarnicama, pizzerijama, restoranima, hotelima, školama i vrtićima. Otkad imam kontinuitet proizvodnje preko cijele godine, lakše prodajem proizvode.

Rizik ovoga posla je taj što se gljive ne mogu dugo čuvati i u slu-

čaju viška na tržištu, proizvod se mora jeftino prodati. Kada se gljive uberu u roku od tri dana moraju biti na tržištu, zbog toga što gljive poslije toga gube u boji i na težini. Gljive se čuvaju u hladnjačama, na temperaturi do plus 2 stupnja Celzija. Nakon berbe u roku od četiripet dana gljive moraju biti potrošene. Znači, cilj je nakon berbe što prije prodati gljive, a i prodavači na tržnici znaju kako se gljive moraju što prije prodati, pa ako ne mogu dobiti provodnu cijenu, onda je spuštaju kako bi ih što prije prodali. Cijene na veliko za šampinjone su ujednačene, kreću se od 130 do 150 dinara za kilogram kada ih prodajem, dok je cijena kod prodavača na tržnici od 160 do 200 dinara za kilogram. Mislim da su to pristupačne cijene i da kupovina gljiva nije luksuz za ovdašnje stanovništvo.

Za laika se uzgoj gljiva čini jednostavnim poslom, ali je li to tako?

Riječ je o zahtjevnom poslu, jer uzgoj šampinjona zahtijeva strogo kontrolirane uvjete. Počevši od nabave kvalitetnog komposta, koji je već zasaden micelijem, pa do optimalne temperature, vlažnosti zraka, prozračivanja i čistoće. Kompost kupujem od velikog distributera iz Sente. To je uvozni kompost iz Mađarske. Kompost se proizvodi i kod nas, međutim, kada se pogleda prosjek, jer ja ne radim od danas do sutra, taj uvozni kompost je ipak kvalitetniji od ovdašnjeg, no žalost nije i jeftiniji, ali je standardno kvalitetan i čak ako ne uspije proizvodnja, mađarski proizvođač komposta priznaje određen postotak povrata. Uzgoj šampinjona zahtijeva posvećenost ovom poslu.

Optimalna temperatura se održava ovisno o fazi u kojoj se nalaze vreće u kojima je kompost. Zimi se prostorija mora grijati do 27-30 stupnjeva u početku uzgoja, prvih petnaestak dana. Poslije pokrivanja pokrovkom od crnog treseta, nakon desetak dana temperatura se spušta i pravi takozvani lom. Prostorija se prozračuje pomoću ventilacije, dodaje se svjež zrak, kako bi krenuo rast gljiva. Vlažnost zraka također ima veliki utjecaj u ovoj proizvodnji, tako da se potrebni stupanj vlažnosti mora održavati ovisno o fazi u kojoj se nalazi kompost. Važan uvjet za uzgoj je i savršena čistoća. Osnovni zakon u uzgoju gljiva je stvaranje što sličnijih uvjeta onima kakvi su u prirodi.

Z. Sarić

SVEČANOSTI U STAROM ŽEDNIKU

Stota obljetnica crkve i blagoslov polja

Ovogodišnje proštenje u Starom Žedniku, na blagdan Svetog Marka evanđeliste, 25. travnja, bilo je obilježeno nizom događanja. Nakon misnog slavlja, koje je predvodio mons. dr. *Andrija Kopilović*, otvorena je godina jubileja prigodom 100. obljetnice ove crkve.

Osim predvoditelja, u euharistijskom su slavlju koncelebrirali i vlč. *Lazar Novaković*, vlč. *Atila Želir*, preč. *Andrija Anišić*, domaćin preč. *Željko Šipek*, dok je vlč. *Miroslav Orčić* ispovijedao. Domaćin preč. *Šipek* je nazočne podsjetio na povijest ove crkve, koja je građena od 1910. do 1912. te je posvećena u čast svetome Marku evanđelisti.

100. OBLJETNICA CRKVE SV. MARKA

Obilježavanje 100. obljetnice započelo je podizanjem jubilejskog stijega koja je postavljena u crkvi

i na crkvi, kao i paljenjem svijeće koja će gorjeti sljedećih godinu dana. Ovome slavlju u Žedniku prethodila je trodnevna duhovna priprava koju je također predvodio mons. *Kopilović*. Pjevanje pod ovim slavljem vodili su župski zborovi u Starom Žedniku, veliki župski zbor sv. Marka koji vodi *Nikola Ostrogonac*, zatim VIS i dječji zbor »Markovi lavovi« koje vode *Anica Čipak* i *Nataša Perčić*. Slavlje 100. obljetnice, po riječima preč. *Šipeka*, započelo je duhovnom pripravom, a proslavljat će se idućih godinu dana nizom manifestacija, sve do sljedećeg proštenja u Starom Žedniku.

BLAGOSLOV POLJA – ŽITA

Po već ustaljenoj tradiciji, na blagdan Svetog Marka obilaze se njive na kojima je zasijano žito i one se blagoslivljaju kako bi donijele dobar urod, te bile sačuvane od vremenskih nepogoda. U sveča-

noj procesiji uz pjevanje litanija svih svetih, svećenici i vjernici su nakon misnog slavlja otišli do njive *Zvonka Zelića* i po crkvenom obredniku obavili blagoslov polja – žita, na sve četiri stane svijeta. Nazočni su uzeli po koji struk mladog žita kako bi ga ponijeli svojim domovima i po starom običaju

stavili ga za svetnjaču, koja će zamijeniti klas zrelog žita. Na ovoj njivi ove će godine biti održano i natjecanje risara, koje se odvija u okviru Dužijance. Ovim je činom svečano započela i proslava Dužijance 2010., koja se ove godine održava po 99. put.

A. Č.

USKRSNI KONCERT ZBORA COLLEGIUM MUSICUM CATHOLICUM

Popularizacija suvremene sakralne glazbe

Komorni zbor Collegium Musicum Catholicum iz Subotice održao je prošloga četvrtka, 22. travnja, Uskrsni koncert u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske. Uz djela hrvatskih skladatelja *Albe Vidakovića*, *Franje Dugana*, *Lovre Županovića*, *Anđelka Klobučara*, *Miroslava Martinjaka* i *Emila Cossetta*, publika je imala prigodu čuti i skladbe *Giuseppa Ottavia Pitonija*, *Benedetta Marcella* i *Mariana Sawea*.

»Program se sastojao od više skladbi suvremenih autora sakralne glazbe, koje su ovoga puta doživjele svoju subotičku praznovremenu. Te skladbe su vjerojatno malo poznate

ili u potpunosti nepoznate ovdašnjoj publici, te ovakvim pristupom nastojimo promovirati i popularizirati nove skladbe i autore«, kaže za HR *Miroslav Stantić*, dirigent i umjetnički voditelj zbora Collegium Musicum Catholicum.

Uz zbor je ovom prigodom nastupio i komorni sastav gudača sačinjen od profesora subotičke Muzičke škole: *Tamas Kis* (violina), *Slobodan Stefanović* (violina), *Krisztina Tokodi* (violončelo) i *Viktor Molnar* (violončelo). Također,

nastupio je i orguljaš *Kornelije Vizin*, koji je osim kao pratitelj zbora, izveo i dvije solističke točke: »Preludij u fugu u h-molu« *Franje Dugana* i »Fantaziju i fugu u f-molu« *Albe Vidakovića*. Solo dionicu u *Klobučarovo* misu pjevao je bariton vlč. *Dragan Muharem*.

Uskrsni koncert zbora Collegium Musicum Catholicum održan je pod pokroviteljstvom Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice.

D. B. P.

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih mašina plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike porodice "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D.O. Beograd - Filijala Subotica

24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406

E-mail: mios@tippnet.co.yu

Radno vreme: od 8 do 16 časova

OSOBNNA IMENA, PREZIMENA I NADIMCI HRVATA I DRUGIH MJEŠTANA U PLAVNI OD 1697. DO 2007. GODINE (2. dio)

Osobnim imenima u Plavni se nije mnogo raspravljalo, vjerojatno polazeći od pretpostavke da ime ne ruži čovjeka. Ipak, saznanje da se osoba koju su mještani godinama poznavali po imenu Janika zove Ivan ili da je Karlu službeno ime Dragutin, iznenadilo bi neupućene.

Arhivski su izvori pouzdani spomenici u kojima su ubilježena osobna imena i obiteljska prezimena u prošlosti. Sve do 1918. godine crkvene matične knjige su pouzdane i pokraj pravopisnih pogrešaka, koje mogu unijeti zabunu. Od druge polovice XIX. stoljeća bilo je zanemarivanja hrvatskih osobnih imena, pa je naš Ivan postao János, Franjo je ubilježen kao Ferenc, Pavao je upisan kao Pál, Janja je pretvorena u Ágnes ili

Agnezu. Nakon Prvog svjetskog rata István je postao Stevan, Erzsébet – Jelisaveta, János – Jovan, što ne odgovara našim izvornim imenima: Stipan, Liza, Ivan.

Osobna su imena davana na krštenju, koje se često obavljalo prvih dana po rođenju djeteta, a crkvene matične knjige imale su u Bačkoj značenje javne isprave sve do završetka Drugog svjetskog rata. Pri upisu osobnih imena u matične knjige mnoga su imena preinačena prema želji upisivača. U tome im je često pomagala i uredba crkvene oblasti da imena krštenika moraju odgovarati svecima čije su ime preuzimali. Otuda su u Plavni još uvijek dominantna imena: Antun, Ivan, Stipan, Josip, Marija, Ana, odnosno Tuna, Janika, Stevan, Joza, Joca, Mari-

na, Mariška, Anica, Anuška i sl.

Osobna imena su načelno birali i predlagali kumovi, odnosno kume. Jedan od unuka bi najčešće dobivao ime glavara obitelji, a bilo je i slučajeva da prviženac nosi ime svoga oca. Danas više nema strogih pravila za davanje imena. Mnoga su imena slučajna ili su nastala pod utjecajem TV serija, filmova i slično, a imendani, koji se u Plavni još slave, svedeni su na vrlo skroman broj (Antun, Ivan, Stjepan, Josip, Vinko, Marija, Kata).

MUŠKA IMENA

A
Abraham, Abram, Adam, Albert, Albo, Aleksa, Aleksandar, Alojzije, Ambroz, Ambrozije, Andraš, Andrija, Ante, Antonio, Antun, August, Augustin

B
Bariša, Bartol, Bartolomej, Bela, Blago, Blaž, Blezius, Bogdan, Bona, Bonaventura, Boro, Božo, Branimir, Branko, Bruno

D
Damjan, Damir, Dane, Danijel, David, Domagoj, Dominik, Drago, Dragutin, Držislav

Đ
Đuka, Đura, Đuro

F
Fabijan, Feliks, Filip, Florijan, Franja, Franjo, Franko

G
Gabriel, Gašpar, Goran, Grgo, Grgur, Gustav, Gustika

H
Henrik

I
Ignac, Ilija, Iva, Ivan, Ivica, Ivo

J
Jakob, Jakov, Janko, Jerko, Joakim, Joca, Josip, Joza, Jozo, Jožika, Juraj, Jure

K
Karlo, Karolj, Krešimir, Krsto, Kuzman, Kuzma

L
Lacika, Ladislav, Lajča, Lajčika, Lajčo, Lajoš, Leo, Leopold, Laza, Lazar, Lazo, Lovro, Luka

LJ
Ljuban, Ljubo, Ljubomir, Ljudevit

M
Maksimilijan, Makso, Marijan,

Marin, Marinko, Marjan, Marko, Martin, Mata, Matej, Matija, Mato, Mihajlo, Mijo, Milan, Mile, Milenko, Milorad, Mirko, Miroslav

N
Nedeljko, Nenad, Neven, Nikola

O
Oskar

P
Pava, Pavao, Pavica, Pavle, Pavo, Pera, Pero, Perica, Petar

R
Rade, Radovan, Rajko, Rudika

S
Silvije, Stanislav, Stanko, Stevan, Stipa, Stipan, Stipe, Stipo

Š
Šandor, Šima, Šime, Šimon, Šimun

T
Tadija, Todor, Toma, Tomislav, Tomo

V
Vaso, Vedran, Velimir, Vendelin, Viktor, Vinca, Vinko, Vjekoslav, Vladimir, Vlado, Vojislav, Vojo

Z
Zdenko, Zlatko, Zlatomir, Zoran, Zrinko, Zvonimir, Zvonko

Ž
Žarko, Želimir, Željko, Živko,

ŽENSKA IMENA

A
Aga, Agata, Agneza, Albina, Alisa, Aleksandra, Amalija, Ana, Andrijana, Anica, Anita, Anka, Ankica, Antonela, Antonija, Apolonija, Augusta, Augustina

B
Bara, Barbara, Benedikta, Bilja, Biljana, Biserka, Blaga, Blagica,

Blaženka, Božana, Božica, Branka, Brigita

C
Ceca, Cecilija, Cvijeta, Cvita, Cvitka

D
Damjana, Dana, Danica, Danijela, Dara, Delfa, Divna, Dobrila, Dominika, Dora, Doroteja, Draga, Dragica,

E
Efika, Elena, Elizabeta, Ema, Emilija, Ena, Estera, Etelka, Eva, Evica

F
Ferka, Filomena, Franciska, Francka

G
Gabriela, Gabrijela, Gizela, Gloria, Glorija, Gorana, Gordana

H
Hedviga, Helena, Helga, Hermina, Hilda

I
Ida, Ilka, Ilona, Ilonka, Irena, Irina, Irma, Iva, Ivana, Ivanka, Ivka

J
Jaga, Jagica, Jadranka, Janja, Jasmina, Jasminka, Jasna, Jela, Jelena, Jelisaveta, Josipa, Jozefa, Jozefina, Jozija, Julia, Julija, Julijana, Julka

K
Kaja, Karolina, Karolka, Kata, Katarina, Katica, Klara, Klaudija, Koleta, Kristina, Ksenija

L
Lara, Larisa, Lena, Lenka, Lidija, Liza, Luca, Lucija

LJ
Ljerka, Ljilja, Ljiljana, Ljuba, Ljubica

M
Maca, Magdalena, Maja, Majdana, Manda, Mandica, Mara, Margareta, Marica, Marija, Marijana, Marina, Marta, Martina, Mateja, Matija, Milena, Mileva, Milica, Milka, Mira, Mirjana, Monika

N
Nada, Natalija, Nataša, Nedeljka, Nikoleta, Nikolina

O
Olga, Olgica, Oliva, Olivera

P
Patricija, Paula, Paulina, Pava, Pavka, Pera, Petra

R
Rada, Radmila, Radojka, Rajka, Regina, Romana, Rosa, Rosanda, Roza, Rozalija, Ruška, Ruža, Ružica

S
Sanja, Savka, Senka, Silvija, Slava, Slavka, Slavica, Snežana, Snježana, Sonja, Stanka, Stefanija, Stela, Suzana, Svetlana

Š
Šima, Štefanija

T
Tamara, Tanja, Temira, Tereza, Terezija, Tihana, Tomka, Tonka,

U
Uršula

V
Valentina, Valerija, Vera, Verica, Veronika, Viktorija, Vinka, Violeta, Višnja

Z
Zdenka, Zdravka, Zlata, Zlatica, Zora, Zorica, Zorka, Zrinka, Zvezdana

Ž
Željana, Željka, Živka
Zvonimir Pelajić

KUDH »BODROG« BAČKI MONOŠTOR

I bez prostorija u vlasništvu zadovoljni statusom

Zahvaljujući odličnoj suradnji s tijelima Mjesne zajednice, članovi ove hrvatske udruge nisu beskućnici

Kulturno-umjetničko društvo Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora utemeljeno je 2001. godine. Danas broji oko 130 što aktivnih, što podupirućih članova, raspoređenih u literarnu, dramsku, glazbenu, likovnu, tamburašku i folklornu sekciju. Društvo je nadaleko prepoznatljivo po specifičnom pučkom pjevanju, a osobito po svojim živopisnim narodnim nošnjama.

Udruge je osnovana radi okupljanja svih zainteresiranih mještana u cilju njegovanja običaja svojih predaka, izvornoga načina pjevanja, te sakupljanja i čuvanja lokalne šokačke narodne nošnje. Kako su Monoštorci veliki štovatelji Blažene Djevice Marije, u okviru »Bodroga« 2006. godine utemeljili su Festival marijanskog pučkog pivanja. Ova manifestacija od pokrajinskoga značaja održava se svake godine prve subote u srpnju. Jedna od značajnijih manifestacija je i obilježavanje Zavitnog dana 13. listopada. U udruzi djeluje i ženski vokalni sastav »Izvornike«. Ovu skupinu od dvadesetak žena različite dobi okupila je još 1980. godine *Katica Pašić*. Cilj je bio sačuvati stare pjesme koje su se pjevale na sokaku, divanu, prelu, na plesovima. Predsjednica »Bodroga« je *Marija Turkalj*.

KUDH nema u posjedu svojega prostora, no to ne znači i da su beskućnici. Zahvaljujući odličnoj suradnji s tijelima Mjesne zajednice Bački Monoštor, svoje su mjesto našli u objektu Doma kulture u

samom središtu sela. Kad se god ukaže potreba, na raspolaganju im je velika dvorana Doma kulture, a na dugoročnu uporabu dobili su i dvije prostorije ukupne površine pedesetak četvornih metara. Ovaj prostor pogodan je za sastanke, te za održavanje proba svih sek-

cija čiji rad ne iziskuje korištenje pozornice, a isto tako i za održavanje manifestacija tipa književnih večeri. Tako vrijedni članovi ove udruge, iako vlastitu kuću ne posjeduju, nikada neće biti ni beskućnici.

Ivan Andrašić

Radimo u jako dobrim uvjetima

»Iako Kulturno-umjetničko društvo Hrvata 'Bodrog' nema u posjedu vlastite prostorije niti objekte, zahvaljujući iznimno dobroj suradnji s tijelima Mjesne zajednice mogu reći kako radimo u jako dobrim uvjetima. U objektu Doma kulture od Mjesne zajednice smo dobili dvije prostorije na uporabu, tako da u odnosu na mnoge seoske institucije kulture u okolici imamo riješeno osnovno pitanje – pitanje radnoga prostora. Veličina ovih prostorija omogućava nam rad svih naših sekcija, a opet, nisu toliko velike da bi nam zimi grijanje stvaralo probleme. Za kupovinu bilo kakvoga objekta ili vlastitoga prostora za sada nemamo ni potrebe ni ambicije. U Bačkom Monošturu već postoje dvije službeno registrirane etno-kuće, tako da je i u tom segmentu očuvana bogata tradicija našega mjesta«, kaže predsjednica KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora Marija Turkalj.

DRAGOVOLJNO IZDVAJANJE SREDSTAVA ZA RJEŠAVANJE KOMUNALNIH PROBLEMA

Raspisan referendum za novi samodoprinos u Sonti

Apatin je jedna od rijetkih općina u Srbiji u kojoj se još uvijek uvođe mjesni samodoprinosi. Na ovaj način uposleni žitelji jedinica lokalne samouprave od svojih primanja dragovoljno izdvajaju sredstva potrebna za, najčešće, rješavanje komunalnih problema i gradnju infrastrukturnih objekata.

U Sonti se sredstva ovako prikupljaju skoro 50 godina. U vrijeme prije 90-ih ta sredstva su, zbog puno većeg postotka uposlenih, bila i značajnija nego danas. Postojala je još jedna, jako bitna razlika. Ranije su se ova sredstva uplaćivala izravno u proračun mjesne zajednice, danas u općinski. Iz neobjašnjivih razloga sredstva samodoprinosu prikupljena u općinskom proračunu Mjesnoj zajednici Sonta uplaćuju se sa zakasnjem od šest mjeseci, pa se građani, s čijih se ionako skromnih primanja izdvaja ovaj dragovoljni namet, s pravom pitaju tko ta sredstva u međuvremenu rabi.

Polovicom ove godine u Sonti se završavaju petogodišnji i desetogodišnji ciklus izdvajanja sredstava mjesnih samodoprinosu

po stopi od 3 posto i stopi od 1 posto na sva osobna primanja građana. Po odluci donešenoj na 12. sjednici Skupštine općine Apatin raspisan je referendum za izjašnjavanje o uvođenju ovih samodoprinosu na području naseljenog mjesta Sonta i u sljedećem petogodišnjem, odnosno desetogodišnjem razdoblju po istim stopama. Po prvi put referendum će biti proveden tajnim izjašnjavanjem građana i to 8., 9., 10. i 11. svibnja na općinskom odlukom predviđenim biračkim mjestima.

Podsjetimo, sredstvima samodoprinosu po stopi od 3 posto u novom ciklusu financirati bi se vodoopskrba, komunalna infrastruktura, uređenje javnih površina, sufinancirala bi se izgradnja trafo-stanica i rada subjekata sporta i kulture u mjestu. Drugim programom financiralo bi se održavanje kapele i groblja, troškovi pokapanja, a isto tako pokriva bi se i dio troškova nabave opreme za prvorodeno i drugorođeno dijete, čiji roditelji imaju prebivalište na području Sonte.

Ivan Andrašić

U PLAVNI ODRŽANI II. DANI A. G. MATOŠA I DR. JOSIPA ANDRIĆA

Glazbena, literarna i likovna oda dvojici velikana

*Dobra organizacija i kvalitetan program značajke su manifestacije * Izostalo medijsko praćenje manifestacije*

Drugi dani A.G. Matoša i dr. Josipa Andrića održani su u subotu i nedjelju, 24. i 25. travnja, u holu OŠ »Ivo Lola Ribar« u Plavni. U suorganizaciji HKUPD-a »Matoš« i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u dvodnevnom programu održana su predavanja o *Matošu* i *Andriću*, kulturno-umjetnički program s glazbenim djelima Josipa Andrića, te izložba slika nastalih na likovnoj koloniji u sklopu manifestacije.

»Tako se ja već skoro dva decenija borim, da i stvaranje šokačkih pjesama u glazbi dođe do izražaja. Ne nailazim na razumijevanje. Šokci sami imaju osjećaj manje vrijednosti i uz to su nemarni za sebe. No, valjda će se i to promijeniti. Ja sam valjda i najizrazitiji šokački skladatelj. Ne znam, tko bi i taj moj stvaralački rad iznio na vidik...« (Iz zadnjeg pisma dr. Andrića profesoru *Juraju Lončareviću*). Ovako je razmišljao Josip Andrić, tvorac prve bunjevačke opere »Dužijanca« i prve šokačke operete »Na vrbi svirala«. Njegova su brojna djela ostala u raznim arhivama i privatnim zbirkama. Dogodilo se ono što se obično događa velikim ljudima. Odgovor o njihovu značenju dolazi tek nakon njihove smrti.

»Tko danas živi, kao da će svaki čas umrijeti? Tko osjeća da živi tek kao svijest svijeta, kao dio božanstva u kojemu se duša čovječanstva pročišćuje i principu savršenstva približuje... Čovjek je veći, no što je historijski zabilježeno. Prava veličina je anonimna... Cilj života nije znanje ni moć, već dobrota.« (Marko Ujević, Misli i pogledi A.

G. Matoša, Dobrota, Leksikografski zavod, Zagreb, 1955.). Ovako je govorio veliki književnik, književni kritičar, esejist, rodoljub i začetnik hrvatske moderne Antun Gustav Matoš. Ove dvije srodne duše obiteljski su vezane za Plavnu, a na njegovanje njihova lika i djela opredijelio se HKUPD »Matoš« od svog osnutka 2008. godine.

PRVI DAN

Manifestacija je započela u jutarnjim satima otvorenjem likovne kolonije u Podunavskom lovištu, a ona je službeno otvorena poslije podne glazbenim programom i predavanjem dr. sc. *Sanje Vulić* iz Zagreba na temu »Josip Andrić i Slovačka«. Nakon što se publici obratio pjesnik iz Bođana *Josip Dumendžić Meštar* pjesmom »Blagdan djela i riječi«, publika je imala prigodu prvi puta čuti Plavanjsko kolo i još nekoliko skladbi dr. Andrića u izvedbi pjevačke skupine i tamburaškog sastava »Matoš«. Ovo je bio školski

Predavanje o Andriću održala je dr. sc. Sanja Vulić

primjer kako jedna mala udruga upornim radom može uvježbati i zahtjevnija glazbena djela. U predavanju dr. Sanje Vulić čuli su se mnogi nepoznati podaci o dr. Andriću i njegovoj vezi sa Slovačkom. On je napisao »Slovačku slovicu«, svojevrsnu gramatiku slovačkog jezika, a osjetio je duboku bliskost hrvatskog i slovačkog naroda. U Slovačkoj su nekada Hrvati živjeli u 60 mjesta, a danas ih ima još samo u 4 sela.

Jedno od njih je Hrvatski Grob u kome se zbiva i radnja Andrićeva romana »Velika ljubav«. Andrić već u to vrijeme govori o manjinama i manjinskim jezicima, a kao dobar poznavatelj društvenih odnosa, on daje zanimljive usporedbe između slovačkog i hrvatskog naroda u to vrijeme. Iz slike društvenih odnosa radnja prelazi na ljudsku intimu, tako da za taj roman možemo kazati kako je to »priča unutar okvira«.

U plavanjskoj osnovnoj školi

DRUGI DAN

U dobro osmišljenom programu manifestacije prvi je dan završio, a drugi započeo sv. misom, na kojima je »Matošev« zbor otpjevao Andrićevu crkvenu pjesmu s orguljama »Zdravo Marijo za Plavnu«, a vlč. *Štefković* duhovno osvijetlio dvojicu velikana.

Ove je godine u sklopu manifestacije prvi put organizirana likovna kolonija u kojoj je sudjelovalo osmero umjetnika, članova likovnog

Otvorena izložba u Muzeju suvremenih umjetnosti u Novom Sadu

Slučaj grupe ABS ili slikarstvo kao kritični simptom tranzicije

U Muzeju suvremenih umjetnosti u Novom Sadu, u petak 23. travnja, otvorena je izložba umjetničke grupe ABS koja nosi naziv »Slikarstvo kao kritični simptom tranzicije«.

Trojac Alebić – Blažić – Skvrce čini grupu ABS koja je formirana kao kritička platforma unutar materijalne prakse i političkih kontradikcija hrvatskog suvremenog slikarstva, umjetnosti i potencijalnosti tranzicijske kulture i društva. Grupa je formirana pokretanjem kritičkog potencijala »slikarskog rada«, tj. pokretanjem »simptoma« unutar suvremenog hrvatskog društva. Njihov rad zato nije »ugodno« ili »prijemčivo« građansko slikarstvo poslije postmoderne u doba rekonstruiranja nacionalnog društva i njegove građanske srednjoeuropske vizualne kulture. Slikarstvo grupe ABS je realizirano i pokazano slikama kao simptomima koji sugeriraju ne-

ugodnu i otuđenu atmosferu kritičnih ili kriznih situacija unutar konfliktne političke suvremenosti.

»Ovo je otvorenje jedne izuzetne izložbe, izuzetne ekipe mladih umjetnika, koja zapravo polazi od nečega što smo već posljednjih desetljeća smatrali prevladanim, a to je slikarstvo. Ali oni zapravo ne devitaliziraju slikarstvo u nekom tradicijskom, modernističkom smislu, oni koriste slikarstvo kao neku vrstu senzora kojim se preispituje svakodnevni život, svakodnevne situacije iz svijeta umjetnosti, institucije političkih i kulturalnih odnosa. Ovo slikarstvo, koje na prvi pogled izgleda veoma akademsko, jest jedna vrsta provokativnog, medijskog, kritičkog rada koje locira, provocira, interpretira i kritički predočava suvremenost«, riječi su autora izložbe dr. *Miška Šuvakovića*.

Tamburaški orkestar HKPUD »Matija Gubec« iz Tavankuta pod ravnanjem Stipana Jaramazovića

odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice. Oni su priredili lijepu i zanimljivu izložbu, a njihove će umjetničke slike od sada krasiti »Matoševu« knjižnicu i čitaonicu.

»Nadam se da će ovo biti poticaj, da se i ubuduće ovakva naša događanja obogaćuju i ovim dijelom umjetničkog stvaralaštva. Nadam se da su naši slikari imali inspiraciju i da su vam ostavili nešto što će ostati kao trajna uspomena«, kazao je u svom obraćanju voditelj likovnog odjela »Bunjevačkog kola« Jospip Horvat.

Poetsku galeriju A. G. Matoša osmislila je prof. Katarina Čeliković, a stihove velikog majstora riječi interpretirale su recitatorice Hrvatske čitaonice Ivana i Karla Rudić. Na osobit način približene su brojnoj publici 4 teme o kojima je Matoš najčešće pisao: ljubav, smrt, domo-ljublje i cvijet.

»Plavna je pokazala kako zna cijeniti svoje velikane, da zna svojim vrlo skromnim sredstvima, ali nes-kromnim mogućnostima, odati ne samo čast ljudima koji su i zaslužili da se spominju, nego da zna i kako treba održati tradiciju. Pokušali smo je zajedno, naravno i mi u Zavodu, ne samo zapamtiti nego i predati mladima slikom, riječju i glazbom«, izjavila je Katarina Čeliković.

Koncert u podne bio je kruna svih zbivanja. U uvodnom dijelu koncerta voditeljica programa Bernadica

Ivanković je kazala: »Prošle je godine Zavod pristupio izučavanju glazbene baštine dr. Josipa Andrića i njezinom promoviranju, skupa s HKUPD-om 'Matoš' iz Plavne pod vodstvom prof. Vojislava Temunovića. Tako je prošle godine na ovim Danima nastupio tamburaški orkestar subotičke Muzičke škole sa skladbama dr. Josipa Andrića, koji je pripremila prof. Mira Temunović, što je nastavljeno izvođenjem djela iz njegova opusa i na drugim priredbama. Ove će vam se godine predstaviti tamburaški orkestar HKPD-a 'Matija Gubec' iz Tavankuta sa solistima pod umjetničkim ravnanjem Stipana Jaramazovića...«

Nikada nitko nije glazbom uveličao bačka, srijemska i slavonska sela tako kao što je dr. Andrić to učinio svojim novim kolima, od kojih je svatko za sebe posebno karakteristično. Neka od njih mogla su se čuti na ovom besprijekorno pripremljenom koncertu: Kolo u Baču, Sončansko kolo, Bereško kolo...

DOJMOVI

Osim dobre organizacije i kvalitetnog programa, značaj manifestacije uveliko ovisi i o nazočnosti uzvanika, što utječe ne samo na sudionike programa, nego i na publiku. Budući da je manifestacija trajala dva dana, neki su uzvanici bili na prvom, neki na drugom, a neki na oba dana. Svi

su oni odali priznanje organizatorima ovoga skupa. Nažalost, i ove je godine izostalo medijsko praćenje manifestacije, što je bitno umanjilo odjek ovog kulturnog događaja i svelo ga na lokalni značaj.

Odavanje priznanja organizatorima i visoka kvaliteta programa djeluje poticajno i već se razmišlja o sljedećem susretu.

»Ja sam uvijek oduševljena kad dodem, evo već drugu godinu ovdje, zbog prijateljske atmosfere, zbog velikog entuzijazma i ljubavi ljudi za promicanje hrvatske kulture i kulturne baštine ovdje u jugo-zapadnoj Bačkoj«, kazala je dr. sc. Sanja Vulić.

Svoje je dojmove o manifestaciji izrazio i Tomislav Žigmanov: »Organizacija je bila dobra, program također, pokazalo se da kulturne udruge iz malih mjesta, gdje ima malo Hrvata, mogu napraviti i više nego dobre kulturne programe. I nadalje ću gledati da, koliko kao pojedinac, toliko i kao Zavod, uradimo sve da bi se ova manifestacija održala, naravno, u ovoj kvaliteti koja je već sada na visokoj razini.«

Razgovarali smo i s generalnom konzulicom Ljerkom Alajbeg: »Jako mi je drago da je Plavna uspjela i ovu godinu organizirati Dane Matoša i Andrića i uvjerena sam da će ljudi nastaviti ovu tradiciju. Tako

jedna mala zajednica i nije baš tako mala, jer je uspjela jedan veliki posao dobro organizirati i ostvariti. To je samo zbog velikog srca i velike ljubavi prema svojim korijenima, prema kulturnoj baštini, da bi se očuvalo ono što ovdje postoji.«

O ovoj kulturnoj manifestaciji, ali i o još uvijek nedovoljnom razumijevanju lokalne sredine glede djelovanja mjesnih kulturnih udruga, govorila je i predsjednica HKUPD-a »Matoš« Kata Pelajić: »Za manifestaciju u ovako malom selu potrebna je potpora lokalne vlasti i mještana i razumijevanje svih naših udruga kulture. Ovo su važni čimbenici, koji daju značaj i smisao ovom okupljanju. Svi naši sudionici programa dali su sve od sebe da bi ova manifestacija izašla iz lokalnih okvira. Smatram da smo u tome uspjeli i pokraj izostanka medija i nezainteresiranosti dijela javnosti, ali kako tumačiti vijest u jednom dnevnom listu, da će u Plavni biti održana kulturna manifestacija lokalnih Šokaca i da će u njoj sudjelovati desetak kulturno-umjetničkih društava? Ovako nepotpune i izokrenute informacije nam baš i ne koriste, a kako da prenesu poruku, pogotovo onima koji naš cjelokupni rad ne prate ozbiljno?«

Zvonimir Pelajić

Alan Alebić, Ivica Blažić i Ivan Skvrce mladi su umjetnici koji su trenutačno na poslijediplomskom studiju u Ljubljani. Osobenost njihova rada uočio je dr. Miško Šuvaković, tako da je izložba u Novom Sadu plod njihove suradnje. Njihova osobenost jest to što djeluju kao grupa.

U svom radu grupa ABS koristi okvire s uzorkom hrvatske šahovnice, što je nastalo preuzimanjem vizualnog obrasca s njihovog manifestnog rada »Nova hrvatska slika«. Slika se sastoji od biografija članova, reljefno naslikanih pastoznim nanosima boja preko kojih je naslikan odbačeni prijedlog dizajnera Borisa Ljubičića za novi hrvatski barjak iz 1990. godine. ABS se prepoznao u tom odbačenom prijedlogu i u iznevjerenom obećanju civilnog društva prepoznali su i vlastitu poziciju. Uzimanjem odbačenog prijedloga najavili su od kakvog će materijala biti struktuirana njihova umjetnost.

Ovi mladi umjetnici ovom izložbom posjetiteljima pružaju mogućnost da pogledaju djela koja nose naziv: »Nova hrvatska slika«, »Secret Painting«, »Asimetrična kritika«, »Indeks vrijednosti«, »Spomen slika palim Hrvatima« i druge. Svaka od njih ima neku priču, tako da će se posjetitelji od 23. travnja do 15. svibnja moći upoznati s njima.

ANKICA JUKIĆ-MANDIĆ

ODRŽANA 9. GODIŠNJA IZBORNA SKUPŠTINA KUDH »BODROG«

Marija Turkalj i dalje predsjednica

Godišnja izborna skupština KUDH »Bodrog« održana je 23. travnja u Bačkom Monoštoru. Skupštini je nazočilo pedesetak članova. Usvojeno je financijsko izvješće, izvješće o radu te izvješće o ostvarenim planovima za 2009. godinu. Kako bi preregistracija udruge mogla biti obavljena, usvojen je i novi statut. Javnim glasanjem za članove Upravnog odbora izabrani su: *Marija Turkalj, Željko Šeremešić, Marin Šuvak, Eva Roža, Marko Čizmar, Ankica Kovač, vlč. Goran Vilov, Anita Đipanov i Marija Kaplar*. Članovi Nadzornog odbora su: *Josip Đipanov, Stevan Antalović i Marija Matin*.

Predsjednica društva Marija Turkalj otvarajući skupštinu osvrnula se na najbitnije manifestacije na kojima je društvo sudjelovalo, od gostovanja u austrijskom gradu Orthu, izložbe stvaralaštva seoskih žena u Vojvodini, do općinske i zonske smotre folklora, gostovanja u Mađarskoj i Hrvatskoj i mnogih drugih. Bilo je ukupno 62 nastupa.

Na prijedlog tajnika Željka Šeremešića Marija Turkalj je jednoglasno izabrana za predsjednicu društva. Dogovoreno je da tematiku 5. festivala marijanskog pučkog pjevanja čine korizmene pjesme i da se nastavi rad na zajedničkom projektu »Šokci i baština«. Predsjednica Marija Turkalj je na kraju zahvalila vodstvu i svim članovima na ukazanoj poverenju, izrazivši nadu da je pred društvom još jedna uspješna godina.

A. P.

OPĆINSKE SMOTRE FOLKLORA I OBIČAJA

Sončani i ove godine uspješni

Uspješni nastupi folkloraca Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« iz Sonte na smotrama nastavljaju se i ove godine. U četvrtak, 22. travnja, članovi folklorne sekcije odraslih sudjelovali su na općinskoj smotri folklora i običaja, održanoj u Domu kulture u Apatinu. Uspješno su prikazali splet »Šokačke pisme i igre« i plasirali se na zonsku smotru, koja će biti održana 16. svibnja, isto u Apatinu. Osim Šokadinaca, Sontu su na smotri predstavljale i članice ženske pjevačke skupine OKUD-a »Ivo Lola Ribar«, sa starim pučkim napjevom »Na livadi pod jasenom«. I ova skupina uspjela se plasirati na zonsku smotru.

Uspješni nastupi Sončana nastavljeni su dva dana kasnije na zonskoj smotri u Kuli. Dječja skupina folklorne sekcije »Šokadije«, s umjetničkom voditeljicom *Ljiljanom Šokac*, nastupila je, sudeći po jačini pljeska publike uspješno, sa splotom izvornih pjesama i igara »Šokadijo moja draga«. O daljnjem plasmanu odluka žirija Saveza amatera Vojvodine uslijedit će kroz nekoliko dana, odnosno nakon završetka svih zonskih smotri. U kategoriji dječjih orkestara nastupio je tamburaški orkestar KUD-a »Mažoret«, pod ravnanjem *Adama Vidakovića*. Na zonskoj smotri u Kuli nastupili su i mali folklorci HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« sa splotom »Šokačke igre iz Bačkog Brega«.

Ivan Andrašić

IN MEMORIAM

Ivan Kovač (12.4.1931.-21.4.2010.)

U osamdesetoj godini života napustio nas je profesor *Ivan Kovač*. Rođen u Bačkom Monoštoru, radni je vijek proveo kao prosvjetni djelatnik. Posebno su zapaženi njegovi pisani i bibliografski radovi. Napisao je nekoliko knjiga o važnim hrvatskim ličnostima s ovih prostora, monografije hrvatskih kulturno-umjetničkih društava, dobrovoljnih vatrogasnih društava, nogometnih klubova, objavio je nekoliko knjiga iz bibliotekarstva i sudjelovao u pisanju školskih udžbenika. Napisao je nekoliko kataloga, bibliografija, i na desetine stručnih radova i drugih članaka za novine i časopise, pa i nekoliko napisa za Hrvatsku riječ. Posebno je volio običaje, tradiciju i kulturnu baštinu Bačkog Brega, Bačkog Monoštora i Sombora, mjesta u kojima je živio i djelovao. Bio je promicatelj lika i djela pjesnika i književnika *Ante Jakića*, kojeg je i osobno poznao.

Od Ivana Kovača su se u četvrtak, 22. travnja, na Velikom katoličkom groblju u Somboru oprostili njegovi najbliži, rodbina i prijatelji.

U TAVANKUTU ZASAĐEN KLON C

Sjećanj

Seljačka buna u Gornjoj Stubici jedan je od najznačajnijih povijesnih događaja Hrvatske, a *Matija Gubec* zasigurno je jedan od najpozitivnijih likova u hrvatskoj povijesti, o čemu svjedoči činjenica da nema grada u Hrvatskoj koji nema ulicu ili trg Matije Gupca.

Njegovo ime nosi i šest škola u Hrvatskoj, te osnovna škola u Tavankutu, gdje je u subotu, 24. travnja, upriličena sadnja klonova povijesne Gupčeve lipe koja se nalazi u Gornjoj Stubici, mjestu održavanja Seljačke bune.

OBNOVLJENA STARA SURADNJA

Ravnateljica Osnovne škole »Matija Gubec« u Tavankutu *Stanislava Stantić-Prčić* tom je prigodom podsjetila na inicijativu za ovaj pothvat, koja je potekla prije četiri godine.

»S obzirom da se u nastavnom planu i programu Republike Srbije Matija Gubec više i ne spominje, željeli smo da učenici naše škole znaju kakvu je ulogu u povijesti imala osoba čije ime naša škola nosi. Stoga smo obnovili suradnju sa školama koje nose naziv »Matija Gubec«, čiji su nastavnici i učenici sudjelovali u proslavi Dana škole u Tavankutu, kada smo ujedno razgovarali i o tome kako bi bilo dobro da tavankutska škola ima zasađenu lipu. Pedagog iz škole u Gornjoj Stubici rekao je kako to neće biti obična, već Gupčeva lipa. Tako je dr. sc. *Tibor Littvay*, predstavnik Zavoda za genetiku oplemenjivanja šumskog drveća i sjemenarstvo Hrvatskog šumskog instituta u Zagrebu, podrijetlom Somborac, napravio klonove Gupčeve lipe, koji imaju svoj certifikat i broj«, navela je *Stanislava Stantić-Prčić* i dodala kako je, osim povezivanja i suradnje škola koje nose Gupčevo ime, cilj ovoga projekta i ukazati djeci na važnost sadnje biljaka, te njihov značaj za očuvanje okoliša.

Prva klonirana sadnica Gupčeve lipe zasađena je u četvrtak, 22. travnja, povodom Dana planeta Zemlje, u Međunarodnoj školi »Matija Gubec« u Zagrebu, potom u petak u istoimenoj osnovnoj školi u Jarmini, selu kod Vinkovaca, a idućeg dana, u subotu, sadnja lipe upriličena je i u Tavankutu, gdje su bili nazočni ravnatelji i nastavnici osnovnih škola »Matija Gubec« iz Zagreba, Gornje Stubice, Jarmini, Cernika kod Nove Gradiške, te gosti iz Kačmara u Republici Mađarskoj.

»Sadnja klonova Gupčeve lipe, koja je prema predaji stara oko četiri stoljeća, rezultat je dvogodišnjeg projekta u sklopu kojega su uzimane mladice sa stubičke Gupčeve lipe«, rekla je ravnateljica stubičke osnovne škole *Sanja Knezić*, naglasivši kako je povezivanje škola iz Tavankuta i Stubice za-

GUPČEVE LIPE KOJA SE NALAZI U GORNJOJ STUBICI, MJESTU ODRŽAVANJA SELJAČKE BUNE

je na veliku ličnost hrvatske povijesti

U nazočnosti ravnatelja i nastavnika osnovnih škola »Matija Gubec« iz Zagreba, Gornje Stubice, Jarmine, Cernika kod Nove Gradiške, te gostiju iz Kačmara u Republici Mađarskoj, u Tavankutu upriličena svečanost koja učvršćuje prijateljstvo učenika škola koje nose ime ovog hrvatskog velikana

počelo još prije tridesetak godina, te da je suradnja obnovljena prije tri godine.

»Evo, Matija Gubec nas je, nakon toliko godina, povezao ponovno i smatramo kako je sadnja lipe prilika da se učitelji i učenici naših škola međusobno još bolje upoznaju. Do sada smo se, prilikom međusobnih posjeta, već upoznali s tradicijom, govorom i običajima različitih krajeva u kojima živimo. Vi ovdje imate ovu plodnu ravnicu, a mi one 'brege' s ilovačom, koje je teško obrađivati, i to je vrlo zanimljivo«, rekla je Sanja Knezić.

Stanislava Stantić-Prčić navela je neke od aktivnosti koje su realizirane sa stubičkom školom.

»Tijekom proteklih godina organizirali smo uzajamne posjete učenika dviju škola, prigodom čega su Tavankučani učili Stubičane izradi slika u tehnici slame. Priredili smo im predstavu 'Razlinkavi zec', u kojoj su mogli čuti bunjevačku ikavicu, dok su oni nama, prigodom Dana škole u Tavankutu, kroz pjesmu i ples u narodnim nošnjama, predstavili svoje običaje, te nas poučili štokavštini i kajkavštini.«

MLADI ŽELE DRUŽENJA

Stubičani spomen na Matiju Gupca od prije nekoliko godina čuvaju i kroz prikaz Seljačke bune, koji pripremaju svake veljače, kada mještani svojom glumom i kostimima uprizore dio povijesti u kojoj je glavni junak upravo Matija Gubec. Manifestacija traje nekoliko vikenda, a nakon silnih »borbi«, svi skupa odlaze na zajedničku večeru.

Dragica Maglić, ravnateljica Osnovne škole »Matija Gubec« iz Jarmine kod Vinkovaca, gdje je dan prije mladica Gupčeve lipe zauzela svoje mjesto, kaže kako su projekt prihvatili vrlo rado, te da bi on trebao povezati prije svega mlade naraštaje.

»Prvi sam put u Tavankutu i oduševljena sam. Mladi žele suradnju i mislim da će ih ova lipa na neki način povezati. Naša su djeca također bila oduševljena jučerašnjim posje-

tom ravnateljice škole i župnika iz Tavankuta, i mislim kako je krajnje vrijeme da se sve barijere ostave iza nas«, smatra Maglić.

Osim Gupčevih predstavnika, Tavankut su toga dana također posjetili i predstavnici osnovne škole u Kačmaru, na inicijativu načelnika sela *Endrea Pála*, koji je nedavno boravio u Tavankutu na godišnjoj skupštini tavankutskog Dobrovoljnog vatrogasnog društva, kada je između ovih dvaju mjesta potpisan sporazum o prekograničnoj suradnji, koja bi uključivala i suradnju u području školstva.

Stoga je ovom prigodom potpisan i sporazum o prekograničnoj suradnji osnovnih škola iz Tavankuta i Kačmara, kako bi se, među ostalim, zajednički pristupilo izradi

»Iako je asimilacija u određenoj mjeri učinila svoje, u školi se izučavaju hrvatski i njemački jezik, a planirani međusobni posjeti učenika škola u Tavankutu i Kačmaru zasigurno će pridonijeti većem zanimanju u Kačmaru hrvatske pripadnosti za učenjem svog materinjeg jezika«, ocijenila je Marijana Roko-Mandić.

U ZAJEDNICI HOSANA

Gosti su imali priliku upoznati i rad Zajednice za liječenje ovisnika »Hosana« u Starom Žedniku, čiji su se članovi predstavili izlaganjem svojih iskustava u zajednici, te suvenirima koje izrađuju.

»U planu je da se u skoroj budućnosti 'Hosana' predstavi i ostalim školama 'Matija Gubec', jer želimo

koji su izveli tavankutski učenici, a potom su gosti upoznali rad Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec«, posjetili Galeriju slika od slame, te mjesnu crkvu Srca Isusova i župni dom, gdje su imali priliku vidjeti i prvu sliku izrađenu u tehnici slame.

Gosti iz Hrvatske i Mađarske također su obišli i znamenitosti Subotice, poput Gradske kuće, Gradskog muzeja, katedrale i sinagoge.

U Tavankutu je dogovorena daljnja dinamika i način suradnje, a kako je sada uključeno svih sedam škola koje nose ime Matije Gupca, susreti će u buduću biti intenzivirani, odnosno organizirani najvjerojatnije dva puta godišnje.

Sadnja lipe uslijedit će tijekom godine i u Gupčevoj školi u Cerni-

Mladica Gupčeve lipe zasađena je u dvorištu škole

međunarodnih projekata za pretpri-
stupne fondove EU.

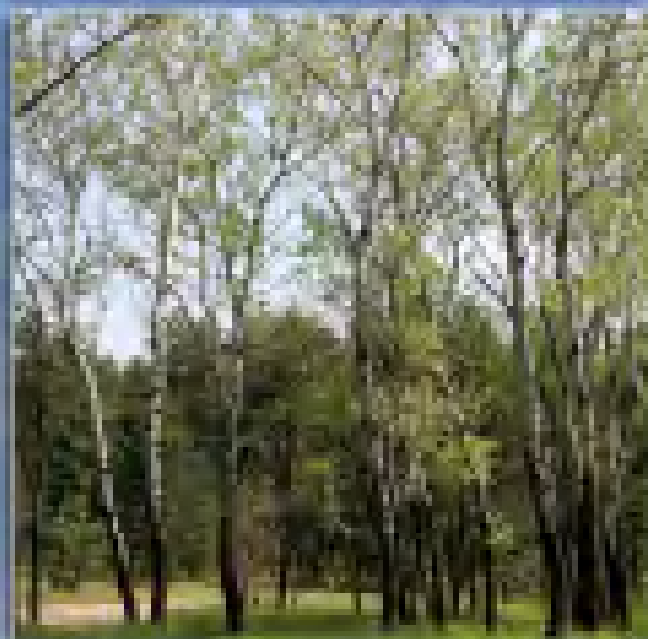
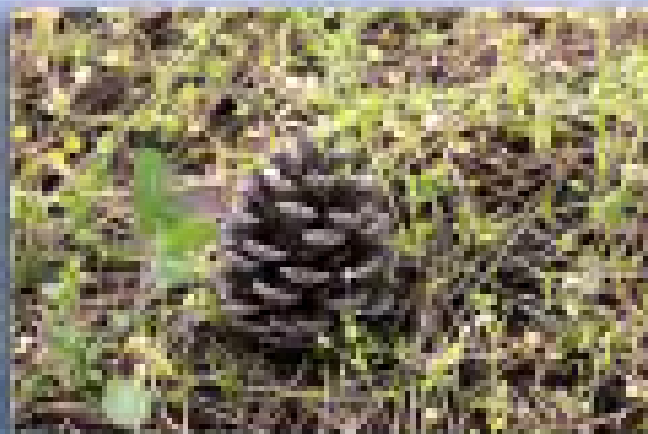
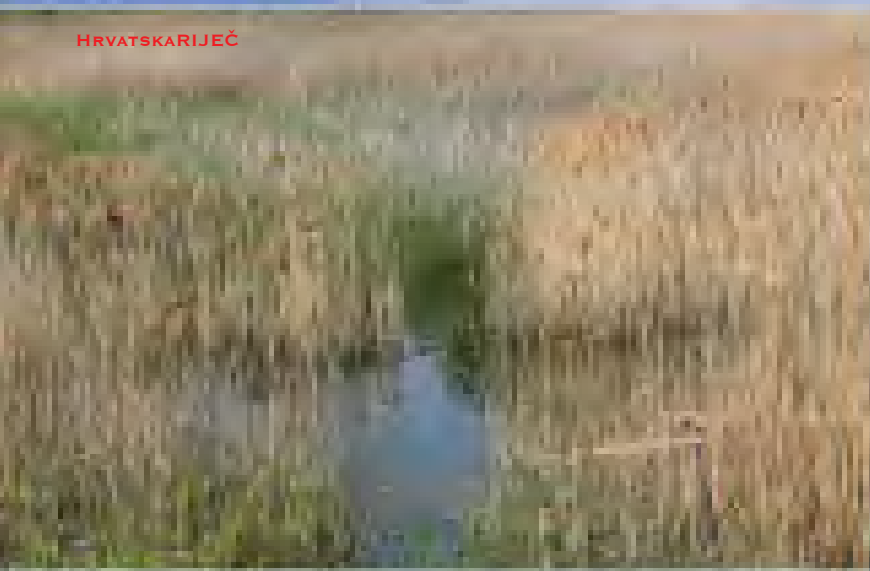
Ravnateljica kačmarske škole *Marijana Roko-Mandić* istaknula je kako bi suradnja mogla biti uspostavljena na temelju višenacionalnog sastava u njihovoj školi, koju pohađaju djeca mađarske, hrvatske i njemačke nacionalne pripadnosti.

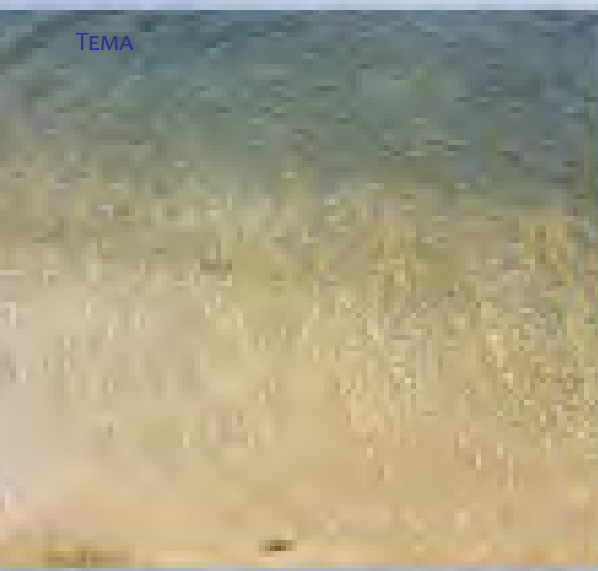
prenijeti i djeci saznanja o načinu djelovanja ove zajednice, o opasnostima koje prijete mladima, te ih eventualno potaknuti na dobrotvorni rad za pomoć ovisnicima koji se nalaze u zajednici«, rekla je Stanislava Stantić-Prčić.

Nakon sadnje Gupčeve lipe upriličen je kratak kulturni program,

ku kod Nove Gradiške, Piškorevcima kod Đakova, u Magadenovcu kod Donjeg Miholjca, te na jesen u Gornjoj Stubici, gdje se planiraju okupiti predstavnici svih škola, dok je ponovni susret u Tavankutu zakazan za veljaču iduće godine, prigodom proslave Dana škole.

Marija Matković

BORAVAK U PRIRODI

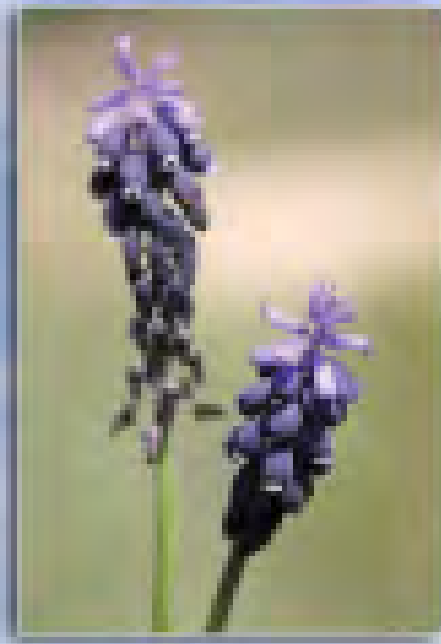
Kelebija

Tradicionalni prvosvibanjski uranak i ove će godine biti održan uz Paličko jezero i desetine tisuća Subotičana i njihovih gostiju iz svih dijelova države pohrlit će u veliku gužvu. Praznik rada proslavit će uz šaroliku turističko-trgovačko-gastronomsku ponudu bogatog i raznovrsnog programa.

Ali, neće se baš svi zaputiti prema obali najvećeg vojvođanskog jezera. Oni željni mira i tišine, u još uvijek nedirutoj prirodi, odabrat će možda staru kelebijšku šumu i svoj praznik proslaviti na pijesku nadomak granice s Mađarskom. I neće pogriješiti. Kelebija i njezina šuma nude prekrasan krajolik u svojoj ljepoti prirodne oaze u neposrednoj blizini grada. Majdan, umjetno jezerce nastalo iskapanjem pijeska za potrebe građevinarstva, zasigurno će i ovoga 1. svibnja privući brojne obitelji koje će u kamping varijanti zaposjesti njegovu obalu ili se smjestiti na uzvišenjima oko njega. I ovdje, kao i u brojnim dvorištima i vikend kućama diljem Kelebije, nezaobilazna će biti praznična gozba mesa koje će se peći na roštilju, ali uz obvezni oprez zbog mogućeg požara. Iako to baš i nije dopušteno na svim mjestima, ali...

Bilo kako bilo, onima koji još nisu bili 1. svibnja na Kelebiji, a željeli bi na drugačiji i napose mirniji način pro-

vesti lijep (prema važećoj vremenskoj prognozi) subotnji dan, eto preporuke: pravac Kelebija. Ponesite samo najnužnije stvari (kamping stol i stolice, deke i sl.), hranu i osvježavajuća pića i uživajte u prirodnim ljepotama stoljetne šume u srcu Panonske nizine. I nećete se pokajati. Provedite dan uživajući u šetnji šumom, bavite se malo prigodnim sportskim aktivnostima (badminton, odbojka, nogomet, ribičija), potom se odmarajte na svježem, čistom zraku i naravno, nemojte zaboraviti pojesti praznični obrok. A ako vam tišina i mir dosade, uvijek se možete predomisliti i zaputiti se na Palić. Programa će tamo biti do kasno u noć...

KRONOLOGIJA od 30. travnja do 6. svibnja

30. TRAVNJA 1764.

Istakanuvši kako im je sudbina pod rukom Kraljevske komore i Bačke županije nepodnošljiva, Gradsko vijeće je tijekom travnja uputilo predstavku kraljici i time učinilo prvi korak na putu stjecanja statusa slobodnog kraljevskog grada. Budući da su godinu dana uzaludno čekali odgovor, Magistrat u Beč šalje *Jeremiju Vukovića* i *Josipa Vizija* da prijestolju podnesu novu predstavku.

30. TRAVNJA 1804.

Pokraj glavnih ulaznih vrata katedralne crkve svete Terezije Avilske postavljen je križ od crvenog mramora.

30. TRAVNJA 2007.

Umro je dugogodišnji kustos Gradskog muzeja i ravnatelj Historijskog arhiva u Subotici, *Milan Dubajić*. Uredio je više znanstvenih zbornika i drugih publikacija. Autor je i nekoliko zapaženih povijesnih djela i monografija. Rođen je 1931.

1. SVIBNJA 1711.

Nakon 10-godišnjeg ratovanja, međusobnog ubijanja i represalija, u Statmáru je ozakonjen mir sklopljen između *Rákoczyjevog* oslobodilačkog pokreta i Bečkog dvora. U opustjele, razorene domove diljem Bačke, pa tako i u Subotici, vraćaju se graničari, skupa sa svojim življem koji je izbjegao u Srijem i drugdje. Opet je, tko zna po koji put od posljednje bježanje 1786./87. sve trebalo početi iznova.

1. SVIBNJA 1843.

Sukladno odredbama carskog ukaza, mladim subotičkim Židovima je dopušteno bavljenje novčarskim poslovima, ali im je to uvjetovano stjecanjem potrebne školske naobrazbe. Pod istim uvjetima im je omogućena i slobodna ženidba.

1. SVIBNJA 1890.

Usprkos zabrani vlasti, manja skupina subotičkih tiskarskih radnika obilježila je dan radničke solidarnosti

– 1. svibnja. Manifestante koji su sa zastavama pošli ka Paliću, presrela je policija i mimohod rasturila.

1. SVIBNJA 1999.

Rano izjutra, nešto poslije 2 sata, projektil lansiran sa zrakoplova NATO alijanse eksplodirao je tik pokraj zgrade televizijskog releja u Crvenom Selu. Napad je ponovljen i u poslijepodnevnom satima. Objektu je načinjena velika šteta, a dio opreme je uništen. Oštećeni su i antenski uređaji na antenskom stupu. Jedna žena je lakše ozlijeđena.

2. SVIBNJA 1920.

Prigodom istražnog postupka u zatvoru subotičke policije ubijen je 21-godišnji *Josip Zelić*, predsjednik poluilegalne komunističke organizacije u gradu. Ustvari je s trećeg kata Gradske kuće bačen na pločnik u dvorištu. Policija je proturila vijest o njegovu samoubojstvu.

2. SVIBNJA 1949.

Palić je dobio tri značajne kulturne ustanove. U vili mecene i kolekcionara *Jovana Milekića* otvorena je Galerija bačkih likovnih umjetnika. U neposrednoj blizini svečano je otvoren Zoološki vrt, a ujedno i Lovački muzej. U Tavankutu je priređeno otvorenje Zadrugnog doma.

2. SVIBNJA 2003.

Na imanju tiskara *Blaška Gabrića* održan je prvi skup jugonostalgijara u tzv. Mini-Jugoslaviji, proglašenoj 2. veljače 2003.

3. SVIBNJA 1882.

Rođen je *Marko Protić*, svećenik, paroh pravoslavne crkve svetog vaznesenja Gospodnjeg, profesor, spisatelj. Uz povijesne zapise Zlatni dani Subotice, autor je memoarskih bilježaka pod naslovom: *Moja sjećanja na Bunjevce*, studije Srpska pravoslavna crkva, njezini sveštenici, đakoni i učitelji 1710.-1930., Srpski trijumviri u bunjevačkom renesansu i dr. Umro je pod tragičnim okolnostima 10. listopada 1936.

3. SVIBNJA 1886.

Pokopan je *Mirko Huska*, kazališni umjetnik. Jedan je od osnivača Hrvatskog narodnog kazališta u Subotici, glumac, redatelj, dramaturg i spisatelj. Najzapaženija su mu scenska uprizorenja igrokaza i drugih djela književnika *Matije Poljakovića*. *Mirko Huska* rođen je 1921.

3. SVIBNJA 1991.

Profesoru jezika i književnosti, istaknutom kulturnom i crkvenom djelatniku, spisatelju *Beli Gabriću*, uručeno je priznanje pape *Ivana Pavla II.* »Ecclesiae et Pontifica«, za dugogodišnji rad na području crkvenog i narodnog života Bunjevaca i Šokaca, te 70 godina života.

4. SVIBNJA 1920.

Poznati i popularni javni djelatnik dr. *Franjo Sudarević* izabran je za velikog župana slobodnog kraljevskog grada Subotice. Zbog političkih razloga tu je dužnost obnašao samo do 8. studenog iste godine, kada je za novog župana postavljen *Paja Dobanovački*.

4. SVIBNJA 1984.

U Kliničkom centru u Ljubljani umro je predsjednik SFRJ i čelnik Saveza komunista Jugoslavije *Josip Broz Tito*. Tijekom dugogodišnje državničke karijere četiri je puta boravio u Subotici. Za počasnog građanina Subotice proglašen je na skupnoj sjednici Općinskog vijeća SSRNJ 19. svibnja 1962.

5. SVIBNJA 1946.

Omjer kukuruznog brašna u kruhu za javnu potrošnju građana smanjen je s 35 na 20 posto. Čist pšenični kruh u našem gradu i okolici počeo se peći od 1. svibnja 1949.

5. SVIBNJA 1953.

Novosadski nakladnik »Bratstvo-Jedinstvo« objavio je zbirku »Hrvatske narodne pripovjetke (bunjevačke)«, koje je sakupio, obradio i prokomentirao književnik *Balint Vujkov*. Istodobno je ovdašnja »Minerva« tiskala i njegovu »Bajku o mravljem caru«. Beogradska, pak »Prosvjeta« je u izbor »100 šaljivih narodnih pripovjeda« uvrstila i nekoliko bunjevačkih priča u obradi Balinta Vujkova.

5. SVIBNJA 1996.

U Ulici Maksima Gorkog 22 svečano je otvorena Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić, u kojoj se čuva, obrađuje i javnosti prikazuje dio

umjetnina što ih je veliki kolekcionar, vrsni liječnik, internist, primarijus dr. *Vinko Perčić* sakupio za života i darivao svom rodnom gradu. Otvorenje je popraćeno i promocijom monografije »Donacija dr. Vinka Perčića – Umjetnine zavičajne zbirke«.

6. SVIBNJA 1928.

Obilježena je 50. obljetnica djelovanja Pučke kasine, koja je utemeljena 1878. Tiskana je monografija o ovoj značajnoj kulturnoj udruzi bačkih Hrvata Bunjevaca. Osim igrokaza *Ivana Malagurskog Tanara* o Kasini, svečanost je uveličana predstavom Zagrebačke opere u Gradskom teatru.

»Suvremeni hrvatski nakit« u Novom Sadu

NOVI SAD – Preko Praga, Bratislave, Pečuha, Baje i Subotice izložba »Suvremeni hrvatski nakit« stigla je u utorak, 27. travnja, u Muzej grada Novog Sada. Posebno zadovoljstvo što otvara ovu izložbu i u Novom Sadu izrazila je generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici mr. *Ljerka Alajbeg*. »Ovom izložbom nastoji se predstaviti i ovaj oblik umjetnosti i na taj način povezivati narode i zemlje, a kultura nas možda

najbolje povezuje. Kulturna suradnja između ovih krajeva je dragocjena, nužna i treba je dalje njegovati i razvijati. Nakit prati čovjeka, on ga determinira, prikazuje odnos između autora, onog koji ga nosi i onog koji ga gleda. U našim krajevima umjetnost se njeguje dosta dugo, a kada proučavate život nekih civilizacija uvijek je njegov sastavni dio i nakit. Ovaj nakit će u budućnosti govoriti o ovom narodu sada«. Konzulica je ukazala i na dobru suradnju s Muzejom grada Novog Sada, kao i s gradskom upravom i gradonačelnikom *Igorom Pavličićem*, i istaknula kako se nada da će ta suradnja i ubuduće ovako funkcionirati.

Ravnateljica Muzeja grada Novog Sada *Vesna Nedeljković Angelovski* istaknula je da ovakve maštovite autorske kolekcije predstavljaju izuzetak. »Drago mi je što smo domaćini ovoj izložbi 16 izabranih suvremenih umjetnika koji su svoj kreativni rad usmjerili prema dizajnu, izradi umjetničkih predmeta kakav je i unikatni nakit. Osim što uljepšava, on i određuje ličnost onoga tko ga pravi, a i onoga tko ga nosi. Nakit je bitan dio materijalne i duhovne kulture svakog naroda«. Izložba se realizira u suradnji s Generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Subotici i Zavodom za kulturu vojvodanskih Hrvata, a pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Izložba je otvorena do 10. svibnja. Poslije se seli u prostorije Turističke organizacije Novog Sada, gdje će biti izložena i u »Noći muzeja«, nakon čega nastavlja svoj put u Maleziju.

A. Jukić-Mandić

Izložba Milice Rakić u Galeriji »dr. Vinko Perčić«

SUBOTICA – Izložba »KPACHAJA ЗВЕЗДА« beogradske multimedijalne umjetnice *Milice Rakić*, koja u svom radu prenosi subjektivno rodnu samoprezentaciju na širi društveno-politički kontekst, može se pogledati do 5. svibnja u Galeriji »dr. Vinko Perčić« u Subotici, i to svakog radnog dana od 10 do 14 sati, i od 16:30 do 19 sati.

Milica Rakić koristi vizualni i audio arhiv za evokaciju kolektivnog sjećanja na ideološki obojenu prošlost, propitujući genezu uspostavljanja društvenih i rodničkih identiteta i njihovih međusobnih odnosa.

U dijalogu iz video-uratka Milice Rakić prisutan je svojevrsan sukob rodničkih pozicija unutar jezičkog diskursa. Spajanjem fiktivnog neformalnog razgovora između muškarca i žene sa slikama iz političke prošlosti naglašava se utjecaj ideoloških sustava moći na poimanje igranja rodničkih uloga.

Milica Rakić (1972.) u svom radu ispituje način na koji jezik i kultura oblikuju lični identitet. Izlagala je na mnogobrojnim izložbama u zemlji i inozemstvu.

Predstavljanje knjige i CD-a »Hajdemo zajedno«

SUBOTICA – Knjiga duhovne poezije i nosač zvuka pod zajedničkim nazivom »Hajdemo zajedno«, autorice knjige *Mirjane Jaramazović* te u glazbenoj izvedbi *Marije Jaramazović*, bit će predstavljeni u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće u petak, 30. travnja, u 19 sati. U programu nastupaju tamburaški sastav »Ravnica«, VIS »Proroci«, *Marija Jaramazović* i *Filip Čeliković*, te recitatori Hrvatske čitaonice.

Knjiga je objavljena u nakladi Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« i Hrvatske čitaonice uz potporu autorice, a CD album izdaje »Laudato« iz Zagreba.

Znanstveni kolokvij ZKVH o književnosti Hrvata u Mađarskoj

SUBOTICA – Sedmi po redu znanstveni kolokvij u organizaciji Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata (ZKVH) održat će se u utorak, 4. svibnja, u prostorijama Zavoda (Harambašićeva 14) u Subotici. Na temu »Suvremena književnost Hrvata u Mađarskoj – institucionalni okvir, produkcija i valorizacija« govorit će *Stjepan Blažetin*, profesor na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Pečuhu. Početak je zakazan za 11 sati.

U navedenome području u nas postoje još uvijek skromni prinosi. Osim, mahom esejistički intoniranih uradaka (*Kikić, Merković, Gabrić, Sekelj, Miković*) i gdje kojeg znanstveno utemeljenog (*Sekulić, Melvinger*), još uvijek izostaju svestraniji književno-teorijski i književno-povijesni zahvati u književnost Hrvata u Vojvodini razumljenu kao cjelovit i relativno samostalni kulturni fenomen. Dokaz tomu je izostanak ne samo kritičke i sveobuhvatne povijesti književnosti već i manjak drugih sastavnica književnosti kao sustava – od bibliografije, preko vrednovanja do kanonizacije. Kakva su glede toga iskustva drugih hrvatskih regionalnih književnosti? Mogu li ona biti korisna za osmišljavanje i ustrojavanje sustavnog književno-znanstvenog pristupa hrvatskoj književnosti u Vojvodini? Koji se metodološki okviri koriste u pristupu regionalnoj književnosti? Što o tome kazuju književnopoliticheske i književno-teorijske znanosti? Kakav je odnos regionalnih književnosti i nacionalne književnosti?... Odgovore na ova i slična pitanja pokušat će dati mr. sc. *Stjepan Blažetin* na primjeru iskustava suvremene hrvatske književnosti u Mađarskoj, navodi se u najavi.

O šokačkim Hrvatima u Vojvodini u časopisu MET

ZAGREB – U najnovijem broju časopisa Instituta za migracije i narodnosti iz Zagreba »Migracije i etničke teme« (4/2009.), među ostalim, objavljen je i uradak ravnatelja Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata *Tomislava Žigmanova* »Šokački Hrvati u Vojvodini na prijelazu tisućljeća – osnovne značajke društvenog položaja«. Uradak je objavljen u statusu »preglednog rada«, a u cijelosti je dostupan i na Internetu na sljedećoj adresi: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=74640.

KOMEDIJE I SATIRE MATIJE POLJAKOVIĆA

Nedovoljno poznati opus darovitog dramatičara

Veći dio pripadnika ovdašnje hrvatske zajednice je Matiju Poljakovića lakše i radije prepoznavao u njegovim komadima inspiriranim šarenilom bunjevačko-hrvatske folklorne samodopadljivosti – čemu su se donekle priklonili i pojedinci iz matične književnosti – zapostavljajući onaj drugi, znatno obimniji, vredniji i za nas danas značajniji dio njegova opusa, koji trajno nudi neusporedivo više

Piše: Milovan Miković

Od najstarijih vremena ljudska je narav bila bogomdani povod zbivanja šala i ismijavanja, a komedija je rođena u gradovima antičke Grčke iz vrcavih opaski što su ih ponajprije mladi iziricali na račun svakidašnjice svojih starijih sugrađana, izvrgavajući smijehu i podsmijehu, pa i ruglu, njihove slabosti i nedostatke. Popis je oduvijek bio dovoljno dugačak i poticajan; počevši od prostih laži, lakoumnosti i oholosti, preko pustoši neznanja udruženog s golom ambicijom, od licemjerja i zavisti, do ljudske nepostojanosti, sklonosti izdaji, pohlepi i škrtosti – ukratko: svemu što čovjeka pravocrtno vodi u propast, dok usput nasmijava druge. Od svima znanih komedio-grafa, spomenimo samo neke iz Grčke i Rima, odnosno *Aristofana* i *Plauta*, iz razdoblja renesanse i kasnije svako *Shakespearea* i *Molièrea*, i razumije se *Držića*, od kojega je bio dug, ali prepoznatljiv put do *Matije Poljakovića*.

Ima onih koji smatraju kako *Shakespeare*ovo spisateljsko umijeće ponajviše dolazi do izražaja upravo u njegovim komedijama, gdje je zaplet ne rijetko vezan uz ljubavne i bračne peripetije. Ipak, možda je još važnija odlika *Shakespeare*ovih komedija – njihov sretan kraj! Međutim, u komedijama *Matije Poljakovića*, koje su nastajale kao djelo suvremenika što kroz svijet ide širom otvorenih očiju, toga gotovo da i nema! *Poljaković*eve komedije nisu ni blizu sretnoga kraja. U njima, u pravilu, izostaje prepoznatljiva katarza koja bi trebala biti satkana od završnih prizora smiješno-dirljiva spajanja onih koji su prije toga razdvojeni srazom ograničene, zavidne i zle okolice. Dapače, kada pred očima gleda-

telja ili čitatelja njegova komedija već mine, čini se kako je sudbina nesreća glavnih junaka još i veća no što je bila. Po tome je *Poljaković* bliži *Miroslavu Krležu*, *Marjanu Matkoviću*, *Ranku Marinkoviću* i iskustvu drugih istaknutih pisaca ovoga podneblja što zasijecaju u mnoga, i ne samo »naša« bolna pitanja, već čovječanstva općenito.

Č'A BONO I BOLTO

Razumije se, ovo se opažanje ne odnosi na njegove igrokaze iz narodnog života, u kojima je, kao i *Marin Držić*, privržen dražima pučkoga

sti, prerusavanja, zabune, te ostale komediografske elemente – i tako do srećnoga kraja, koji u pravilu diže publiku na noge i izaziva dug, frenetičan, zaslužen pljesak. Jer, zadaća je ispunjena, publika se uistinu dobro zabavljala, bez teškoća se prepoznajući u dogodovštinama sa scene, a doma odlazi neopterećena suvišnim (i u pravilu nerješivim?) pitanjima. Drukčije rečeno, *Matija Poljaković* je znao pisati teatarska djela do kojih je stalo publici. I ona se u njima prepoznavala.

Marin Držić bio je mišljenja da njegovim rodnim Dubrovnikom vlada dvadeset ludih nakaza, smi-

društvene komedije koja ismijava mane cijeloga društva, ili određenih, prepoznatljivih, društvenih grupa.

»OPASNI NEPRIJATELJ«

Bio je iznimno darovit i vješt dramatičar, a manji se dio njegova dramskog opusa s uspjehom održavao na sceni, od početka pedesetih do sedamdesetih godina XX. stoljeća – sve dok vlast nije uzela stvar u svoje ruke! I proglasila ga opasnim neprijateljem. Na neki način, kako to uvijek biva – vlast je bila u pravu! *Poljaković* je, doista, bio opasan! Pogotovu kada ga se promatra iz motrišta njegovih četrdesetak napisanih dramskih djela, od kojih je petnaest izvedeno ovdje u Subotici na daskama što život znače. Još je opasniji, ako se podsjetimo kako je svakoj novoj praznovodbi, ili premijeri, ili predstavi, a njih je bilo na stotine, nazočno bilo, kada se sve zbroyi, više desetina tisuća gledatelja! Drugim riječima, sa svakom odigranom predstavom taj je opasni *Matija Poljaković* na svoj prgavo-prkosni način – već kakav je po naravi bio – zapravo dokazivao od kolike je važnosti bilo postojanje subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta, kasnije Drame na hrvatskom jeziku Narodnog pozorišta – Népszínház.

NJEGOVANJE MATERINJEG JEZIKA

Koliko li je samo mladih i starih gledatelja ondje čulo, slušalo, učilo i njegovalo svoj materinski hrvatski jezik i njegov bunjevački dijalekatni govor! Koliko li je samo predstava odigrano izvan matične subotičke scene – na gostovanjima po vodanskim naseljima u domovima kulture i u tzv. salašarskim školama!

Klara Peić, Geza Kopunović i Milan Cvijanov - Bolto u raj, 1960

iskaza, te nam i on donosi na scenu prostonarodni govor, zahvaljujući čemu uz bok našijencima poput *Pometa* i *Dunda Maroja*, staju Č'a Bono i Bolto, i cijela još galerija narodskih likova. I njihova se scenska egzistencija, u dobroj mjeri, zasniva na nesporazumima, neočekivanim zapletima i naglim obratima u dramskoj radnji, s nepredvidivim posljedicama, i sve se odvija kroz spletke, podmetanja, trapavo-

ješnih škrtaca i u biti bijednih hulja, i sa svakim je novonastalim djelom s uspjehom širio zbor svojih neprijatelja među vlastelom, bogatašima i trgovcima koji su se – ako ni zbog čega drugog, a ono zbog vlastita lupeštva – s lakoćom prepoznali u njegovim komedijama. I dok je *Držić*, unatoč svih podmetanja, bio pisac vedre, renesansne glume, dalek od svake pobožne preokupacije, *Matija Poljaković* je bio pisac tzv.

Pred istinski zahvalnom publikom koja najčešće nije imala ni prilike, a niti mogućnosti ići u kazalište. Pogotovu, svoje kazalište! Zar je onda čudno što je vlast na silu tom kazalištu svako malo mijenjala ime, gurajući na stranu njegovu hrvatsku atribuciju, mijenjajući sukladno tomu glumački i redateljski sastav, i dakako repertoar! I na kraju će i on – Matija Poljaković – dobiti šut-kartu, budući da je uistinu najopasniji – jer je pisac! I to kućni pisac! Onaj koji piše za poznate gledatelje, na njihovom materinskom hrvatskom jeziku ili njegovom bunjevačkom dijalektu. Onaj koji prema vlastitu priznanju poneke dramske role oblikuje imajući pred očima umijeće i živući aktera i ljude sa scene (primjerice *Klaru Peić*, *Gezu Kopunovića*, *Mirka Husku*, odnosno *Jelku Asić*, *Gizu Katančić*, *Katarinu Bačliju*, *Josipa Bajića*). I, zar je onda čudno što ga se proganja, doslovce do samrtne postelje (1973.)!

Nakon njegove smrti, krug je doista zatvoren! A razdoblje od 1945. do početka sedamdesetih godina trebalo je, pod svaku cijenu, prisilno gurnuti u prisilni zaborav, koji ovdje prisilno traje do naših dana! Zašto? Dokle tako? U ime kojih to, i čijih, valjda ljudskih principa?

PONOVNO PRED ČITATELJIMA

Dio odgovora može se naći u djelima samoga Matije Poljakovića koje on najčešće označava – komedijama. Uzmimo, primjerice, »Izabrane drame« (2008.) i »Izabrane drame II.« (2010.) u izdanju NIU »Hrvatska riječ«. Prvospomenuta knjiga sadrži pet dramskih tekstova: »Karakteristika«, »Ljudi u vrenju«, »Kao suncokreti«, »Oprostite – umro sam« i »Dokoni ljudi«, a druga, nedavno objavljena, sedam dramskih tekstova – komedija i satira: »Zakužen«, »Đavo u kući«, »Par žutih cipela«, »Ta naša djeca«, »Ludograd«, »Heroj ili ubojica« i »Tata, ti si bez perspektive«.

U ovim komadima on prikazuje naše podneblje u svijetu zahvaćenom pometnjom nastalom s promjenama po završetku II. svjetskog rata, čiji smisao ljudi niti vide, niti shvaćaju, ali su pod utjecajem mehanizama društvene represije prinuđeni biti dionicima tih procesa koji su im posve tuđi i strani. Budući da se ne mogu oduprijeti tim promjenama, pred njima se uistinu zatvaraju njihova sadašnjica i sutrašnjica te su osuđeni na život s ostacima prošlosti

Josip Buljovčić, Milan Asić i Matija Poljaković, snimka iz šezdesetih godina XX. stoljeća

Djela izvedena u subotičkom kazalištu

ČA BONINA RAZGALA, redatelj: Mirko Huska. Premijera: 28. listopada 1950.
NIKO I NIŠTA, redatelj: Mirko Huska. Premijera: 26. siječnja 1952.
VAŠANGE, redatelj: Mirko Huska. Premijera: 29. studenoga 1952.
KUĆA MIRA, redatelj: Mirko Huska. Premijera: 18. travnja 1953.
NAPRAFORGÓK (KAO SUNCOKRET), redatelj: Mihály Virág, prijevod: Béla Garay, Premijera: 9. siječnja 1954.
BUCKANJE SA SMUTIPUKOM, redatelj: Mirko Huska. Premijera: 28. svibnja 1955.
PAR ŽUTIH CIPELA, redatelj: Petar Šarčević. Premijera: 25. studenoga 1959.
BOLTO U RAJU, redatelj: Mirko Huska. Premijera: 20. veljače 1960.
ČA BONINA RAZGALA, redatelj: Mirko Huska. Premijera: 22. prosinca 1961.
LUDOGRAĐ, redatelj: Mirko Huska. Premijera: 10. ožujka 1962.
NAŠE I VAŠE ZGODE I NEZGODE, redatelj: Mirko Huska. Premijera: 25. studenoga 1962.
ODE BOLTO NA OGLED, redatelj: Mirko Huska. Premijera: 18. veljače 1967.
KAD BOG ĐAVLU KUMUJE, redatelj: Mirko Huska. Premijera: 9. svibnja 1967.
BOLTO NA FRONTI, redatelj: Josip Bajić. Premijera: 17. prosinca 1967.
JEDNA CURA STO NEVOLJA, redatelj: Petar Šarčević. Premijera: 14. listopada 1969.
Iz ovoga je pregleda vidljivo, u redateljskom pogledu na Poljakovićevim djelima ogledali su se Mirko Huska, Petar Šarčević, Josip Bajić i Mihály Virág. Najbrojniji je učinak M. Huske, kojega je sam Poljaković promovirao »u svojega redatelja«, premda je nekolicina uglednih kazališnih kritičara i znalaca ovaj Poljakovićev izbor smatrala upitnim, upozoravajući i pisca i redatelja na opasnost upadanja u stereoptipe i zamke temeljem višegodišnje međusobne upućenosti.

i na dotrajavanje. Taj svijet u raspadanju koji se odbija suočiti s istinom o sebi obuzet je međusobnim sukobima i obračunima, zatrovan je zluradošću i zlim spletkama, pritisnut je bračnim brodolomima i preljubom, uredskim podmetanjima i mahnitom potrebom međusobnog gaženja, kao uvodu u vrtoglav uspon u karijeri preko grbača i kadavera kako bi se sa što veće visine, u maniri klauna, moglo padati – iz ničega u ništa.

DRAMA NA HRVATSKOM U SUBOTICI

Uistinu, danas već, samo sa žaljenjem, možemo konstatirati kako je veći dio pripadnika ovdašnje hrvatske zajednice Matiju Poljakovića lakše i radije prepoznavao u njego-

vim komadima inspiriranim šarenilom bunjevačko-hrvatske folklorne samodopadljivosti – čemu su se donekle priklonili i pojedinci iz matične književnosti – zapostavljajući onaj drugi, znatno obimniji, vredniji i za nas danas značajniji dio njegova opusa, koji trajno nudi neusporedivo više. Propuštena je na taj način prilika suočavanja s vlastitošću, pa i s njenim manje lijepim stranama i slabostima, te je tako umnogome smanjen prostor za kazalištem posredovanu kritičku samorecepciju i samorefleksiju, sukladno tomu i mogućnost da se vlastitom mišlju, o sebi i za sebe, pokuša pokrenuti život u željenom smjeru.

Razumije se, ovo stanje se može i treba mijenjati, među ostalim i ponovnim pokretanjem subotičkog

Hrvatskog narodnog kazališta. Teatra stvarnoga i djelujućega, s glumcima, redateljima, dramaturzima, kućnim i inim piscima i mnogim drugim još sudionicima bez kojih ova složena i zahtjevna institucija kulture teško može opstati, kako bi ispunila očekivanja Hrvata u Vojvodini. Iz tih razloga, a još više zbog interesa publike za koju bi, i radi koje bi, ovo kazalište trebalo djelovati ponajprije ovdje, ali i drugdje, na gostovanjima – nadležna bi tijela HNV-a, uz suradnju s institucijama kulture i kompetentnim pojedincima iz hrvatske zajednice u Vojvodini i izvan nje, trebala čim prije utvrditi što su naši realni interesi u domeni scenske, pa tako i kazališne umjetnosti. Nakon čega slijedi dug i mučan put do kazališne igre, od koje toliko toga zna započeti.

IZLOŽBA »PARALELNI PROCESI« OTVORENA U OSIJEKU

Hrvati u Vojvodini skrhaní kulturnim minimalizmom!

Često nas svode na određene obrasce i doživljavaju samo kao skupinu koja pleše i pjeva, kaže Tomislav Žigmanov

Tekst: Narcisa Bošnjak /Foto: T. Balaš (Glas Slavonije)

©tvorenje izložbe u galeriji Magis:
Helena Sablić-Tomić, Tomislav Žigmanov, Dražen Alerić i Slobodan Čamprag

Vrijeme je da hrvatski prostor prepozna i valorizira ono što Hrvati rade preko granice, bez obzira na to koju rijeku prešli – riječi su *Helene Sablić Tomić* izrečene na otvorenju izložbe »Paralelni procesi« četvero mladih subotičkih likovnih umjetnika.

Kao plod suradnje Umjetničke akademije Osijek, čija je Helena Sablić Tomić dekanica, te Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata iz Subotice, kojemu je na čelu *Tomislav Žigmanov*, izložba je (u subotu, 24. travnja) otvorena u osječkoj Club-galeriji Magis.

»Moramo ih prepoznati kao one koji će popuniti slijepe pjege naših umjetničkih karata«, rekla je dekanica Sablić Tomić, naglasivši kako je ovo tek prvi korak i da se suradnja UAOS-a i subotičkog Zavoda neće zaustaviti na likovnosti.

BEZ TAMBURE I NOŠNJE

»Ovaj smo put došli bez tambura i narodnih nošnji i nećemo pjeva-

ti«, rekao je Žigmanov, aludirajući kako vojvodanske Hrvate često svode na te obrasce i doživljavaju ih samo kao razdraganu skupinu koja pleše i pjeva – pa ostali oblici stvaralaštva ostaju nezamijećeni. Hrvati su u Vojvodini skrhaní kulturnim minimalizmom, upozorava Žigmanov. Citirajući kanadskoga filozofa *Charlesa Taylora*, Žigmanov je rekao kako »nejednakost i nepriznatost pojedince i društvene skupine čine 'suvišima' te ih potiču na buđenje svijesti o identitetu«. To može nanijeti veliku štetu i oblik je tlačenja, mišljenja je Žigmanov.

O djelima četvero akademskih likovnih umjetnika koje veže Subotica kao mjesto rođenja, govorila je povjesničarka umjetnosti *Olga Šram*, autorica predgovora u katalogu izložbe. Djela profesionalnih stvaralaca teško pronalaze put do izložbenih prostora, napomenula je Olga Šram. Upravo tomu želi subotički Zavod doskočiti pružajući mladim i već afirmiranim likovnim umjetnicima

priliku za prezentaciju svog rada. Naglasivši kako je riječ o logičnoj i zatvorenoj cjelini, no ne konačno zatvorenoj, kojoj višeznačni naslov »Paralelni procesi« odgovara zbog više razloga. Jedan je i taj, dodaje Olga Šram, što likovna scena vrvi individualnim osobnostima, koje unutar svog likovnog opredjeljenja njeguju paralelni rad.

DINAMIČNA SCENA

Riječ je o autorima bogatih biografija, iako su neki od njih vrlo mladi, poput *Lee Vidaković* (rođ. 1983.) ili *Srdana Milodanovića* (1982.), koji je jedini nazočio otvorenju u Osijeku. Osječkoj publici poznato je ime *Gorana Kujundžića* (1976.), asistenta na Učiteljskom fakultetu u Osijeku. Iza njih su mnoge nagrade i priznanja, kao i brojne samostalne i skupne izložbe u zemlji i inozemstvu, ali i realizirani performansi i slične umjetničke akcije.

»Ova je izložba dobar uvid u bogatu i dinamičnu subotičku likovnu scenu koja se iz godine u godinu obogaćuje novim imenima i radovima«, naglasila je Olga Šram.

Izložbu koja se u Magisu može pogledati do 7. svibnja i kojoj će djela najstarije autorice *Vere Denge* (1966.) biti naknadno priključena, službeno su otvorili član Gradskog vijeća Subotice zadužen za obrazovanje i kulturu *Slobodan Čamprag* te u ime Grada Osijeka *Dražen Alerić*, pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti. Subotica će se na ovogodišnjem »Osječkom ljetu kulture« predstaviti svojim »jakim snagama«, najavio je Alerić.

Jedan od autora: Srdan Milodanović

Temelj i/ili osnova

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Riječi *osnova*, *baza* i *temelj* rabe se kao istoznačnice, iako to nisu. Ne možemo poreći kako imaju dodirnih značenja, no ipak se razlikuju.

Od triju navedenih riječi prvo ćemo se pozabaviti riječju *baza* koja se previše rabila u socijalizmu, a danas sve više nestaje iz govora, osim toga tuđica je pa ju sve rjeđe možemo čuti.

Riječ *temelj*, također je tuđica koja je iz novogrčkog došla u hrvatski jezik, no zabilježena je još u najstarijim hrvatskim rječnicima. Zabilježio ju je već *Faust Vrančić* krajem šesnaestoga stoljeća u svome »Rječniku pet najplemenitijih europskih jezika: latinskoga, talijanskoga, njemačkoga, dalmatinskoga i mađarskoga«. Danas ju rabimo u pravom i prenesenom značenju. U prenesenom znači isto što znače i riječi: početak, korijen, izvor, razlog, povod itd. Često ju rabimo kada govorimo npr.: o temeljima hrvatstva, kulture, kršćanstva i sl.

Vrlo je stara i riječ *osnova*. Nju možemo pronaći i u drugim slavenskim jezicima. U korišćenju riječi krije se glagol *snovati*. Stoga je lako razumjeti zašto ta riječ često znači nakanu, plan ili nacrt. Kada želimo reći da je što podloga na

kojoj se što zbiva, početni plan čega ili nit za tkanje, reći ćemo da je osnova. U hrvatskome gramatičkome nazivlju postoji naziv osnova, osnova riječi. Svakako treba napomenuti kako imenica *osnov*, muškoga roda, nije dio hrvatskoga jezika. U našem je jeziku *osnova* imenica ženskoga roda. U prijedložnoj svezi trebamo pripaziti jer ne valja reći *na osnovu toga* (osnov – na osnovu), nego *na osnovi toga* (osnova – na osnovi).

Ukoliko od riječi temelj i osnova napravimo izvedenice, vidjet ćemo da su im značenja različita.

Od riječi temelj načinit ćemo izvedenice: temeljit, utemeljitelj, temeljac, temeljitost, temeljni i niz drugih. I u vezi s riječju osnova ima nekoliko drugih riječi: osnovni, osnivač, osnovica, osnovati, osnatak, osnovanost. Razliku ćemo lakše uočiti u sljedećem primjeru: *temelj* je kamen položen u zemlju, a *osnovac* je učenik osnovne škole. Složenicu *osnovnoškolac* ne ćemo i ne možemo zamijeniti imenicu *temeljnoškolac*. Osnova je samo temelj u prenesenom smislu, a temelj u pravom smislu nikako nije osnova. U »Jezičnom savjetniku«

Matice hrvatske možemo pročitati kako se riječ temelj u prenesenom značenju uvijek može zamijeniti riječju osnova. Može, no ne mora!

U pojedinim izvedenicama ove dvije riječi mogu biti istoznačnice, npr.:

osnovati – utemeljiti, osnivač – utemeljitelj i sl.

U hrvatskome pravnome jeziku riječ *temelj* bila je dosta česta, što je zasigurno razlog da se i danas učvršćuje i da joj se daje prednost pred riječju *osnova*. No valja jasno reći kako riječi osnova nema nikakvoga prigovora te ju ne bismo smjeli potiskivati, nego bismo trebali razlikovati značenje dviju riječi.

KNJIGA

Viktor Žmegač, »SMS eseji: Zapisi 2007.-2009.«, Profil International, Zagreb, 2010.

Sintetička proza uglednog erudita

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Viktora Žmegača hrvatska kulturna javnost poznaje ponajprije po kapitalnim knjigama, velikog opsega, zasnovanim na golemoj općekulturnoj erudiciji i znanstvenoj akribiji. U ovoj knjizi Žmegač pokazuje i svoje drugo lice: umijeće da govori u kratkoj esejističkoj formi, često na rubu beletrističkog, autobiografskog i feljtonističkog stila. Povijesne uzore ovoj zbirci kratkih zapisa mogli bismo naći u sličnim knjigama *Benjamina*, *Adorna* i *Valéryja*; taj tip naizgled nepretencioznih eseja pisali su i semiotičari *Barthes* i *Eco*. Na sažet i poentiran način Žmegač gaji diskurs kojemu najbolje pristaje naziv »sintetična proza«. On prepleće različite tipove diskursa: kulturološko razmatranje, memoarsko pripovijedanje, aktualistički zapis o društvenim i kulturnim težištima suvremenog razdoblja. To je sintetička proza u tom smislu što je zasnovana na jakim kontrastima između filozofske tekture i »otkvačenih« zapisa koji

viktor žmegač
sms eseji

PROFIL

prizivlju atmosferu tramvajskih vožnji. Predodžbu naravi knjige nude naslovi pojedinih zapisa, koje treba shvatiti ironijski: »Celuloidni moral«, »Starenje junaka«, »Tradicijska, sladoled i suze«, »Dijalektika tehnologije«, »Samson kod frizera«, »Nadrealisti i kravate«, »Diskretni šarm futurologije«, »Što bi rekao Baudelaire?«, »Bumo se seksali«, »Paskalov poučak«, »Kazalište života«, »Oskar Wilde na motoru«, »Geometrija i povijest«, »Boris Godunov i KGB« i dr.

Viktor Žmegač (Slatina, 1929.) ugledni je germanist i muzikolog njemačkih korijena, profesor emeritus na zagrebačkom Filozofskom fakultetu, pijanist i autor 20-ak stručnih knjiga o njemačkoj kulturi i književnosti, među kojima i monumentalne i pitko pisane povijesti njemačke kulture »Od Bacha do Bauhausa« u izdanju Matice hrvatske. Dobitnik je više nagrada.

(Moderna vremena Info)

Večeri kršćanske duhovnosti Srijemske biskupije

Produblјivanje vјere

Po preporuci srijemskog biskupa mons. *Đure Gašparovića* u prostorijama Biskupijskog pastoralnog centra Srijemske biskupije u Strossmayerovoj ulici u Petrovaradinu 25. travnja održano je prvo u nizu predavanja, čiji je cilj produblјivanje vјere odraslih osoba. Razmatranje »Petar u susretu s Uskrsim« održao je dr. *Ivica Čatić*, viši asistent pri Katedri Novoga zavjeta Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu. Predavač je okupljenima, uglavnom pripadnicima Petrovaradinskog dekanata te Novosađanima, iznio dinamiku Petrovog ulaženja u otajstvo prisutnosti Uskrslog u njegovu životu i poslanju.

Također, dr. Čatić najavio je prisutnima da će nastaviti s redovitim održavanjem započetih predavanja nedjeljom u 19 sati, odmah nakon sv. mise u crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu, koju također on predvodi.

T. M.

Obnova u Lemešu

Prozori na kapelici uskoro zaštićeni

Prozori na kapelici na Kalvariji u Lemešu uskoro će biti popravljani i zaštićeni metalnom mrežom, javljaju iz župnog ureda. Već odavno, naime, župljani imaju problema jer im vandali često razbijaju prozorska stakla. Šteta je neznatna, ali kada se ponovi desetak puta tijekom godine, onda je riječ o značajnoj svoti. Akciju popravka prozora pokrenuo je mladi vjernik *Željko Zelić*, koji prikuplja priloge i koordinira radovima.

L. T.

Na blagdan Svetog Marka

Mlado žito na blagoslov

Na blagdan Sv. Marka evanđeliste, 25. travnja, aktualni bandaš i bandašica, *Danijel Kanjo* i *Eva Tošaki*, donijeli su mlado žito na blagoslov u crkvu Rođenja BDM u Lemešu. U njihovoj su pratnji bili članovi

HBKUD-a »Lemeš« obučeni u bunjevačku nošnju. Ovim blagdanom Lemešani započinju pripreme za Dužijancu. Misno je slavlje predvodio mjesni župnik *Antal Egedi*.

L. Tošaki

Blagoslov polja u Golubincima

Na blagdan Sv. Marka, 25. travnja, golubinačka je polja blagoslovio vlč. *Ivica Damjanović*. Prijašnjih godina na ovaj je dan blagoslivlja-

no žito u porti crkve sv. Jurja u Golubincima, no, sada već treću godinu blagoslov je obavljen na golubinačkim poljima kod dvaju križeva na ulasku u selo.

I. R.

Blagdan Sv. Jurja

Proštenje, kirbaj u Vajskoj

Na blagdan Sv. Jurja, 23. travnja, u Vajskoj je svečano proslavljeno proštenje, kirbaj. Svetu je misu predvodio generalni vikar Subotičke biskupije preč. *Slavko Večerin*, s još osam svećenika. Na misi su nazočni bili i predsjednik i načelnica Općine Bač *Tomislav Bogunović* i *Elena Turanski*.

U propovijedi preč. Večerin je govorio o svetosti. »Često se u narodu govori kako su sveci uvijek daleki, ali mi moramo dopustiti da nam dođu bliže, da nam progovore i da nas povedu vjerom kojom su oni svjedočili. Poziv svetosti nije samo za pape, biskupe, svećenike, nego za sve nas. Poziv smo dobili putem krštenja, a na nama je da na tom putu budemo ponizni, spokojni i da spoznamo da bez Božje ljubavi ne možemo doći do toga cilja, do svetosti. Na prvom mjestu ne smijemo zaboraviti na Boga, jer nam je on zvijezda vodilja, svoga bližnjega, a na koncu i samoga sebe. S tim mislima i razmišljanjima možemo uspjeti i ostvariti naše ciljeve«, rekao je preč. Večerin. Svim mještanima Vajske preporučio je sv. Jurja, zaštitnika ovoga sela, da mu se molimo i uzdamo u njegov zagovor kod Boga, te da će nas onda sv. Juraj uvijek štiti i braniti od svakoga zla.

Na kraju misnog slavlja vidno zadovoljan vajštanski župnik vlč. *Josip Kujundžić* svima je zahvalio što su se okupili u tako velikom broju i poželio da se toliko vjernika okuplja i na drugim misama.

P. P.

OBAVIJESTI

1. svibnja - Sv. Josip Radnik, župno proštenje u Đurđinu. Sveta misa počinje u 10 sati.

10., 11. i 12. svibnja - Trodnevica u čast sv. Leopolda Mandića u crkvi Isusova Uskrsnuća u Subotici. Sveta misa svaki dan u 18 sati.

13. svibnja - Spasovo

15. svibnja - Susret mladih u Baču. Svi koji žele sudjelovati mogu se prijaviti svojim župnicima, cijena puta je 200 dinara. Program počinje u 9 sati i završava sv. misom u 18 sati u crkvi sv. Pavla u Baču.

SVATKO OD NAS, DAKLE, OSTAVLJA TRAG U POVIJESTI PO ONOMU ŠTO JE UČINIO – ŠTO JE RADIO

Rad u slobodi

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Sutra je 1. svibnja. Poznat kao »praznik rada«. *Papa Ivan XXIII.* prepoznao je u tom danu najvećeg »radnika svijeta« Isusa i njegova odgojitelja Josipa Radnika. I sada bi se dalo razmišljati o radu. Teško je prihvatiti slogan da rad čini čovjeka, ali činjenica je da čovjek bez rada ne može ostvariti svoju ljudsku narav. Naš je život dar, ali dar sa zadaćom. Ta je zadaća utkana ponajprije u našu narav, a onda i u one darove – talente – kojima ostvarujemo svoje poslanje u svijetu.

Svatko od nas, dakle, ostavlja trag u povijesti po onomu što je učinio – što je radio. U nekim razvijenim zemljama rad postaje problem više po tome što ga nema dovoljno, pa je sve veći broj nezaposlenih, a nezaposlenost rađa mnoge poroke. To je veća opasnost u zemljama koje su bogate, pa nerad nije siromaštvo nego porok. Druga opasnost je u slabije razvijenim zemljama gdje manjak radnih mjesta rađa siromaštvo. Siromaštvo je najveća nepravda ovoga svijeta, jer se zemaljska dobra nepravilnom raspodjelom do te mjere nalaze u rukama bogatih da je to grijeh protiv čovjeka i Boga. U nebo vapijući grijeh. Stoga je na mjestu povodom ovoga prvoga svibnja razmišljati kršćanski o temi rada.

O NEDJELJI I ODMORU

Međutim, još jedan problem je povezan s tom temom, a to je odmor. I odmor je dar od Boga kada se trebaju »puniti baterije« duha da bi se moglo raditi. Zapovijed: šest dana radi, sedmi dan se odmaraj, također je upisan u našu narav. Ako kršimo ono što je u ljudskoj naravi, lomimo čovjeka. »Polomljen« čovjek je krhotina od čovjeka. Javlja se i moralna dimenzija ovoga pitanja, a to je grijeh. Kršiti nedjelju je grijeh i protiv Boga koji je izvor svakoga dobra. O tome zanimljivo razmišlja dr. *Ivančić* kad kaže: »Nedjelja je opet došla ususret nama, a s njom i Stvoritelj svijeta. Stvoritelj je uočljiv među nama po zakonima prirode. On je također uočljiv u našoj savjesti, jer savjest i njezini zahtjevi nadilaze naše ograničene ciljeve i principe. On je, pak, posebno uočljiv po prostorima koje je rezervirao za sebe, a to su crkve. Nastanio se u svakom selu i u svakom gradu, te je dostupan svima nama. No Bog se nastanio i u posebnim vremenima, te nas svaka nedjelja dovodi k njemu. Nedjelja je Božje vrijeme, Bog ga je sačuvao za sebe da se u njemu s nama susretnu. Raditi nedjeljom izraz je prezira prema Bogu, otuđivanje njegova vremena za svoje vrijeme, nepoštovanje Boga i njegovih odluka, okretanje leđa Stvoritelju. Stoga nedjelju treba poštovati, nju treba slaviti, na taj dan treba prestati sa svim poslovima i okrenuti se samo Bogu, jer

to je jedini posao koji nedjeljom treba raditi. Zato svećenici smiju raditi nedjeljom, jer to nije njihov privatni posao, nego Božji posao. Svećenici su kao Božji dvorani koji uređuju prostor u koji ćemo doći u audijenciju s Bogom svake nedjelje. Sveta misa je gozba koju priređuje sam Bog preko svojih svećenika i službenika, te nas postavlja za svoj božanski stol da jedemo njegovu hranu. Nedjelja je dakle sveti, Bogu posvećen dan, rezerviran za naš susret s njime.« Toliko o nedjelji i odmoru.

U ISUSU JE SNAGA I ODLUČNOST

Jedna priča zgodno ilustrira spoj naše teme: rad i nedjelja. Priča je istinita. Dogodila se u Irskoj. *Matt Talbot*, irski radnik, bio je sin siromašne radničke obitelji. Kao dijete nije dobio nikakva odgoja. Kao dječak skitao se cijeli Božji dan po ulicama grada Dablina. Kao mladić postao je propisna pijanica. Imao je samo jedan ideal: rakiju. Nekoliko je puta došao kući bos, jer je svoje cipele dao za rum. Tako je to trajalo iz dana u dan do 25. godine njegova života. Jednoga dana, bila je subota, on stvori odluku da kroz tri mjeseca neće okusiti ni kapi alkohola. Sutradan je pošao u crkvu na svetu misu. Dan kasnije našao je posao i počeo raditi sasvim marljivo i savjesno. Ta tri mjeseca pretvorila su se u godine. Pune 43 godine radio je Matt u svom poduzeću kao najsavjesniji radnik. Kroz te 43 godine nije više okusio ni kapi opojnog pića. Svakoga jutra ranom zorom dolazio je u crkvu da bi prije polaska na posao bio na slavlju svete mise i da bi primio Isusa u svetoj pričesti. U Isusu je bila njegova snaga i odlučnost.

Samo Stvoritelj svijeta može oprostiti naš grijeh, samo on može doći i izvući nas iz ropstva koja su jača od nas, jer tko čini grijeh, rob je grijeha, tko potpadne pod silu zloga, postaje ovisnik, tko svoju slobodu proda: alkoholu, drogi, seksu, novcu, poslu, ljudima – postaje ovisnik o tome i samo ga Bog može iz toga izvući. Zato je potrebno ljude osloboditi od krivih slika o Bogu, pokazati da religije ne spašavaju nego ukazuju na potrebu iščekivanja pravoga Boga. Treba pomoći ljudima da iz ograničenosti prijeđu u neograničeno, da iz ropstva prijeđu u slobodu. Da bismo mogli pomoći ljudima koji ne vide, potrebno je da sami progledamo. Da bismo povelili ljude da ozdrave potrebno je da sami doživimo ozdravljenje. Želimo li da drugi vide svjetlo, potrebno je da sami izađemo iz tame i mraka, iz ovisnosti i depresije, te uđemo u svjetlo Božje. Patnja nije tu da nas uništi, nego da nas uvede u uskrснуće, svjetlo i život.

Da bismo mogli

pomoći ljudima koji

ne vide, potrebno je

da sami progledamo.

Da bismo povelili ljude

da ozdrave potrebno

je da sami doživimo

ozdravljenje. Želimo

li da drugi vide svje-

tlo, potrebno je da

sami izađemo iz tame

i mraka, iz ovisnosti i

depresije, te uđemo u

svjetlo Božje.

Kulnarski kutak

GLAVNO JELO - SOČNE I MIRISNE LAZANJE

Potrebno za tijesto: 750 g glatkog brašna, žličica soli, žlica ulja, žličica octa i 5 žličica ulja za mazanje.

Priprema tijesta: Brašno i sol pomiješajte, dodajte žličicu octa i žlicu ulja, pa s mlakom vodom zamijesite tvrde tijesto i ostavite ga da odstoji oko jedan sat na sobnoj temperaturi. Podijelite tijesto na pet dijelova i svaki tanko razvaljajte. Svaku rastanjenu koru premažite žličicom ulja i ostavite da odstoji desetak minuta.

Svaki komad razvucite do željene veličine. Ukoliko želite tijesto možete i izrezati na uobičajenu veličinu kora za lasanje. Ovako pripremljene kore ne treba kuhati.

Potrebno je: 800 g mješanog mljevenog mesa, 3 žličice suhog biljnog začina, 1 glavica luka, 200 ml bijelog vina, 400 ml pelata (oljušteni cijeli plodovi rajčice) 400 g gaude ili trapista, 70 g maslaca, ½ l mlijeka, 2 žlice brašna i malo muskatnog oraščića.

Priprema: Luk izrežite i pirjajte ga na ulju, te dodajte mljeveno meso i pirjajte još 10 minuta. Sve pospite začinskim biljem, dodajte vino i pelat, pa kuhajte sve dok se ne zgusne. Na zagrijanom maslacu popržite brašno, dodajte mlijeko te miješajte žicom kako se ne bi stvorili grumenčići. Gotov bešamel posolite i dodajte muskantnog oraha po okusu. U pleh prvo sipajte bešamel, pa ga pokrijte korama, nanesite skuhan sos i pospite naribanim sirom. Ponovite postupak tri puta, a kao posljednji sloj sipajte bešamel. Pecite oko pola sata u pećnici zagrijanoj na 220 stupnjeva.

Savjet: Za lasanje kažu da im je jedina mana što se brzo pojedu, a vrlina im je jer su dobre tople, ali i hladne. Tijesto, odnosno kore uvijek ostaju iste, a smjesu s kojom ćete ih praviti uvijek možete mijenjati i kombinirati. Ukoliko vam se ove kore ne svide, umjesto njih možete koristiti palačinke, koje će samo obogatiti vaše lasanje.

Najbolja i provjerena kombinacija kao prilog uz lasanje jest pire od kumpira, kao i bilo koja sezonska salata.

SALATA OD KRSTAVACA

Potrebno za 4 osobe: 600 g krastavaca, 1 žlica metvice, 1 žlica korijandera, 1 žlica naribanog đumbira, 1 žlica octa.

Priprema: Krastavce operite, osušite, prerežite na pola i narežite ih po dužini na tanke trake.

Pospite ih natrganom svježom metvicom, korijanderom, naribanim đumbirom i octom. Salatu rashladite prije posluživanja.

DESERT - TORTA BEZ ŠEĆERA

Potrebno: 600 g mljevenog plazma keksa, 125 g margarina, 100 g naribane čokolade, 100 g pečenih lješnjaka (suhog grožđa, oraha, badema), 200 g žele bombona, 400 ml negaziranog soka od naranče, 2 šlaga.

Priprema: Keks, omekšali margarin i sve sastojke sjediniti i staviti u kalup, koji ćete prethodno obložiti providnom (PVC) folijom. Kada se smjesa malo stvrdne u hladnjaku, prevrnuti je na pladanj i ukasiti šlagom. Možete je posuti s naribanom čokoladom i ukasiti žele bombonima.

... i još po nešto...

DETALJI U VRTU

Biljke iz a

Kako dolazi proljeće, vrijeme je da polako započnete uređivati svoju terasu i vrt. Postoji mnoštvo ideja u raznim časopisima, međutim, malo je ideja koje bi bile vezane za određeni umjetnički stil. Kako bi se i našim čitateljima proširili vidici po pitanju uređenja zelenih prostora, osvrnut ćemo se na stil secesije.

Poznato je kako se u arhitekturi često upotrebljavaju oblici iz prirode. U ovom

rhitecture

ćemo tekstu ići obrnutim korakom. Upotrijebit ćemo ornamente i detalje iz arhitekture kako bismo napravili zanimljive biljne detalje u vrtu. Ponajviše ćemo ići u pravcu poznatih stilova s početka XX. stoljeća, a to je i nama prilično poznat stil secesija, još bolje poznat u Francuskoj kao art nouveau, ili Jugendstil u

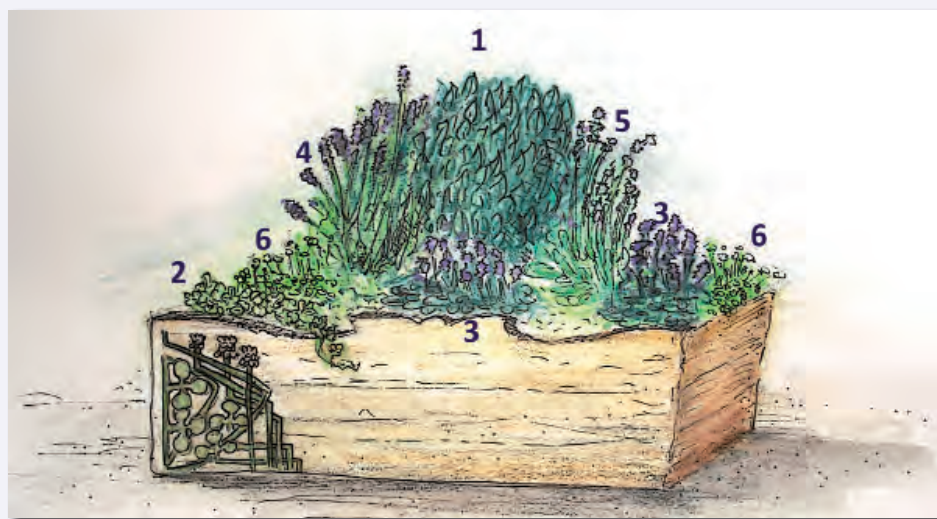
Njemačkoj i stile florale u Italiji. Naime, ovaj se stil odlikuje nesimetričnošću, bogatstvom floralnih motiva, tj. cvjetnih ornamenata, kao i motiva ptica. Sve izgleda tako lagano i jednostavno, kao da samo od sebe stoji. Stupovi izgledaju kao da ne nose nikakvu težinu, nego kao da jednostavno stoje, bez ikakvog opterećenja.

Nakon kratkog uvoda u povijest, možemo krenuti u praksu. Potrebno je nabaviti poveću žardinjeru, dužine minimum 1 metar. Visina i širina nisu određene, mada je preporučljivo da se pridržavate razmjera na slici. Žardinjera se može obložiti drvenom kutijom koju nije teško izraditi, te se može ukasiti detaljem koji je prilodan. Biljne vrste koje su predložene prikladne su za suncane i polusunčane prostore u vrtu ili na terasi.

Središnja biljka jest lovor-višnja (*Prunus laurocerasus*). Ova je vrsta uzeta kao zamjena za lovor, koji je česta biljka u stilu secesije, s obzirom da lovor ne može podnijeti naše uvjete, a ova vrsta ima sličan izgled lista, po čemu je i dobila naziv. Druge biljke su zanimljivije iz razloga što su jednostavne za održavanje, a i prigodne su za naše uvjete, naravno uz redovito zalijevanje. Popis biljaka koje su korištene: *Prunus laurocerasus*, *Hedera helix*, *Ajuga reptans*, *Lavandula officinalis*, *Stachys byzantina*, *Chrysanthemum parthenium* »White pompon«.

Petar Gaković, apsolvent pejzažne arhitekture

OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu

 551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
 SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz
 LESKOVAC 107,4 MHz

Kontakt:
NOVI SAD
 Koste Abraševića 16
 Redakcija: 021/4790529
 Program: 021/4790464
 SMS: 063/598441
 radiomarija.srbija@gmail.com
 www.radiomarija.rs

Kontakt:
SUBOTICA
 Starine Novaka 58
 Redakcija: 024/6922559
 Program: 024/6922559
 SMS: 063/445523
 mariaradio@tippnet.rs
 www.mariaradio.rs

POMOŽITE RADIO MARIJI!

Broj računa: 160-324873-16
 Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,
 21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16

Mala umjetnica VELIKOG dara

Kristina Matković učenica je trećeg razreda hrvatskog odjela u Osnovnoj školi »Matko Vuković« u Subotici i ujedno je učenica prvog razreda niže osnovne Muzičke škole u Subotici. Iako Kristina sada ima 10 godina, klavir svira već 6 godina, što, priznat ćete, nije malo. Naime, Kristina je imala samo 4 godine kada je počela redovito i s ozbiljnim pristupom sjediti za klavir. Želju za sviranjem je iskazala sama. Po riječima njezinog oca **Zlatka**, Kristina se kao mala susrela s klavirskom, svidjelo joj se i odmah je izrazila želju za sviranjem.

S obzirom da je Kristina doista bila mala kada je došla u Muzičku školu, nije još bila spremna niti za Muzički vrtić. Ujedno, u vrtiću ne uče odmah svirati instrumente, nego se prvo uči notno pismo, a Kristina je željela svirati. Roditelji su je upisali kod nastavnice **Kristine Mate**, koja je s Kristinom počela raditi kroz igru.

»Igrajući se, Kristina je naučila note, notno pismo, a ujedno smo pomalo počele i svirati«, pojasnila je nastavnica Mate, koja kaže kako je klavir lagan

za učenje, odnosno lagan je za početnike. »Dovoljan je samo jedan dodir i dobit ćete određeni ton, dok kod drugih instrumenata, primjerice puhačkih, morate prvo naučiti disati i puhati. Naravno, sada se od Kristine traži i očekuje puno ozbiljnije sviranje, kvalitetan ton i muziciranje, što zahtijeva ozbiljan pristup ovom instrumentu i samom radu. Ona sad radi puno ozbiljniji program u odnosu na svoje vršnjake«, kaže nastavnica Kristina Mate.

Kristina je do sada imala više nastupa u Muzičkoj školi u Subotici, a sudjelovala je i na natjecanjima u Beogradu, Zrenjaninu i Šapcu. Ove godine je u Šapcu na Međunarodnom festivalu klavirista, najprestižnijem natjecanju u zemlji, osvojila III. nagradu. Ove godine na ovome natjecanju je prvi puta nastupila, a prošle je godine nastupila i u Beogradu na republičkom natjecanju, gdje je također osvojila III. mjesto. U Zrenjaninu je prošle i prethodne godine osvojila I. nagradu.

Što se tiče vježbanja, Kristina kaže kako redovito vježba svaki dan i to po sat vremena, a osim sviranja klavira

Nastavnica: Kristina Mate
i učenica: Kristina Matković

voljela bi naučiti svirati i flautu. Kristina ima mlađu sestru **Leonu** i malog brata **Andriju**. Po uzoru na stariju sestru i Leona je već počela svirati, iako još ne ide u školu, a kad god je potrebno ima i stručnu pomoć starije sestre.

Kako je rekla i sama nastavnica Mate, bez podrške i pažnje mame **Mire** i tate Zlatka i Kristini bi bilo puno teže raditi, a svakako, Kristina je veliki ponos svojim roditeljima. »Presretni smo što je sama izrazila želju za svira-

njem. Ona to voli i želi, neki puta ju je potrebno potaknuti na vježbanje, ali to je za njezin uzrast normalno. Nama, kao roditeljima je bitno da ona to voli, da je to ispunjava i da napreduje u onome što radi«, kaže tata Zlatko.

Kristina nije baš puno pričala, ona je svirala. Šteta što ne možete čuti kako Kristina svira, ali kad vam se ukaže prilika - poslušajte je.

Kristini želimo puno uspjeha u budućem radu, te da i nadalje bude na ponos svojim roditeljima.

Ž. V.

Pokrajinsko natjecanje recitatora

Veliki uspjeh Karle i Davorina

Karla Rudić

Na 41. pokrajinskoj smotri recitatora, pod nazivom »Pjesniče naroda mog«, održanoj u Sečnju 23., 24. i 25. travnja ove godine, Suboticu je predstavljalo 14 recitatora.

Zlatnu diplomu u kategoriji od 1. do 4. razreda osnovne škole dobio je **Davorin Horvacki**, koji je nastupio kao predstavnik Hrvatske čitaonice iz Subotice. U kategoriji od 5. do 8. razreda osnovne škole nagradu je dobila **Karla Rudić**, također u ime Hrvatske čitaonice, a oboje je pripremila **Katarina Čeliković**.

U kategoriji srednjih škola nagrade su osvojili i **Miljana Milanković** (Gimnazija »Svetozar Marković« Subotica) i **Mihajlo Plankoš** (Društvo Rusina u Subotici).

Davorin Horvacki

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Dražen Prčić

Stari subotički buvljak

Jedan od karakterističnih subotičkih sinonima, pokraj jedin-stvene secesijske ljepotice Gradske kuće, jamačno je i »svjetski« glasoviti »buvljak«, tržnica na veliko i malo, koja je svoj početak imala kao tadašnja »stareška peca« u dva reda ispred gradske kalvarije na ulazu u najveći grad sjevera Bačke (pokraj Somborske kapije).

Sukladno razvijanju grada, razvijala se i tržnica i od za u ono vrijeme uobičajene prodaje »sa zemlje«, do prvih početaka trgovanja na primitivnim metalnim tezgama (prese-ljenim na prostor s druge strane Somborskog puta), danas se razvila u suvremeni trgovački centar s neko-liko natkrivenih prodajnih dvorana u kojima se nalaze brojni poslovni lokali i nepregledni redovi moder-niziranih tezgi. No, jedno je osta-lo zajedničko prošlom i sadašnjem vremenu, a vjerojatno će tako biti i s budućim vremenima (ukoliko buvljaka bude u budućnosti): raznovrsna i šarolika roba svih profila i cijena, po mjeri svakoga kupca i njegovog »džepa«.

STARI BUVLJAK

Stariji čitatelji našeg tjednika, gle-dajući fotografije koje smo dobili zahvaljujući ljubaznosti subotičkog Historijskog arhiva, prisjetit će se davnih šezdesetih godina prošloga stoljeća i prapočetaka »slobodnog trgovanja«. U početku je roba nuđena na buvljaku bila izvorno srodna nazi-vu takve vrste tržnice na kojima se diljem svijeta prodaju stare, rabljene

stvari. Ali razvoj društva, standarda, mogućnost slobodnijeg putovanja i postupno otvaranje granica, modifi-cirali su i modernizirali »buvljačku trgovinu«, i pokraj rabljene robe na tezgama ili na »zemlji« počele su se pojavljivati inozemne traperice (vrlo tražena roba), košulje, jakne i osta-li odjevni predmeti, parfemi, audio kazete, žvake, limenke bezalkoholnih i alkoholnih pića (pivo) i sva ostala roba koja se u to vrijeme nije mogla nabaviti u domaćim prodavaonicama.

I buvljak se počeo širiti. Sve se više »trgovaca« odlučivalo na »poslovna putovanja« do Trsta, ponuda je počela biti sve bogatija i raznovrsnija, pravljene su i prve narudžbe na malo ili na veliko, a

kupci su stizali u sve većem broju na trgovački prostor tržnice, kasni-je smještene pokraj stadiona NK Bačke, najstarijeg nogometnog kluba u tadašnjoj zajedničkoj državi. S godinama koje su prolazile buvljak je sve više rastao, baš kao i broj ljudi koji su za svoju »profesiju« odabrali trgovinu za tezgom. Širenje biznisa proširilo je i poslovne destinacije, pa su se tijekom tjedna subotički trgovci zapućivali ne samo prema Trstu, nego i u smjeru Istanbula, Budimpešte, Münchena, Beča i svih drugih gradova u kojima se mogla nabaviti roba koju bi tijekom vikenda kupovali kupci koji su dolazili i iz drugih krajeva zemlje.

HIT ROBA

Tijekom proteklih decenija, a uskoro će biti i pola stoljeća od vremena koje bi se moglo uzeti za startno raz-doblje razvoja subotičkog buvljaka, svaka je »epoha« imala svoju tzv. »hit robu«, koja se maksimalno tra-žila i kupovala. Jednostavno, odjed-nom bi se uspostavio važeći trend i onaj tko ne bi imao, primjerice, tali-janske »Cassucci« traperice ili grčke espadrile, tursku papirnatu jaknu i druge trendovske dijelove »outfita«, ne bi mogao ravnopravno konkuri-rati modnim zahtjevima tadašnjeg modusa življenja. Usporedo s garde-robom, kako se moderno tehnološko doba razvijalo, na buvljaku se pojav-ljuju i razne tehničke novotarije, prije svega na polju tzv. tehničke robe i na tezgama se pojavljuju prvi suvremeni radio i kazetofonski apa-rati, pa potom uređaji za snimanje televizijske slike (tzv. plejeri i vide-oricorderi) i postupno sva moguća roba široke potrošnje. A kako su gabariti nuđene robe postajali sve veći, a ponuda raznovrsnija, buvljak se morao proširiti, i pristupilo se modernizaciji postojećeg tržnog prostora, isprva betoniranjem cijele prodajne površine, potom izgradnji prve, a ubrzo i ostalih natkrivenih dvorana u kojima su otvarani suvre-meni poslovni prostori i trgovine. A hit robe je bilo, kao i uvijek, za svakoga i svačiji džep. I bit će je dogod bude buvljaka, koji je od svojih početaka zadržao samo svoje prvobitno ime. I gotovo ništa više. Jer rabljenih stvari, osim na tezgama kolekcionara, više niti nema...

Đurđin

30. travnja 2010.

U NEKOLIKO REDAKA

Dan rada

Sutra, u subotu, cijeli svijet obilježit će Međunarodni dan rada. Toga se dana neće raditi. Svi će obilato jesti i piti proslavljajući neradne dane ovoga omiljenoga praznika koji se slavi svuda gdje ima radnih ljudi. Ostaje pitanje, je li nezaposlenima svaki dan praznik rada...

FOTO KUTAK

Razroka kuća!

KVIZ

Vulkan

Što je vulkan?

Na koji način magma može izbijati na površinu?

Kako se zove magma na površini zemlje?

Kolika je temperatura u unutrašnjosti vulkana prilikom erupcije?

Kakvi vulkani postoje?

Odakle potječe naziv vulkan?

Geološki oblik iz kojeg magma izlazi na površinu zemlje.
Izljevanjem i erupcijom.
Lava.
600-1200 stupnjeva Celzija.
Stratovulkani i supervulkani.
Od Vulkan, rimskog boga vatre i vulkana.

VICEVI

Mali oglasi

Djevojka, 23 godine, visoka, zgodna, kestenjaste boje kose, zelenih očiju, uspješno zaposlena, financijski situirana, traži mušku osobu sličnih osobina kojoj bi prodala 15 kubika bukovih dasaka.

Mijenjam zdravstvenu za štednu knjižicu.

Šifra: Zdravlje je naše najveće bogatstvo.

Tražim lijepu i zgodnu djevojku koja posjeduje automobil. Obvezno poslati sliku automobila.

Dobra daklgraf traži posoa. Tpkiam o4o sloav u mniuti.

HRVANJE

Uspješni hrvači Radničkog

ZRENJANIN – Na veoma jakom nadmetanju u Zrenjaninu hrvači Radničkog iz Sombora ostvarili su zavidne rezultate. Osvojili su pehar za najbolju ekipu u konkurenciji 12 klubova. Najbolji takmičar bio je *Mate Klinec*, koji je osvojio prvo mjesto i zlatnu medalju u kategoriji 66 kg. *Vajbon Šifliš* bio je drugi (44 kg), a na treća mjesta plasirali su se *Milan Zorić* (44 kg), *Aleksandar Sajčić* (73 kg), *Nikola Vuković* (85 kg) i *Arnis Dobi* (100 kg). Svi oni nastupali su kod starijih pionira. U juniorskom uzrastu *Danijel Špoljarić* (50 kg) zauzeo je drugo mjesto, dok je *Mile Smoljanović* (50 kg) bio treći, baš kao i *Igor Blaževac* u kategoriji 55 kg.

Z. G.

NOGOMET

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR –
APATIN – ODŽACI – KULA

Sončani na prinudnom odmoru

SONTA – Proteklog vikenda odigrane su utakmice XXIV. kola MOL Sombor – Apatin – Odžaci – Kula. Samo što su ušli u pobjedničku seriju, nogometaši sončanskog Dinama imali su prinudni odmor. Njihov subotnji protivnik OFK Hajduk iz Kule eliminiran je iz daljnjeg natjecanja zbog neodlaska na prethodna dva gostovanja. U ostalim utakmicama zabilježeni su sljedeći rezultati:

Hajduk – Dinamo (Bački Breg) 1-0, Jedinstvo – Dunav (Bački Monoštor) 0-0, Terekveš – OFK Metalac 0-0, Sport OFK Šikara 1-1 i OFK Odžaci – Aleksa Šantić 3-0

Lideri na tablici nakon ovoga kola su nogometaši OFK Odžaci, a Sončani zauzimaju solidno osmo mjesto.

I.A.

MEĐUOPĆINSKA LIGA BAČKA PALANKA - II. RAZRED

Dobra igra Sloge

PLAVNA – Kao što se i očekivalo, Sloga je u 12. kolu prvenstva pobijedila gostujući NK Neštin rezultatom 2-1. Od samog su početka igrači Sloge dominirali terenom, a pobjeda je mogla biti i s mnogo većom razlikom. Zgoditke za Slogu postigli su *Probojčević* i *Rajković* (autogol), a

nogometaši su se morali čuvati, jer su imali samo jednog igrača u pričuvi. Kada je izgledalo da će Sloga postići i treći pogodak iz jedanaesterca, vratar gostiju je obranio kazneni udarac. Nakon toga su se igrači Sloge opustili i petnaestak minuta pred završetak utakmice dozvolili protivničkoj ekipi da smanji rezultat na 2-1.

U sljedećem kolu Sloga igra u Vajskoj protiv Labudnjače, a očekuje se da će to biti prava prvenstvena utakmica s neizvjesnim ishodom.

Sloga: Novaković, Elesin, Pupovac, Nonković, Tučev, Grubješić, Rakas (Milaković), V. Nikolić, Gajić, Probojčević, B. Nikolić.

Z.P.

VOJVOĐANSKA LIGA ISTOK

Samo bod za Bačku

SRPSKA CRNJA – Nogometaši Bačke odigrali su neodlučno protiv momčadi Budućnosti (1-1) na gostovanju u Srpskoj Crnji, dok je lider Sloboda bila bolja od Bačke Topole (3-1) na svom terenu i povećala razliku na četiri boda prednosti u odnosu na Subotičane.

SUPERLIGA

Nova pobjeda Spartaka ZV

SUBOTICA – Golom svog najboljeg strijelca *Voje Ubiparipa*, Spartak Zlatibor voda je uknjižila nova tri boda u prvenstvenom susretu protiv gostujuće momčadi Rada iz Beograda (1-0) i trenutačno zauzima četvrtu poziciju s 45 osvojenih bodova. U sljedećem, 27. kolu Spartak ZV gostuje u subotu, 1. svibnja, kod Napretka u Kruševcu.

KOŠARKA

Spartak – Reprezentacija lige 80-73

SUBOTICA – Prvaci Srpske lige, košarkaši Spartaka, nastavili su niz nepobjedivosti u ovoj sezoni i u revijalnom susretu protiv reprezentacije lige slavili rezultatom 80-73. Slavljeničko ozračje obilježeno je i dodje-

lom nagrada za najbolje u protekloj sezoni, pa je trener Spartaka *Blagoja Ivić* dobio priznanje za najboljeg stručnjaka, a *Miodrag Dinić*, kapetan ekipe, proglašen je najboljim košarkašem ligaškog natjecanja Srpske lige u sezoni 2009./10.

PLIVANJE

Miting u Kikindi

KIKINDA – Tradicionalni plivački miting »Plivačke nade 2010.«, na kojem je sudjelovalo 17 klubova s 426 natjecatelja, održan je u Kikindi u subotu, 24. travnja. Plivački klub Spartak je nastupio s 58 plivača i osvojio ukupno 6 medalja (3 zlatne, 1 srebrnu i 2 brončane). Za najuspješ-

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Mogućnost odloženog plaćanja

nijeg plivača mitinga u kategoriji 13-togodišnjaka proglašen je **Bojan Rašković**, koji je osvojio 2 zlatne medalje (u disciplini 100 m slobodno plivao je brže od 1 minute). Pojedinačni rezultati:

Kategorija 11 godina:

Marko Šostarec (1. mjesto 100 mješovito, 2. mjesto 50 leđno)

Kategorija 13 godina:

Bojan Rašković (1. mjesto 100 slobodno, 1. mjesto 100 leđno)

Darko Mamužić (3. mjesto 100 slobodno, 1. mjesto 100 leđno)

PIKADO

Pojedinačno prvenstvo Srbije

U nedjelju, 25. travnja, u Novom Sadu je odigran 10. Masters turnir i na taj način završeno je pojedinačno prvenstvo Srbije u pikadu. Poznati su šampioni i nositelji medalja u kategorijama 501 d.out i kontra kriket. Prvak Srbije u kategoriji 501 d.out je *Milan Stanković* iz Srijemske Mitrovice, drugi je *Šandor Utaši* iz Subotice, dok je bronca pripala *Oliveru Ferencu* iz Apatina. U kategoriji kontra kriket zlato je uzeo *Oliver Ferenc* ispred *Milana Stankovića*, dok je treće mjesto osvojio *Dragoslav Stokić* iz Požarevca.

Ono što je posebno interesantno je to što nije poznat apsolutni prvak Srbije.

Nakon 10. turnira naša dva najbolja igrača, *Oliver Ferenc* i *Milan Stanković*, imaju identičan skor, po 114 bodova. Odluku o tome kome će pripasti laskava titula apsolutnog prvaka države donijet će u međusobnom duelu, do tri pobjede, koji će se održati u nedjelju, 9. svibnja. Apsolutni prvak dobiva automatski status reprezentativca Srbije i s državnim timom putuje na Prvenstvo Europe u lipnju u Švicarsku.

Izborni turnir Top 8 će se također održati 9. svibnja.

Trojica najboljih na tom turniru izborit će dres reprezentacije, dok će petog i eventualno šestog putnika za Švicarsku odrediti Selektorska komisija Srpske pikado nije.

ODBOJKA

ŽOK Spartak viceprvak

SUBOTICA – Porazom protiv Crvene zvezde (0-3) u trećem susretu finalnog doigravanja za naslov prvakinja Srbije u ženskoj odbojci, igračice Spartaka osvojile su naslov viceprvakinja države, što ujedno predstavlja i najveći klupski uspjeh u ligaškoj povijesti.

Spartak: Bokan, Kmezić, Memišević (libero), Nikić, Stojanović, Helić, Marković, Medić, Bogdanović, Češljarić, Šimić, Klisura. Trener: Damir Petković (do posljednjeg susreta polufinala ekipu je vodio Saša Nedeljković).

DIZANJE UTEGA

Juniorski ekipni prvaci

BEOGRAD – Juniorska momčad KDT Spartaka osvojila je naslov ekipnih prvaka Srbije na juniorskom prvenstvu države održanom u subotu, 24. travnja, u Beogradu. Prva mjesta u svojim težinskim kategorijama osvojili su: *Mario Polaček* (62 kg), *Jozsef Lukacs* (85 kg), *Tivadar Kajdosi* (+105 kg) i *Brigita Lukacs* (do 69 kg).

VESLANJE

I. regata kupa Srbije

BEOGRAD – Prošle subote, 24. travnja, na Adi Ciganliji u Beogradu održana je I. regata kupa Srbije u veslanju, na kojoj su sudjelovali svi veslački klubovi iz države. Veslački klub Palić sudjelovao je s 14 natjecateljskih posada, koje su uspjele osvojiti ukupno 5 medalja (1 zlatnu, 2 srebrne i 2 brončane). Jedino prvo mjesto osvojio je dvojac *Andrea Kukla* i *Adrien Abraham* (dublskul, juniorke). Dva druga mjesta osvojile su: *Boglarka Cseke* (skif, pionirke) i *Sibila Bošnjak* i *Dorotya Levai* (dublskul, juniorke), dok je bronca pripala *Andreji Korom* (skif, seniorke) i *Evi Pači* i *Nataliji Tikvicki* (dublskul, kadetkinje).

WINDSURF

Regata državnog prvenstva u klasi formula i slalom windsurfing

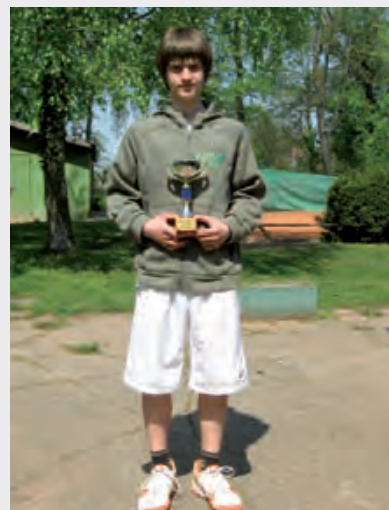
PALIĆ – Na regati koja je predstavljala dio državnog prvenstva u klasi formula i slalom windsurfing sudjelovali su natjecatelji iz Srbije i gosti iz Mađarske (12 natjecatelja iz 8 domaćih klubova i 2 inozemna). Ova regata je bila 1. u seriji od 5 regata koje će se voziti tijekom godine u državnom prvenstvu Srbije i na kraju godine će se proglasiti državni prvak. Po veoma dobrim meteorološkim uvjetima (jačina vjetra od 8-16 čvorova) održano je 7 utrka. Rezultati su bili veoma izjednačeni, najviše puta su samo sekunde odlučivale kod osvajanja prvih mjesta. Na regati su postignuti sljedeći rezultati:

1. *Lehel Nemet*, JK Palić, 7 bodova
2. *Živojin Jovanović*, JK Pobjeda, 16 bodova
3. *Gyula Keszeg*, JK Palić, 20 bodova

TENIS

Vidor Roža treći u Vojvodini

SUBOTICA – Mladi tenisač subotičkog Spartaka *Vidor Roža* osvojio je treće mjesto na prvenstvu Vojvodine za igrače do 14 godina starosti, koje je održano tijekom prošloga vikenda na terenima TK Spartaka u Subotici. Jedini poraz doživio je u polufinalu protiv prvaka Vojvodine *Filipa Grbića* iz Novog Sada.

POGLED S TRIBINA

One man show

Svaka nogometna momčad ima svog »genijalca«, iliti »fantasista«, skako to danas mnogi sportski novinari u Hrvatskoj vole naglasiti, igrača koji svojom kvalitetom donosi rezultatsku prevagu kada je to za njegovu momčad najvažnije. Barca ima *Messija*, Bayern ima *Robbena*, a Hajduk ima *Senijada Ibričića*.

Naravno, netko bi mogao reći kako ove usporedbe uopće nisu realne, jer prva dvojica su igrači milijunske vrijednosti i predstavljaju momčadi koje se bore za ulazak u završnicu ovogodišnje Lige prvaka, dok »bila desetica« igra za »siću« u drugoplasiranoj momčadi hrvatskog prvenstva i finalisti nogometnog kupa Hrvatske. Ali upravo je u tome i bit ove kolumne. Zahvaljujući presudnim golovima Ibričića, Hajduk je dobio Dinama u polufinalu kupa (0-0, 1-0), a potom u prvenstvu dograbio punu vreću bodova minimalnim pobjedama protiv

Istre 1961 (1-0), Šibenika (1-0) i Karlovca (1-0) i, konačno, njegovim golom u posljednjim trenucima prvog susreta finala kupa (2-1) Hajduk mirnije odlazi na uzvrat u Šibenik. Hoće li se Ibričićev *one man show* nastaviti i u sljedećim susretima ostaje nam vidjeti, ali jedno je sigurno: zahvaljujući njegovim izvedbama nogometni orkestar *Stanka Špace Poklepovića* konačno je ponovno u vrhu hrvatskog klupskog nogometa. Dode li iduće godine Barca na proslavu Hajdukovu stogodišnjice (kako se uveliko najavljuje), eto nam i *Messija* na Poljudu. Kakav će to onda biti *one man show*...

D. P.

NOGOMET

Poraz Dinama

Vinkovačka Cibalia pobijedila je Dinamo na svom terenu (2-0) i ponovno odgodila šampionsku promociju »modrih«. Hajduk je u Splitu minimalno svladao Karlovac (1-0) i zadržao drugu poziciju na tablici 1. HNL.

Ostali rezultati 27. kola: Lokomotiva – Osijek 2-2, Rijeka – Zadar 3-2, Varteks – Croatia Sesvete 4-1, Šibenik – Istra 1961 1-1, Inter – Slaven 2-0, Zagreb – Međimurje 2-1.

Šibenik – Hajduk

Drugi finalni susret hrvatskog nogometnog kupa između Šibenika i Hajduka odigrat će se u srijedu 5. svibnja, od 17:30 u Šibeniku. U prvoj utakmici Hajduk je pobijedio 2-1, a pobjednik nacionalnog kup natjecanja bit će momčad koja nakon dva susreta bude imala bolji rezultat.

Olić show

Ivica Olić vjerojatno će cijeloga života pamtiti utorak 27. travnja, točnije sami završetak istoga dana, kada je u polufinalnom uzvratu Lige prvaka postigao nevjerovatni hattrick za svoj Bayern na gostovanju kod Lyona. Još jedan hrvatski *one man show*, ali daleko veći, napravio je napadač njemačkog prvaka i hrvatske reprezentacije, odlučivši samostalno svojim golovima pobjednika susreta i prvoga finalista najelitnijeg klupskog nogometnog natjecanja u Europi (a i u svijetu). Pored epiteta najboljeg igrača susreta, Olić je sa svoja tri gola ušao i u povijest Champions leaguea kao prvi nogometaš koji je uspio postići hattrick na gostovanju svoje momčadi, i to još u polufinalu, pa bi prema svemu sudeći, taj rekord mogao ostati još dugo, dugo neoboren. Jer polufinalni susreti su često prava »rovovska borba« u kojoj nema baš previše pogodaka. Činilo se da će tako biti i na samom početku uzvrata u Lyonu, ali je u 26. minuti Bayernov numer »11« postigao prvi gol i započeo svoj *one man show*, završivši ga trećim pogotkom, i to još glavom. Stadion Gerland u Lyonu ponovno je bio taličan za hrvatski nogomet (1998. godine na SP pobijedena je Njemačka 3-0) Kakva nogometna noć za sve navijače Bayernu, cijelu Bavorsku i ostali dio Njemačke, ali i za Hrvatsku, a osobito za Davor, rodno mjesto strijelca ukupno sedam pogodaka u ovogodišnjem natjecanju Lige prvaka. Ne zaboravimo, slijedi još i veliko finale 22. svibnja u Madridu, na kojemu bi Ivica Olić ponovo mogao upisati svoje ime u nogometnu povijest...

KOŠARKA

Triler u Zagrebu

Nesvakidašnjim košem *Dušana Kecmana*, s više od pola terena u posljednjih 0,6 sekundi finalnog susreta Final foura NLB Regionalne lige, košarkaši Partizana pobijedili su Cibonu (75-74) u zagrebačkoj Areni i četvrti put uzastopno postali prvacima natjecanja koje okuplja najbolje momčadi iz nekoliko bivših jugoslavenskih republika. Prvak lige Partizan u polufinalu je bio bolji od vršačkog Hemofarma (72-67), dok je Cibona prolazak u završnicu izborila pobjedom protiv ljubljanske Olimpije (78-73).

TENIS

ATP Rim 1000

Na terenima Foroitalica u Rimu ovoga se tjedna igra ATP turnir serije 1000 na kojemu hrvatski tenis predstavlja *Marin Čilić* i *Ivan Ljubičić*. Stignu li obojica do osmine finala, Hrvatska će imati jednog sigurnog četvrtfinalista, jer ih u tom slučaju očekuje međusobni duel.

RUKOMET

Podravka osvojila kup

Pobjedom protiv Lokomotive (29-22) rukometašice Podravke osvojile su naslov pobjednica 19. hrvatskog kupa za rukometašice i opravdale status apsolutnih favoritkinja. Najbolja hrvatska ženska ekipa godinama dominira domaćim prvenstvom i kupom, a ovo im je 16. naslov u najmasovnijem ženskom rukometnom natjecanju. Najefikasnija igračica finalnog susreta bila je *Svitlana Pasičnik* s 9 postignutih pogodaka.

TAMARA JAKŠIĆ, RUKOMETAŠICA RUKOMETNOG KLUBA SONTA

Autoritet među vratnicama

Mlada po godinama, ali puna igračkog iskustva, na parket se vratila poslije sanirane teške bolesti i postala istinski lider jedne mlade ekipe

Razgovor vodio: Ivan Andrašić

Ženska ekipa Rukometnog kluba Sonta, poslije niza godina neaktivnosti, oživjela je poput Feniksa i uključila se u ligaško natjecanje. Osnovna znanja mlade su igračice stekle u rukometnoj sekciji OŠ »Ivan Goran Kovačić«, koju vodi profesor tjelesnog odgoje *Željko Vinko*, a toj se ekipi priključilo i nekoliko iskusnijih igračica. Jedna od njih, profesorica razredne nastave *Tamara Jakšić*, sa svoje je 24 godine jedna od najiskusnijih.

»Početno iskustvo među vratnicama stekla sam u RK Sonta, a kako sam, po mišljenju mnogih, bila vrlo perspektivna, već sam tada postala zanimljiva i stručnjacima ŽRK Apatin«, priča Tamara Jakšić. »To je za mene bilo veliko priznanje i s neizmjernom radošću prihvatila sam poziv za pristupanje njihovom klubu. Ostvarenje mogega mladačkoga sportskoga sna počelo je na najljepši način, međutim, novonastali problemi zdravstvene naravi odvojili su me privremeno od parketa. Bogu hvala, bolest je uspješno sanirana, a kad sam već mislila da je rukomet za mene svršena epizoda, uslijedilo je ponovno pokretanje rada ženske ekipe RK Sonta i s radošću sam prihvatila poziv da stanem među vratnice.«

Tamara nije očajavala zbog bolesti i nije gubila vrijeme. Potaknuta upornošću i velikom brigom majke *Sanje* lakše je prolazila kroz probleme koji bi na mnoge ostavili trajne posljedice. Stekla je diplomu profesorice razredne nastave, a od ove jeseni nastavlja izobrazbu.

»Nikad se nisam namjeravala zaustaviti na polovici puta. Upisala sam poslijediplomski studij na Pedagoškom fakultetu u Somboru, usmjerenje Metodika nastave pri-

rodnih znanosti. Zanimljivo, još u djetinjstvu sam sanjala kako ću jednoga dana djeci predavati fiziku i kemiju i eto, sa zadovoljstvom mogu konstatirati kako će se moj dječji san

Trener ekipe RK Sonta Josip Topal
Prava spona između trenera i igračica

»Tamara je pravi lider ove mlade ekipe. Na terenu u punoj mjeri opravdava svoje zvanje pedagoga. Uvijek je staložena, ne gubi glavu niti u kakvoj situaciji, a često je i 'vatrogasac'. Više puta, kad nam baš i ne ide onako kako priželjkujemo, dođe i do nervoze na klupi, pa znamo i podviknuti na igračice. Tamara samo dugo pogleda i tiho nam sugerira da pokušamo lijepim, kaže – imat će više efekta. Prava je spona između trenera i rukometašica. Pokraj bogatog igračkog iskustva, vrlo je uspješna i u privatnom životu. Prebrodila je tešku bolest, a na polju naobrazbe još nije rekla posljednju riječ«, kaže trener Josip Topal.

vjerojatno i ostvariti. Veliku zahvalnost za sve dugujem majci *Sanji*. U danima kad mi je zbog bolesti bilo najteže, sve je podredila mojim potrebama i tako najviše pridonijela mojem oporavku. Jednostavno, svojim mi je ponašanjem ulila toliko potrebnu dozu optimizma i, kako vidite, iz svih problema isplivala sam uspješno.«

Na terenu je Tamara istinski lider svoje mlade ekipe. U praksi vrlo uspješno primjenjuje znanje stečeno u školi. Prava je spona između trenera i suigračica, svojom smirenošću već u začetku zna smiriti i svaki nagovještaj bilo kakvog konflikta. »Naš trener *Josip Topal* i tehniko *Ivan Čoban* veliki su emotivci. Često, u naboju natjecateljske utakmice ili treninga, znaju na bilo koju situaciju reagirati burno. Ja im tada, onako u prolazu, sugeriram da pokušaju malo drugačije i njima je to dovoljno. Kako brzo planu, tako se brzo i smire. I ova naša mladost jako je impulzivna, što je u principu i svojstveno mladima, no, tu smo *Terezija Bukovac*, *Jelena Danilović* i ja da svojim iskustvom njihovu energiju usmjeravamo na pozitivnu stranu«, kaže Tamara Jakšić.

Ona razmišlja i o uvjetima u kojima radi njezin klub. »Ekipa u kojoj igram ima jako lijepu perspektivu, ukoliko se osvrnemo samo na sportski moment. Međutim, bojim se da će glavna kočnica perspektive biti materijalna situacija. Imamo osnovne uvjete za odigravanje utakmica i održavanje treninga, no to je samo jedan od segmenata potrebnih za stabilan rad kluba. Plašim se da Sonta nema uvjete koji bi ove cure, kad postignu svoju igračku zrelost, zadržali u selu. Gospodarstvo je u kolapsu, neuposlenost je na zabrinjavajućoj razini. Veliki broj pripadnika mlade populacije odlazi u urbane sredine, u inozemstvo, u Sontu se ne vraćaju. Čak i oni koji odu na sezone radove, nastoje tamo zauvijek ostati«, završava priču Tamara Jakšić.

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

**POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA
U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.**

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

PETAK
30.4.2010.

05.50 - Najava programa
 05.55 - Trenutak spoznaje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Mit dem Zug..., dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 6
 14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
 14.40 - Glas domovine
 15.05 - Drugo mišljenje
 15.35 - Znanstvena petica
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.50 - Iza ekrana
 18.20 - Kod Ane
 18.35 - Dolina sunca, telenovela
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Tito, dokumentarno-igrana serija
 21.05 - Ciklus novog hrvatskog filma: Nije kraj
 23.00 - Lica nacije
 23.55 - Vijesti
 00.10 - Poslovne vijesti
 00.20 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
 01.15 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 02.00 - Karambol, meksički film
 03.25 - Vip Music Club LP
 05.25 - Moj grijeh, telenovela

06.45 - Najava programa
 06.50 - Delta-stanje, crtana serija
 07.15 - Garfield 1
 07.35 - TV vrtić: Lijenost
 07.45 - Tajni dnevnik patke Matilde
 --- - Život u obitelji vodenkonja: Ptičja mama
 --- - Brum: Brum i mobitel
 08.10 - Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.35 - Dvorac igračaka, serija
 09.00 - Daleko od doma, serija
 09.25 - Vip Music Club
 10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.25 - Prijatelji 10, serija
 13.50 - Moja žena i djeca 4, humoristična serija

14.10 - Pet zvjezdica, serija
 14.55 - Kod Ane
 15.10 - Puni krug
 15.25 - Izazovi: Sonin dnevnik, španjolski dok. film za mlade
 15.40 - TV vrtić: Lijenost
 15.50 - Tajni dnevnik patke Matilde
 --- - Život u obitelji vodenkonja: Ptičja mama
 --- - Brum: Brum i mobitel
 16.15 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 17.05 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.20 - Županijska panorama
 18.50 - Vip Music Club
 19.25 - Serija za mlade
 20.15 - Čarolija 10, serija
 21.10 - Muškarci na stablima, serija
 21.55 - Vijesti na Drugom
 22.10 - Fallen Angel, serija
 23.45 - Chansonfest 2009.
 01.00 - Kraj programa

06.10 Naši najbolji dani, serija
 07.00 Jackie Chan, crtana serija
 07.30 Tomica i prijatelji, crtana serija
 07.45 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 08.00 Bumba, crtana serija
 08.10 Odavde do vječnosti, serija
 10.10 Magična privlačnost, serija
 11.10 IN magazin
 12.00 Farma, reality show
 14.00 Odavde do vječnosti, serija
 16.00 Magična privlačnost, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 Naša mala klinika, serija
 18.15 IN magazin
 18.50 Upitnik, kviz
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Farma uživo, reality show
 22.20 Šakal, igrani film
 00.35 Veteran, igrani film
 02.25 Vidoviti Milan, tarot show
 03.25 Oldboy, igrani film
 05.30 Nešto o Adamu, igrani film
 07.20 Kraj programa

07.00 Miffy, animirana serija
 07.15 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 07.30 Looney Tunes, crtana serija
 07.55 Drugo lice, telenovela

(dvije epizode)
 09.55 Kralj Queensa, humoristična serija
 10.25 Pod istim krovom, humoristična serija
 11.10 Raymond, humoristična serija
 11.40 Bibin svijet, humoristična serija
 12.10 Ekkluziv, magazin
 12.30 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.20 Najljepši urok, telenovela
 14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 15.45 Cobra 11, kriminalistička serija
 16.35 Kralj Queensa, humoristična serija
 17.05 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.30 Raymond, humoristična serija
 18.00 Bibin svijet, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show uživo
 22.00 Norbit, igrani film, komedija (1. dio)
 23.00 Hrvatska traži zvijezdu - odluka, glazbeni show uživo
 23.30 Norbit, igrani film, komedija (2. dio)
 00.30 Vijesti
 00.40 Specijalni izvještaj, igrani film, znanstveno-fantastični
 03.05 Astro show, emisija uživo

SUBOTA
1.5.2010.

05.25 - Najava programa
 05.30 - Muškarci na stablima, serija
 06.25 - Znanstvena petica
 06.55 - Iza ekrana
 07.25 - Kućni ljubimci
 08.00 - Vijesti
 08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Drums Across the River, američki film
 09.30 - Skica za portret
 09.45 - Vijesti
 09.55 - Vijesti iz kulture
 10.00 - Okučani: Obljetnica vojno-redarstvene akcije Bljesak, prijenos
 11.00 - Veterani mira, emisija
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - Prizma, multinacionalni magazin

14.05 - Duhovni izazovi
 14.35 - Reporter: Indijski jug - novi obzori
 15.45 - Euromagazin
 16.20 - Vijesti
 16.30 - Kulturna baština: Perivoj Maksimir
 16.45 - Velike pobjede - Bljesak, dok.film
 17.45 - Eko zona
 18.30 - Luda kuća 5, humoristična serija
 19.07 - Tajni dnevnik patke Matilde
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Zvijezde pjevaju (8.), 1. dio
 21.30 - Zvijezde pjevaju (8.), 2. dio
 22.10 - Vijesti
 22.35 - Mamutica, kriminalistička serija
 23.25 - Filmski vikend strave: Predskazanje, američko-britanski film
 01.20 - Filmski maraton: Zigzag, američki film
 03.00 - Filmski maraton: Ze film, francuski film
 04.40 - Skica za portret
 04.45 - Kulturna baština
 05.00 - Moj grijeh, telenovela

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 07.30 - Najava programa
 07.35 - Vrijeme je za Disneyja: 101 dalmatinac
 08.00 - Vrijeme je za Disneyja: Moji prijatelji Tigar i Pooh
 08.25 - TV vrtić
 08.35 - Danica: Danica i miš sade krumpir
 08.40 - Ninin kutak
 08.45 - Čarobna ploča
 09.00 - Pripovjedač
 09.25 - Navrh jezika
 09.35 - Izazovi: Sonin dnevnik, španjolski dok. film za mlade
 09.50 - Kokice
 10.20 - Ton i ton 1 (4.)
 10.35 - Ni da ni ne
 11.35 - Briljanteen
 12.25 - Pinocchiojeve pustolovine, serija
 13.20 - Majstori svirači (3/6)
 13.55 - Hrvatski pisci na TV ekranu - Vjekoslav Majer: Dnevnik Očenaška, TV serija
 14.40 - 4 zida
 15.20 - Rudareva kći, američki film
 17.25 - Veliki prirodni događaji, dok.serija
 18.20 - Sportski program
 19.30 - Tudinci u Americi, humoristična serija

HRT1 3.5.2010. 20:10
Pustinje svijeta, dok. serija
Naslov epizode:
POLARNE PUSTINJE
Epizoda: 11.

Malo je poznato da je najveća i nasušnija pustinja na svijetu Antarktika. Arktički predjeli Sibira, Grenlanda, Aljaske i kanadskog sjevera također su pusti i besplodni i za svaki život nepogodni. Polarne pustije plijene svojom ljepotom, surovošću i različitim krajinama. Istodobno nas plaše i upozoravaju koliko priroda može biti okrutna, a čovjek nemoćan u borbi protiv nje.

19.55 - Crtani film
 20.10 - HNL: Dinamo - Hajduk, prijenos
 22.05 - Volim nogomet
 23.05 - Sportske vijesti
 23.20 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
 00.00 - Povijest Svjetskih nogometnih prvenstava: 1954. Švicarska, 1958. Švedska
 01.10 - Noć u kazalištu
 02.50 - Kraj programa

07.00 Čarolija, igrani film
 08.25 Dora istražuje, crtana serija
 08.50 Timmy Time, crtana serija
 09.05 Jagodica Bobica, crtana serija
 09.30 U slučaju frke, serija
 10.00 Dodir s neba, serija
 11.00 Frikovi, serija
 12.00 Čarobnice, serija
 13.00 Asterix i vikinzi, crtani film
 14.10 Farma, reality show
 16.30 Vijesti
 16.40 Gospodar neba i svijet sutrašnjice, igrani film
 18.30 Lud, zbunjen normalan, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Legenda o Zorrou, igrani film
 22.10 Prvi vitez, igrani film
 00.35 Pod zaštitom, igrani film
 02.20 Vidoviti Milan, tarot show
 03.20 Nestali, igrani film
 05.00 Gospodar neba i svijet sutrašnjice, igrani film
 06.30 Kraj programa

Mnogi smatraju da je za globalno zagrijavanje kriv jedino čovjek. Uporno se ponavljaju vijesti o odlomljenim santama leda na Antarktici ili o tome kako Sjeverni pol postaje otok, te da će se jednom potpuno otopiti. Nasuprot tome neki znanstvenici tvrde kako je čovjekova uloga u klimatskim promjenama pretjerana i da se radi o normalnim Zemljinim procesima u kojima su ciklusi isparavanja vode i aktivnost Sunca znatno važniji od ispušnih plinova bilo koje vrste.

Scenarij: Stipe Božić
Snimatelj: Joško Bojić i Stipe Božić

Redatelj: Stipe Božić
Producent: Joško Blajić

Urednik Znanstveno-obrazovnog programa: Edda Dubravec

07.25 Miffy, animirana serija
08.10 2 glupa psa, crtana serija
08.35 Bakugan, crtana serija
09.00 Bikeri s Marsa, crtana serija
09.25 Skrivenih poruke, humoristična serija
10.10 Space Jam, igrani film, obiteljski
11.40 Veliki, igrani film, komedija
13.30 Norbit, igrani film, komedija
15.20 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show
17.55 Zvijezde Ekstra: Christina Aguilera (treći dio), zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
20.00 Čarobne hlače, igrani film, humorna drama
22.05 Zaljubljeni do ušiju, film, romantična komedija
23.50 Zabranjeno voće, film, romantična komedija
01.30 Astro show, emisija uživo

NEDJELJA 2.5.2010.

05.45 - Najava programa
05.50 - Eko zona
06.20 - Glas domovine
07.00 - Euromagazin
07.30 - Duhovni izazovi
08.00 - Vijesti
08.10 - Berlinska filharmonija i Simon Rattle izvode djela Johannesa Brahmsa
09.25 - Opera box
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.20 - Monk 6, serija
11.00 - Monk 6, serija
11.40 - Manjinski mozaik
12.00 - Dnevnik

12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Rijeka: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro
15.35 - Vijesti
15.50 - Devet mjeseci, američki film
17.35 - Lijepom našom: Murter (2/2)
18.35 - U istom loncu, kulinarski show
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Odmori se, zaslužio si 4 - TV serija
21.50 - Paralele
22.25 - Vijesti
22.40 - Vijesti iz kulture
22.50 - Filmski vikend strave: Istjerivač đavla, američki film

00.55 - Monk 6, serija
01.35 - Monk 6, serija
02.15 - Skica za portret
02.45 - Lijepom našom: Murter (2/2)
03.40 - U istom loncu, kulinarski show
04.20 - Plodovi zemlje
05.10 - Rijeka: More

06.40 - Najava programa
06.45 - Zgode Toma i Jerryja, crtana serija
07.05 - Paulino ljeto, serija
07.35 - Pluk i njegova dizalica, nizozemski film za djecu
09.05 - Prijatelji
10.00 - Nora Fora, TV igra
10.50 - Biblija
11.00 - Okučani: Misa, prijenos
12.05 - Zvijezde pjevaju
14.05 - Neodoljiv poput Flinta, američki film
16.00 - Olimp - sportska emisija
16.55 - Košarka, PH: Cedevisa - Zadar, prijenos
18.40 - Olimp - sportska emisija
18.55 - Rukomet, LP - četvrtfinale: Ciudad R - HSV, prijenos
20.35 - Olimp - sportska emisija
20.55 - Strani igrani film
22.35 - Ususret Porinu 2010.
23.25 - Sportske vijesti
23.40 - Garaža
00.15 - Povijest Svjetskih nogometnih prvenstava: 1962. Čile, 1966. Engleska
01.15 - Vrijeme je za jazz: Boško Petrović - 75 godina (1.dio)
02.15 - Kraj programa

06:30 Dodir s neba, serija
07:20 Dora istražuje
07:45 Timmy Time
08:00 Jagodica Bobica
08:25 Ulica sjećanja, serija
09:25 Automotiv, auto-moto magazin
09:55 Magazin Lige prvaka
10:25 Novac, business magazin
10:55 Zbogom, bivši, serija
11:55 Žene američkih vojnika, serija
12:55 Asterix i vikinzi
14:15 Prvi vitez, igrani film
16:45 Vijesti
16:55 Legenda o Zorrou, igrani film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 Gas do daske 3, igrani film
22:45 Red Carpet, showbiz magazin
00:05 Televizijska posla, serija
00:35 Divlji i žestoki, igrani film
02:05 Scena zločina, igrani film
03:35 Red Carpet, showbiz magazin
04:45 Automotiv, auto-moto magazin
05:10 Novac, business magazin
05:35 Televizijska posla, serija
06:00 Kraj programa

06.20 Skrivenih poruke, humoristična serija
06.45 Miffy, animirana serija
07.25 2 glupa psa, crtana serija
07.50 Bakugan, crtana serija
08.15 Bikeri s Marsa
08.45 Jedna od dečiju, humoristična serija
09.25 James Bond 007: Operacija Grom, igrani film, akcijski
11.45 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
12.20 Opsada u školi, igrani film, akcijska komedija
14.25 Premier liga: Liverpool - Chelsea, prijenos
16.35 Discovery: Preživjeti divljinu - Močvarna džungla, dok. film
17.25 Discovery: Preživjeti divljinu - Zambija, dokumentarni film
18.30 Vijesti
19.05 Ekkluziv, magazin
20.00 Noćni let, film, triler
21.25 CSI: Miami, serija
22.20 Zakon braće, serija (dvije epizode)

00.00 Zaljubljeni do ušiju, film, romantična komedija

PONEDJELJAK 3.5.2010.

05.40 - Najava programa
05.45 - Mir i dobro
06.15 - Drugo mišljenje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.15 - Putovanja željeznicom: Vlakom od Kine do Rusije, dokumentarna serija
11.10 - Treća dob, emisija
12.00 - Dnevnik
12.32 - Moj grijeh, telenovela
13.20 - McLeodove kćeri 6
14.10 - Vijesti
14.40 - Normalan život
15.35 - Mijenjam svijet
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.20 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca
19.30 - Dnevnik
20.10 - Pustinje svijeta: Polarne pustinje, dokumentarna serija
20.50 - Potrošački kod
21.25 - Charles Darwin and the Tree of Life, dokumentarni film

22.25 - Otvoreno
23.20 - Vijesti
23.35 - Poslovne vijesti
23.40 - Vijesti iz kulture
23.50 - Na rubu znanosti
00.45 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
01.30 - Pet zvjezdica, serija
02.15 - Dr. House 5, serija
03.00 - P.D.James: Sklonost prema smrti, serija
03.45 - Skica za portret
04.00 - Pustinje svijeta: Polarne pustinje, dokumentarna serija
04.35 - Potrošački kod
05.05 - Moj grijeh, telenovela

06.45 - Najava programa
06.50 - Delta-stanje
07.10 - Garfield 1
07.35 - TV vrtić: Leptir
--- - Brlag: Antilope
--- - Nogalo: Novina
07.53 - Čarobna ploča - učimo engleski
08.10 - Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
08.35 - Dvorac igračaka, serija
09.00 - Daleko od doma, serija

09.25 - Zabavni program
10.00 - Sutkinja Amy 6, serija
10.45 - Ona i ja, kineski film
12.20 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
13.00 - Odjednom mi, dokumentarni film
13.25 - Prijatelji 10, humoristična serija
13.55 - Moja žena i djeca 4, humoristična serija
14.15 - Pet zvjezdica, serija
15.00 - Kod Ane
15.15 - Ton i ton 2 (1/10)
15.30 - Etika (10/10)
15.45 - TV vrtić: Leptir
--- - Brlag: Antilope
--- - Nogalo: Novine
16.03 - Čarobna ploča - učimo engleski
16.20 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
17.05 - Na rubu znanosti
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.50 - Crtani film
19.25 - Serija za mlade
20.15 - TV Bingo Show
21.10 - TračERICA, serija
22.00 - Vijesti na Drugom
22.15 - Dr. House 5, serija
23.05 - Andel-a, francuski film
00.40 - P.D.James: Sklonost prema smrti, serija
01.25 - Kraj programa

06.10 Naši najbolji dani, serija
07.00 Jackie Chan
07.30 Tomica i prijatelji
07.45 Fifi i cvjetno društvo
08.00 Bumba, crtana serija
08.10 Odavde do vječnosti
10.10 Magična privlačnost, serija
11.10 IN magazin
12.00 Farma, reality show
13.00 Najbolje godine, serija
14.00 Odavde do vječnosti, serija
16.00 Magična privlačnost, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.20 Naša mala klinika, serija
18.15 IN magazin
18.50 Uputnik, kviz
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Najbolje godine, serija
21.00 Farma, reality show
22.00 Navy CIS, serija
23.05 Večernje vijesti
23.20 Heroji, serija
00.20 Seinfeld, serija
00.50 Bračne vode, serija
01.20 Začarani, serija
02.20 Ezo TV, tarot show
03.20 Divlji i žestoki, igrani film
04.50 Seinfeld, serija
05.15 Bračne vode, serija
05.40 IN magazin
06.00 Kraj programa

06.05 Miffy, animirana serija
 06.25 YooHoo i prijatelji
 06.40 Looney Tunes
 07.00 RTL ritam zona - Pop hitovi, glazbena emisija
 09.25 Kralj Queensa, a serija
 09.50 Pod istim krovom, serija
 10.35 Raymond, serija
 11.05 Bibin svijet, serija
 11.35 Ekkluziv, magazin
 12.30 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.20 Najljepši urok
 14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 15.45 Cobra 11, serija
 16.35 Kralj Queensa, serija
 17.05 Pod istim krovom, serija
 17.30 Raymond, serija
 18.00 Bibin svijet, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 Crna munja, igrani film, akcijski
 21.40 Posrednik, igrani film, akcijski
 23.20 Vijesti
 23.35 Vatrene dečki, dramska serija (dvije epizode)
 01.10 Astro show, emisija uživo

**UTORAK
4.5.2010.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Normalan život
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Putovanja željeznicom, dokumentarna serija
 11.10 - James Martin u Bretanji, dok. serija
 11.40 - Kulturna baština: Perivoj Maksimir
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 6
 14.10 - Vijesti
 14.40 - Među nama
 15.35 - Cinkuši, emisija pučke i predajne kulture
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.20 - Kod Ane
 18.35 - Dolina sunca
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Globalno sijelo
 20.45 - Država, selo, grad (7/7)
 22.05 - Poslovni klub

22.40 - Otvoreno
 23.35 - Vijesti
 23.50 - Poslovne vijesti
 23.55 - Vijesti iz kulture
 00.05 - Drugi format
 01.00 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 01.45 - Pet zvjezdica, serija
 02.30 - Zločinački umovi 3, serija
 03.15 - P.D.James: Varke i čežnje, serija
 04.00 - Skica za portret
 04.05 - Globalno sijelo
 04.35 - Poslovni klub
 05.05 - Moj grijeh, telenovela

06.50 - Najava programa
 06.55 - Delta-stanje
 07.15 - Garfield 1
 07.40 - TV vrtić: Ljubav
 --- Danica: Danica i gušter
 --- Gusarske priče
 --- Nepoznati brod
 --- Profesor Baltazar: Zvezdani kvartet
 08.10 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.35 - Dvorac igračaka, serija
 09.00 - Daleko od doma, serija
 09.25 - Zabavni program
 10.00 - Sukinja Amy 6, serija
 10.45 - Vincent i ja, kanadski film
 12.45 - Dokuteka - M.Peić-V. Lasta: Ljubav na putu - Skitnje po Slavoniji
 13.20 - Prijatelji 10, serija
 13.45 - Moja žena i djeca 4
 14.10 - Pet zvjezdica, serija
 14.55 - Kod Ane
 15.10 - Koga briga?
 15.40 - TV vrtić: Ljubav
 --- Danica: Danica i gušter
 --- Gusarske priče: Nepoznati brod
 --- Profesor Baltazar: Zvezdani kvartet
 16.15 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 17.05 - Drugi format
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.20 - Županijska panorama
 18.50 - Crtani film
 19.25 - Serija za mlade
 20.15 - Nepokoreni grad: Čamac na Kupi, serija
 21.50 - Vijesti na Drugom
 22.10 - Zločinački umovi 3
 23.00 - Faulty Towers 2, humoristična serija
 23.35 - P.D.James: Varke i čežnje, serija
 00.20 - Kraj programa

06:10 Naši najbolji dani, serija
 07:00 Jackie Chan
 07:30 Tomica i prijatelji

07:45 Fifi i cvjetno društvo
 08:00 Bumba, crtana serija
 08:10 Ođavde do vječnosti
 10:10 Magična privlačnost
 11:10 IN magazin
 12:00 Farma, reality show
 13:00 Najbolje godine, serija
 14:00 Ođavde do vječnosti
 16:00 Magična privlačnost
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:20 Naša mala klinika, serija
 18:15 IN magazin
 18:50 Upitnik, kviz
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Najbolje godine, serija
 21:00 Farma, reality show
 22:00 Najslablje stvorenje, igrani film
 23:40 Večernje vijesti
 23:55 Seinfeld, serija
 00:25 Bračne vode, serija
 00:55 Začarani, serija
 01:55 Ezo TV, tarot show
 02:55 Posljednji znak, igrani film
 04:25 Seinfeld, serija
 04:50 Bračne vode, serija
 05:15 IN magazin
 05:55 Kraj programa

06.45 Miffy, animirana serija
 07.05 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 07.20 Looney Tunes
 07.40 RTL ritam zona - Priča o..., glazbena emisija
 08.40 RTL ritam zona - Top 40 domaći, glazbena emisija
 09.55 Kralj Queensa, serija
 10.25 Pod istim krovom, serija
 11.10 Raymond, serija
 11.40 Bibin svijet, serija
 12.10 Ekkluziv, magazin
 12.30 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.20 Najljepši urok, telenovela
 14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 15.45 Cobra 11, serija
 16.35 Kralj Queensa, humoristična serija
 17.05 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.30 Raymond, serija
 18.00 Bibin svijet, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 Hrvatska traži zvijezdu - Magazin, glazbeni show
 21.00 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
 22.00 Lovci na djeveruše, film, romantična komedija
 00.10 Vijesti
 00.20 Vatrene dečki, dramska serija (dvije epizode)
 02.00 Astro show, emisija uživo

**SRIJEDA
5.5.2010.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Među nama
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Putovanja željeznicom, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.32 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 6
 14.10 - Vijesti
 14.40 - Riječ i život, religijski program
 15.35 - Zadarski barkajoli, dokumentarni film
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.35 - Najslabija karika, kviz
 18.15 - Kod Ane
 18.30 - Dolina sunca
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - A sad u Europu
 21.00 - Dossier.hr
 21.50 - Proces
 22.30 - Otvoreno
 23.25 - Vijesti
 23.40 - Poslovne vijesti
 23.45 - Vijesti iz kulture
 23.55 - e-Hrvatska
 00.30 - Znanstvene vijesti
 00.50 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 01.35 - Pet zvjezdica, serija
 02.20 - Urednica tabloida 2
 03.05 - P.D.James: Varke i čežnje, serija
 03.50 - A sad u Europu
 04.35 - Domaći dok. film
 05.05 - Moj grijeh, telenovela

06.50 - Najava programa
 06.55 - Žderonja, crtana serija
 07.15 - Garfield 1
 07.40 - TV vrtić: Film
 --- Ninin kutak: Bube od vune
 --- Vitaminix: Rajčica
 --- Luckaste pačje pustolovine: Kralj bongo bubnjeva
 08.10 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.35 - Dvorac igračaka, serija
 09.00 - Daleko od doma, serija
 09.25 - Zabavni program
 10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.20 - Prijatelji 10, serija
 13.40 - Moja žena i djeca 4

14.00 - Koga briga?
 14.30 - TV vrtić: Film
 --- Ninin kutak: Bube od vune
 --- Vitaminix: Rajčica
 --- Luckaste pačje pustolovine: Kralj bongo bubnjeva
 15.00 - Kod Ane
 15.20 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 16.10 - e-Hrvatska
 16.45 - Znanstvene vijesti
 17.00 - Nogometni Kup Hrvatske - emisija
 17.25 - Nogometni Kup Hrvatske - finale, 1. poluvrijeme
 18.20 - Vijesti na Drugom
 18.30 - Nogometni Kup Hrvatske - finale, 2. poluvrijeme
 19.15 - Nogometni Kup Hrvatske - emisija
 19.45 - Crtani film
 20.05 - Strani igrani film
 21.50 - Vijesti na Drugom
 22.05 - Urednica tabloida 2
 22.55 - Ciklus azijskog filma: Paradise Now, palestinski film
 00.35 - P.D.James: Varke i čežnje, serija
 01.20 - Kraj programa

06:10 Naši najbolji dani, serija
 07:00 Jackie Chan
 07:30 Tomica i prijatelji
 07:45 Fifi i cvjetno društvo
 08:00 Bumba, crtana serija
 08:10 Ođavde do vječnosti
 10:10 Magična privlačnost
 11:10 IN magazin
 12:00 Farma, reality show
 13:00 Najbolje godine, serija
 14:00 Ođavde do vječnosti
 16:00 Magična privlačnost
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:20 Naša mala klinika, serija
 18:15 IN magazin
 18:50 Upitnik, kviz
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Najbolje godine, serija
 21:00 Farma, reality show
 22:00 Privatna praksa, serija
 23:05 Večernje vijesti
 23:20 Nestali, serija
 00:20 Seinfeld, serija
 00:50 Bračne vode, serija
 01:20 Začarani, serija
 02:20 Ezo TV, tarot show
 03:20 Nebeske visine, film
 04:55 Seinfeld, serija
 05:20 Bračne vode, serija
 05:45 IN magazin
 06:10 Kraj programa

06.40 Miffy, animirana serija

06.55 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 07.10 Looney Tunes
 07.35 RTL ritam zona - Retro, glazbena emisija
 09.55 Kralj Queensa, serija
 10.25 Pod istim krovom, serija
 11.10 Raymond, serija
 11.40 Bibin svijet, serija
 12.10 Exkluziv, magazin
 12.30 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.20 Najljepši urok
 14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 15.45 Cobra 11, serija
 16.35 Kralj Queensa, humoristična serija
 17.05 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.30 Raymond, humoristična serija
 18.00 Bibin svijet, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Exkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 CSI: NY, kriminalistička serija
 21.00 Mentalist, kriminalistička serija
 21.50 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 22.40 Put osвете, kriminalistička serija
 23.40 Vijesti
 23.50 Vatrene dečki, dramska serija (dvije epizode)
 01.30 Astro show, emisija uživo

**ČETVRTAK
6.5.2010.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Riječ i život
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Putovanja
 željeznicom, dok.serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 6
 14.10 - Vijesti
 14.40 - Trenutak spoznaje
 15.35 - U potrazi za glumcem Negromantom - Pero Kvrđić, dok.film
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.20 - Kod Ane
 18.35 - Dolina sunca
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.10 - Dome, slatki Dome - humoristična serija
 21.50 - Pola ure kulture
 22.25 - Otvoreno
 23.20 - Vijesti
 23.35 - Poslovne vijesti
 23.40 - Vijesti iz kulture
 23.50 - Indeks, emisija o školstvu
 00.25 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 01.10 - Pet zvjezdica, serija
 01.55 - Zakon i red: Zločinačke

nakane 3, serija
 02.40 - Oprah show
 03.25 - Putovanja
 željeznicom, dok. serija
 04.10 - U potrazi za glumcem Negromantom - Pero Kvrđić, dok.film
 04.40 - Pola ure kulture
 05.05 - Moj grijeh, telenovela

06.50 - Najava programa
 06.55 - Žderonja, crtana serija
 07.15 - Garfield 1, crtana serija
 07.40 - TV vrtić: Majstor
 --- - Danica: Danica i Žuti
 --- - Profesor Baltazar:
 Sreća u dvoje
 --- - Matylda: Pojačanje iz prekomorja
 08.10 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.35 - Dvorac igračka, serija za djecu
 09.00 - Daleko od doma, serija za djecu
 09.25 - Zabavni program
 10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.30 - Prijatelji 10, humoristična serija
 13.55 - Moja žena i djeca 4, humoristična serija
 14.15 - Pet zvjezdica, serija
 15.00 - Kod Ane
 15.15 - Kokice
 15.45 - TV vrtić: Majstor
 --- - Danica: Danica i Žuti
 --- - Profesor Baltazar:
 Sreća u dvoje
 --- - Matylda: Pojačanje iz prekomorja

16.20 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 17.05 - City Folk: Helsinki
 17.30 - Indeks, emisija o školstvu
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.20 - Županijska panorama
 18.50 - Crtani film
 19.25 - Serija za mlade
 20.15 - Strani igrani film
 22.05 - Vijesti na Drugom
 22.20 - Zakon i red: Zločinačke nakane 3, serija
 23.10 - Vip Music Club LP
 01.10 - Kraj programa

06.10 Naši najbolji dani, serija
 07.00 Jackie Chan
 07.30 Tomica i prijatelji
 07.45 Fifi i cvjetno društvo
 08.00 Bumba, crtana serija
 08.10 Odavde do vječnosti
 10.10 Magična privlačnost
 11.10 IN magazin
 12.00 Farma, reality show
 13.00 Najbolje godine, serija
 14.00 Odavde do vječnosti
 16.00 Magična privlačnost
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 Naša mala klinika, serija
 18.15 IN magazin
 18.50 Upitnik, kviz
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Najbolje godine, serija
 21.00 Farma, reality show
 22.00 Provjereno, magazin
 23.05 Večernje vijesti
 23.20 Nestali, serija
 00.20 Seinfeld, serija
 00.50 Bračne vode, serija
 01.20 Začarani, serija

02:20 Ezo TV, tarot show
 03:20 Čovjek od pruča, film
 05:10 Seinfeld, serija
 05:35 Bračne vode, serija
 06:00 Kraj programa

06.45 Miffy, animirana serija
 07.05 YooHoo i prijatelji
 07.20 Looney Tunes
 07.40 RTL ritam zona - Dalmatinski libar, glazbena emisija
 08.40 RTL ritam zona - Top 40 strani, glazbena emisija
 09.55 Kralj Queensa, serija
 10.25 Pod istim krovom, serija
 11.10 Raymond, serija
 11.40 Bibin svijet, serija
 12.10 Exkluziv, magazin
 12.30 Večera za 5
 13.20 Najljepši urok
 14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 15.45 Cobra 11, serija
 16.35 Kralj Queensa, serija
 17.05 Pod istim krovom, serija
 17.30 Raymond, serija
 18.00 Bibin svijet, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Exkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 CSI: Miami, serija
 21.00 Uvod u anatomiju, serija (dvije epizode)
 22.40 Kućanice, serija
 23.40 Vijesti
 23.50 CSI: NY, serija
 00.40 Mentalist, serija
 01.25 Astro show, emisija uživo
 02.25 Zaboravljeni slučaj, serija

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se subotom u 16,30 a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom u 16 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom od 14,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

HEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kultuma povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • 'Stazama agrara' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

HEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 'Omladinska emisija', narodna glazba
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	PETI DIO CJELINE	KATALON- SKI PISAC, GABRIEL (anagram: MORALA)	KLIKA NAKUPACA POVRČA NA VELE- TRŽNICAMA	NAŠA PJE- VAČICA (MOJ SI ANDEO)	ANTIČKO NASELJE KOD MET- KOVIČA	RUDA MORSKA PJENA	KRSTO ODAK	UPALA OČNE ŠARENICE	RUDA ŽELJEZA I SUMPORA	URAN	LETJELICA NA REAK- TIVNI POGON	PRODUK- CIJSKA KUĆA ROMANA MAJETIČA	NAŠA NEGACIJA
POZNATI ISTARSKI TUKAČ													
LIFTOVI, DIZALA										POZDRAV CEZARU SHARON STONE			
SLOVENSKI NOVCI PRIJE EURA							ZELENI OTOK PRVO SLOVO ABECEDA						PRSTENJE, OGRLICE I NARUK- VICE OD ZLATA
NOMINI- RATI SE												"ZAPAD" POK. BUBNJAR IVANDIĆ	
PJESMA JOSIPE LISAC							IGOR TUDOR ČISTOČA NOVČA (ALOJ)			LAGANA MREŽASTA TKANINA SPOJ, VEZA			
DUGOREPA PAPIGA						UBOJIT ANČICEV SERVIS GLUMICA SAMMS			FES ILI BERETKA IRANSKI NOVAC				
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	PRIVREME- NOST (ILI PROHOD- NOST)	MAKARSKA "RELATIV- NO"		... GRECO POK. NO- VINARKA FALLACI				GRČKO SLOVO NESTAŠNI DJEČACI, VRAŽIČI			BIVŠA VANNINA GRUPA VERDIJEVA OPERA		
DOMOVINA PRVIH PREDAKA												"NORTH"	
PROVESTI REFORMU												RIMSKA JEDINICA SVE REDOM NAPISATI	
PJEVAČICA I GLUMICA NEWTON- JOHN							VLASNIK ČAROBNE LAMPE MALA ARI- JA, ARIJICA						
RIMSKA PEDESE- TICA		ZLOGLAS- NA JUGO- VOJSKA BRDO UZ TREBINJE				SREBRO "PREDMEN- STRUALNI SINDROM"			BLAGAJNA MAHUNAS- TA ULJA- RICA (MNOŽ.)				
BIVŠI FRANCUSKI PILOT FOR- MULE 1											PERO KVRGIĆ VODITELJ TURISTA		
BIVŠI AUTOZNAK ZENICE			SLIKAR TOMPA NADIMAK SLAVENA BILICA							RIMSKA SEDMICA SKIJAŠICA FLEISS			
DJED					BLISTA- VOST ARIJAN ODMILA								
JESENSKI OTKOS TRAVE						EP O ENEJI ANTUN NALIS							ANCONA
PROVESTI SANACIJU									RESA, ROJTA FILM COSTA- GAVRASA				
DVIJE ŠESTINE								SOL ILI OCAT					

razinski puran, elevatori, ave, tolati, irska, imenovati se, z, na na na, it, ti, arara, as, kapa, ma, el, ro, et, pradomovina, n, reformi-
rat, i, olivla, aladin, l, jna, ag, kasa, alatin prost, pk, ze, kamilo, vil, nono, slajnost, otava, eneida, santrali, kila, trećina, začin,

RIJEŠENJE KRIŽALJKE: